

Miad Na Balita

Na Pasugid

Lucas

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Lucas

Yi na libro pangallo ta appat na libro naan ta *Bag-o Na Kasugtanan* na nasulat parti ta kabui daw kamatayen Jesu-Cristo. Naan ta yi na libro, Jesus an papakala na manluluwas para ta mga Judio daw tanan na mga itlaw ta bilog na kalibutan.

Naan ta kaumpisaan ta yi na libro mabasa mga isturya parti ta pagtao Juan na manugbautismo daw pagtao Jesu-Cristo. Mga ngaran ta kaapuan na alinan Jesus nalista naan ta yi na libro. Adan na una na itlaw na pabuat ta Dyos nalista man. Iling tan nasulat an tak itlaw na gasulat ta yi na libro, gusto din na mlaman ta mga itlaw na Jesus i papangako ta Dyos na Manluluwas para ta mga linai Israel daw para man ta tanan na mga itlaw ta bilog na kalibutan.

Nasulat man naan ta yi na libro parti ki Juan na manugbautismo na gawali naan ta mga itlaw na dapat magnysel danen an daw dilian iran na mga sala aged danen an anda en para ta pag-abot Ginuo Jesus. Nasulat man parti ta pagbautismo ki Jesus daw pagtintar Satanas ki kanen. Pagtapos ta pagtintar, galibot Jesus i naan ta Galilea na gasugid ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos, gapaayad ta mga itlaw na may masakit daw gapagwa ta mga malain na ispiritu na naan ta mga itlaw.

Katapusan na isturya naan ta yi na libro parti ta pag-alin Jesus ta Galilea munta ta Jerusalem daw parti man ta mga natabo dya ki kanen seled ta pitto na adlaw na nabilin ta iya na kabui. Nasulat man parti ta iya na kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus daw pagbannaw ta Dyos ki kanen.

Itlaw na gasulat ta yi na libro na *Miad Na Balita Na Pasugid Lucas*, yon man gyapon na itlaw gasulat ta libro na *Mga Binuatan Ta Mga Apustulis*. Pasulat din *Mga Binuatan* aged mlaman ta daw ino natabo ta mga itlaw na gatuo ki Jesus pagtapos ta pagbannaw ki kanen daw iya na pagbalik naan ta langit.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Lucas

1. Tuyo ta gasulat ta yi na libro (1:1-4)
  2. Pagtao Juan na manugbautismo daw pagtao Jesus (1:5 - 2:40)
  3. Pagpabilin Jesus naan ta Timplo (2:41-52)
  4. Pagwali Juan na manugbautismo (3:1-20)
  5. Pagbautismo ki Jesus (3:21-22)
  6. Listaan ta mga kaapuan na alinan Jesus (3:23-37)
  7. Pagtintar Satanas ki Jesus (4:1-13)
  8. Pagtudlo Jesus daw pagpaayad din ta mga itlaw na naan kanen ta Galilea (4:14 - 9:50)
  9. Pag-alin Jesus naan Galilea na munta naan ta Jerusalem (9:51 - 19:28)
  10. Pitto na adlaw na nabilin ta kabui Jesus, iya na pagtubang naan ta mga upisyalis daw iya na kamatayen (19:29 - 23:56)
  11. Pagbannaw ta Dyos ki Jesus (24:1-12)
  12. Pagpakita Jesus naan ta iya na mga tinudluan daw pagbalik din ta langit (24:13-53)
-

Umpisa Na Ambal

1 ¹Dungganen na Teofilo, Tama na mga itlaw gatingwa naan ta iran na sulat ta pagsaysay ta tanan na parti ki Jesus na natabo en naan ta ame i na lugar. ²Iran na mga sulat paryas man ta pasugid ki kami ta mga itlaw na kakita mismo alin pa ta umpisa ta mga natabo ya daw gawali man ta miad na balita parti ki kanen. ³Naisipan ko na miad pa na magsulat a man para masaysay ko ta miad parti an ki kanen tak nausisa ko ta usto tanan ya na natabo alin ta umpisa. Nyan na, gasulat a ki kaon, Teofilo, ⁴aged mlaman no na mga natudlo an ki kaon parti ki Jesus matuod gid.

Sugid Ta Angil Ki Zacarias

⁵Ta timpo Herodes^a na ari ta bilog na prubinsya Judea, may isya na pari ta Judio na ngaran din Zacarias. Kanen an sakep ta isya na grupo ta mga pari na paumaw na Abias. Sawa din Elisabet na alin man ta pamilya ta mga pari tak linai man Aaron. ⁶Danen na magsawa matareng na mga itlaw na gatuman ta liag ta Dyos. Ula masaway ki danen ta iran na pagtuman ta tanan na sugo daw tudlo na alin ta Ginuo Dyos. ⁷Ula danen an bata tak baog Elisabet an daw manakem en danen an.

---

^a **1:5** *Herodes* na pasambit naan ta birsikulo singko ari na paumaw na *Herodes Na Kala Gid Ta Tanan*. Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Na Kala Gid Ta Tanan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes*.

⁸Gabot timpo na Zacarias i naan ta Timplo na gasirbi ta Dyos tak rilibo ta mga pari ta grupo na Abias. ⁹Na kanen naan ta Timplo, abot adlaw na kanen papili alin ta iya na grupo paagi ta gabot-gabutay na magsunog ta kamangyan na ialad naan ta Ginuo Dyos. Iling tan kaugalian ta mga pari ta iran na pagpili. Na uras en na magsunog ta kamangyan, gaselled kanen i naan ta Balay Ta Dyos.^b ¹⁰Ta yo na uras na gasunog kanen i ta kamangyan, gapangamuyo mga ittaw an na gatipon naan ta gwa. ¹¹Na naan pa Zacarias i ta selled, may angil alin ta Ginuo Dyos na gapakita ki kanen na gatindeg naan dapit ta tuo ta sunugan ta kamangyan. ¹²Pagkita din ta angil, nataranta gid kanen an daw nadlek. ¹³Gambal angil i ki kanen, “Zacarias, dili ka madlek tak pangamuyo no ya namatian ta Dyos. Elisabet ya na sawa no magbata ta mama daw ngaranan no na Juan. ¹⁴Bata na matao imo gid na kalipay. Tama man na ittaw malipay tenged natao kanen an ¹⁵tak kanen an tagan ta Ginuo Dyos ta bakod na katengdanan. Dili gid kanen an minem ta bino. Dili man minem ta maskin ino na inemen na makaingaw. Umpisa na naan ta gettek ta inay din, paubayan en kanen an ta Dyos Ispiritu Santo. ¹⁶Pabaliken din naan ta Ginuo Dyos nakem an ta tama na kalai no na mga linai Israel^c na gamadyo ta inyo na Dyos. ¹⁷Muna kanen an na miling ta mga ittaw aged laygayan danen an bag-o mabot Ginuo para kapriparar ta iya na pag-abot. Ta iya na paglaygay, gaeman kanen an ta Dyos Ispiritu Santo paryas ki Elias na prupita anay pa sa. Paagi ta iya na laygay, magdayad nakem an ta mga amay naan ta iran na mga bata daw magtareng isip an ta mga ittaw na ula gatuman ta Dyos.”^d

¹⁸Gainsa Zacarias i naan ta angil, “Ino pamatuod na matabo ambal no an? Manakem kay en!” ¹⁹Sabat ta angil, “Yaken Gabriel. Naan a alin ta Dyos. Papadala a din na miling ki kaon aged magsugid ta miad i na balita parti ta buaten din para ki kaon. ²⁰Naan ta igo na timpo matuman gid pasugid ko i. Piro, tenged na ula ka gapati, kaon yan magparyas en ta apa. Dili ka makaambal keteb ta adlaw na matabo sugid ko i.”

²¹Na gaisturyaay Zacarias i daw angil naan ta selled ta Balay Ta Dyos, mga ittaw ya na gapangamuyo naan ta gwa gatagad ki kanen. Gatingala danen ya man-o tak lugay kanen an mwa. ²²Paggwa din, dili en kaambal. Naintindian ta mga ittaw na kanen i may nakita na katingalaan naan ta selled tak sigi nang en sinyas ki danen daw dili en makaambal.

²³Pagtapos ta rilibo Zacarias, guli kanen i. ²⁴Paglambay ta pila na mga adlaw, Elisabet na sawa din gabagnes daw ula galin ta iran na istaran keteb ta limma bulan. ²⁵Elisabet an gambal, “Miad tak Ginuo Dyos an naluoy ki yaken. Ta tabang din, dili aren magayya naan ta mga ittaw tak dili aren baog.”

---

^b 1:9 Mga pari an na Judio darwa bisis kada adlaw gasunog ta kamangyan sunod ta sugo ta Dyos (Exodo 30:7-8).   ^c 1:16 *Tama na kalai no na mga linai Israel* beet ambalen mga Judio tak mama na ngaran din Israel alinan ta mga Judio. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw parti man ta mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.   ^d 1:17 Malakias 4:5-6

Sugid Ta Angil Ki Maria

²⁶Na annem en bulan pagbagnes Elisabet, pasugo isab ta Dyos angil Gabriel na miling naan ta banwa na Nazaret na sakep ta Galilea. ²⁷May ambalen kanen an na alin ta Dyos para ta isya na dlaga na ula pa natandeg ta mama. Ngaran din an Maria daw nakagunan^e kanen an ta mama na ngaran din Jose na linai Ari David. ²⁸Gabriel i gapakita daw gaprani ki Maria daw gabugno, “Maria, sadya na adlaw para ki kaon. Napili ka para ta bakod na pribiliyo. Ginuo Dyos an gaubay ki kaon.” ²⁹Pagmati Maria, ula din naintindii daw ino beet ambalen ta angil daw gakullaw kanen an man-o tak iling tan ambal ki kanen. ³⁰Ambal pa ta angil, “Maria, dili ka madlek tak patagan ka ta Dyos ta bakod gid na pribiliyo. ³¹Mamati ka! Mabagnes ka daw magbata ta mama. Ngaranan no kanen na Jesus. ³²Kanen an may bakod na katengdanan. Umawen kanen an na Bata Ta Dyos Na Labaw Ta Tanan. Tagan kanen an ta Ginuo Dyos ta katengdanan na mag-ari paryo ta kaapuan din na Ari David. ³³Mag-ari kanen an naan ta mga linai Jacob^f ta ula katapusan. Dili matapos iya an na pagdumala.” ³⁴Pagmati Maria, gainsa kanen ta angil, “Man-o na mabagnes a na yaken i ula natandeg ta mama?”

³⁵Sabat ta angil ki Maria, “Dyos Ispiritu Santo an mabot ki kaon daw magbagnes ka paagi ta paglekkep ki kaon ta gaem ta Dyos Na Labaw Ta Tanan. Gani, bata an na matao ki kaon alin gid ta Dyos daw umawen kanen an na Bata Ta Dyos. ³⁶Lagen no Elisabet ya na imo na parinti. Dati kanen ya baog, piro anduni gabagnes en ta bata na mama, maskin kanen an manakem en. Anduni annem en bulan pagbagnes din an ³⁷tak ula impusibli ta Dyos.”

³⁸Pagmati Maria, ambal din, “Gapasakep a ta pagbeet ta Ginuo Dyos. Kabay pa na matuman paambal no an ki yaken.” Pagtapos ta ambal Maria, galin angil ya.

Pagsud-o Maria Ki Elisabet

³⁹Paglambay ta pila na mga adlaw alin ta pagsugid ta angil ki Maria, giling Maria i ta banwa danen Zacarias na naan ta kabungyuran na lugar ta prubinsya Judea. Gadali kanen an na magsud-o ki danen. ⁴⁰Pag-abot din dya, gaselled kanen i naan ta balay danen Zacarias daw gaatag ta taod ki Elisabet. ⁴¹Pagmati Elisabet ta ambal Maria, gulpi giyo bata an naan ta gettek din daw Elisabet i pagaeman ta Dyos Ispiritu Santo. ⁴²Nalipay gid Elisabet daw bakod iya na kagi na gambal kanen ki Maria, “Miad gid Dyos an ki kaon labaw ta tanan na bai. Miad man kanen an ta bata na matao ki kaon. ⁴³Kino a gid na pasud-o a no,

---

^e 1:27 Pwidi nyo mabasa parti ta *kagon* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^f 1:33 Mga linai *Jacob* beet ambalen mga Judio tak Jacob alinan ta iran na lai. Jacob ya paumaw man na Israel. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

kaon na inay ta Ginuo ko! ⁴⁴Nlaman ko na kaon inay ta Ginuo tak pagmati ko ta kagi no, bata i naan ta gettek ko gulpi nang giyo ta kalipay din. ⁴⁵Malipay ka gid tak gapati ka na ambal ya ta Ginuo Dyos ki kaon matuman!”

Pagdayaw Maria Ta Dyos

⁴⁶Pagtapos ta ambal Elisabet, Maria i gambal,

“Gadayaw a ta Ginuo Dyos.

⁴⁷ Nalipay a tenged ta Dyos na ake na Manluluwas.

⁴⁸ Kademdem kanen an ki yaken na kebes din na suguon.

Umpisa anduni, tanan na mga itlaw ta mga timpo na mabot mag-ambal na bakod gid pribiliyo ko

⁴⁹ tenged ta mga katingalaan na nabuat ta Dyos Na Makagagaem para ki yaken.

Labaw gid kanen an ta tanan.

⁵⁰ Bakod gid kaluoy din an naan ta tanan na mga gataod ki kanen umpisa ta una na timpo asta anduni daw ta ula katapusan.

⁵¹ Pakita din na bakod iya na gaem paagi ta iya na mga buat.

Papirdi din daw pawasak mga itlaw na ugal

aged dili matuman iran na malain na mga plano.

⁵² Papalin din mga gadumala an naan ta iran na mga datas na katengdanan, daw paatagan din ta datas na katengdanan mga kebes an.

⁵³ Paatagan din mga nakulian an ta iran na mga kinanglanan.

Piro, mga manggaranen an papalin din na ula dala.

⁵⁴⁻⁵⁵ Patabangan din mga linai Israel na iya na mga itlaw

tak ula kanen an nalipat ta iya na pangako na maluoy kanen ki Abraham daw ta mga linai Abraham asta ta ula katapusan.”^g

Yon ambal Maria ta iya na pagdayaw ta Dyos.

⁵⁶Mga tallo bulan na gadayon Maria naan iran Elisabet bag-o muli.

Pagtao Juan Na Manugbautismo

⁵⁷Abot uras na gabata Elisabet i daw mama iya na bata. ⁵⁸Namatian ta mga silingan din daw iya na mga parinti parti ta bakod na kaluoy ta Ginuo Dyos ki kanen daw nalipay man danen an.

⁵⁹Ta pangwallo na adlaw alin ta pagtao ta bata, patuman ta ginikanan din sirimunya an ta pagbuat ta tanda naan ta iya na lawa^h daw ta pag-atag ta ngaran.

---

g 1:54-55 Mga linai Israel daw mga linai Abraham paryas nang beet ambalen na mga Judio. ^h 1:59 Isya na sugo ta Dyos naan ta Mga Sinulat Moises na sunuron ta mga Judio na danen an magbuat ta tanda naan ta lawa ta mga mama. Yon na tanda daw naan ta Inglis paumaw na ‘circumcision’. Mga bata an ta mga Judio pabuatan ta tanda naan ta lawa na danen an wallo nang pa adlaw alin ta pagtao. Pwidi nyo mabasa parti ta *tanda naan ta lawa* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

Duma na mga itlaw na gatambong ta sirimunya, liag danen na Zacarias ngaran an ta bata aged sangay ta amay din. ⁶⁰Piro, dili miag iya na inay. Ambal inay din, “Dili pwidi tak ngaranan nay kanen an na Juan.”

⁶¹Ambal danen naan ta iya na inay, “Man-o tak Juan na ngaran gusto nyo? Ula kaw man yan parinti na ngaran din an Juan.”

⁶²Pasinyasan danen Zacarias an daw ino liag din na ngaran na para ta iya na bata. ⁶³Gasinyas Zacarias na tagan ta masulatan daw iling ti pasulat din, “Juan ngaran din.” Gatingala gid danen an tanan ta iya na nasulat. ⁶⁴Pagtapos din sulat, dayon kaambal isab kanen an na gadayaw ta Dyos.

⁶⁵Mga kasilingan Zacarias gatingala gid na nadlek tenged ta mga natabo ki danen Zacarias. Balita an parti ki danen galapta ta tanan na mga banwa naan ta kabungyuran na lugar ta prubinsya Judea. ⁶⁶Tanan na mga kamati, paisip-isip danen, “Ino taan plano ta Ginuo Dyos ta yon na bata daw magbakod?” Iling tan iran na isip tak nlanan danen na paubayan kanen an ta Ginuo Dyos.

Pagdayaw Zacarias Ta Dyos

⁶⁷Na kaambal en isab Zacarias i na amay Juan, pagaeman kanen an ta Dyos Ispiritu Santo daw ambal din:

⁶⁸“Kiten na mga linai Israel, magdayaw ki ta Ginuo na ate na Dyos tak kiten na mga itlaw din pademdem din daw palibri man alin ta ate na mga kuntra.

⁶⁹Padala din ki kiten isya na makagagaem na manluluwas na linai ta pasaligan din na Ari David.

⁷⁰Paagi ta padala din na manluluwas, patuman din iya na pangako na nasugid paagi ta mga prupita anay pa sa na gasirbi ki kanen.

⁷¹Gapangako kanen na luwasen ki din alin ta ate na mga kuntra daw alin ta malain na plano ta mga gademet ki kiten.

⁷²Gapangako man kanen an na maluoy ta mga kaapuan na ate na alinan daw magtuman kanen an ta iya na pangako na dili din gid matalikuran.

⁷³⁻⁷⁴Yon mga pangako din ki Abraham na ate na alinan.

Gasumpa kanen an na luwasen ki din alin ta ate na mga kuntra aged kiten i magsirbi ki kanen na ula ki adlek, ⁷⁵ula masaway ki kiten daw pirmi ki magsunod ta iya na liag keteb bui ki pa.

⁷⁶Kaon na bata ko, umawen ka na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos Na Labaw Ta Tanan.

Kaon muna na miling ta mga itlaw bag-o mabot Ginuo para kapriparar danen ta iya na pag-abot.

⁷⁷Kaon magtudlo ta mga itlaw ta Dyos na danen an maluwas paagi ta pagpatawad din ki danen ta iran na mga sala.

78-79 Tenged ate na Dyos miad daw maluluy-on, ipadala din ki kiten manluluwas na alin ta langit.
 Ta pag-abot ta manluluwas, kamangen din ate na adlek ta kamatayen na paryo kanen an ta adlaw na gasennang daw gapapawa ta lugar na delem.
 Tudluan ki din man daw ino buaten ta aged magtawway ate na kabui.”

Yon ambal Zacarias ta iya na pagdayaw ta Dyos.

⁸⁰Gabakod Juan na dayad iya an na pamatasan. Na bakod kanen an en, naan kanen an gistar ta lugar na ula kabalayan asta ta adlaw na magumpisa kanen an ta paglaygay naan ta mga linai Israel.

Pagtao Jesus (Mateo 1:18-25)

2 ¹Ta timpo na natao en Juan ya, Augusto na pangulo ta Roma gasugo na tanan na mga itlaw na sakep ta iya na pagdumala magpalista para masinsos. ²⁻³Tenged ta sugo Augusto, giling mga itlaw an naan ta mga banwa na alinan ta iran na kaapuan para magpalista. Yon una na sinsos na Cirenio gubirnadador ta prubinsya Siria.

⁴Tenged ta sinsos, galin Jose i ta banwa na Nazaret na sakep ta Galilea daw miling ta prubinsya Judea aged magpalista naan ta banwa na naan dya natao David ya tak kanen i linai David. Betlehem ngaran ta banwa David na pailingan din. ⁵Maria na nakagunanⁱ din pakuyog din miling ta Betlehem aged magpalista man. Kabulanan en Maria na giling danen an ta Betlehem. ⁶Na naan danen ta Betlehem, abot en uras na magbata Maria i. ⁷Gabata kanen an ta iya na panganay na isya na mama. Paputos din ta bakken bata i daw pabetang naan ta pakan-anan ta ayep. Danen an naan nang ta pasilungan ta mga ayep tak ula en bakanti naan ta balay dayunan.

Sugid Ta Angil Naan Ta Mga Manugbantay Ta Karniro

⁸Ta timpo na natao bata Maria, may mga manugbantay ta karniro na naan ta paalaban na dani ta Betlehem. Gapulaw danen an ta pagbantay ta iran na mga karniro. ⁹Nali nang, may angil alin ta Ginuo Dyos na gapakita ki danen. Nasilakan danen an ta pawa na alin ta Ginuo Dyos daw nadlek gid danen an! ¹⁰Gambal angil ki danen, “Dili kaw madlek! Mamati kaw! May isugid a ki kyo na miad na balita na mag-atag ta bakod na kalipay ta tanan na mga itlaw. ¹¹Anduni na adlaw naan ta banwa

---

ⁱ 2:5 Ta timpo danen Jose, kaugalian ta mga Judio daw nakagunan ta mama isya na bai, danen an pakabigen en na magsawa. Pwidi nyo mabasa parti ta *kagon* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

David natao en inyo an na Manluluwas. Kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari^j na inyo na Ginuo! ¹²Yi pamatuod ta ake na ambal ki kyo: Makita nyo tise an na bata na naputos ta bakken na naan ta pakan-anan ta ayep.”

¹³Nali nang, may gapakita na sikad tama na mga angil na gaduma naan ta una ya na angil daw gadayaw ta Dyos. Ambal danen,

¹⁴“Naan ta langit tanan na pagdayaw paatag naan ta Dyos. Naan ta kalibutan katawway ta kabui ta mga itaw na gaatag ta kalipay ki kanen.”

¹⁵Na gabalik mga angil naan ta langit, gaisturyaay mga manugbantay i, “Mos! Miling ki naan ta Betlehem daw lagen ta natabo ya na pasugid ki kiten ta angil na papadala ta Ginuo Dyos.”

¹⁶Gadali-dali danen an na miling naan ta Betlehem. Na naan en danen dya, nakita danen Maria an daw Jose daw nakita man danen bata an na naan ta pakan-anan ta ayep. ¹⁷Pagkita danen, pasugid danen ambal ya ta angil parti ta bata an. ¹⁸Tanan na itaw na kamati ta iran na pasugid gatingala gid. ¹⁹Piro Maria i a, pirmi din pademdem daw paisip ta miad tanan na natabo parti ta iya na bata. ²⁰Mga manugbantay ya ta karniro gabalik naan ta paalaban na nalipay daw gadayaw danen naan ta Dyos tenged ta tanan na namatian daw nakita danen tak natuman gid sugid ya ta angil.

Pag-atag Ta Ngaran Ta Bata Maria

²¹Ta kawallo na adlaw alin ta pagtao ta bata Maria, gatuman Jose i daw Maria ta sirimunya ta mga Judio ta pagbuat ta tanda naan ta lawa ta bata na mama.^k Ta sirimunya ta pagbuat ta tanda, paatagan bata an ta ngaran na Jesus tak na ula pa gabagnes Maria i, sugo ta angil na ngaranan danen bata an na Jesus.

Pagdala Ki Jesus Naan Ta Timplo

²²Paglambay ta kwarinta na adlaw alin ta pagbata Maria, giling danen i Jose daw Maria naan ta Jerusalem tak abot en igo na adlaw na miling ta Timplo na magtuman ta sugo naan ta Mga Sinulat Moises parti ta sirimunya ta paglimpyo para ta mga bai na gabata.^l Padala man danen Jesus i daw paalad naan ta Ginuo Dyos ²³tak patuman danen sugo ta Ginuo Dyos na nasulat na iling ti, “Kada panganay na bata na mama iya ta Ginuo Dyos.”^m ²⁴Gaalad man danen ta mga yupan aged magtuman ta sugo ta Ginuo Dyos, “Mag-alad ka ta darwa

---

j **2:11** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^k **2:21** May pasaysay parti ta *tanda naan ta lawa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 1:59. ^l **2:22** Naan ta Levitico 12:2-8 pwidi nyo mabasa mga sugo parti ta mga bai na gabata. ^m **2:23** Exodo 13:1-2, 12-13

na salampati. Daw dili salampati, pwidi man darwa na bata pa na tukmo.”ⁿ

²⁵May mama na gistar naan ta Jerusalem na ngaran din Simeon. Matareng kanen an daw dyusnon daw gapaabot na tabangan ta Dyos mga linai Israel. Kanen an itlaw na paubayan ta Dyos Ispiritu Santo. ²⁶Nlaman din paagi ta Dyos Ispiritu Santo na bag-o kanen mapatay, makita din Pinili an Ta Ginuo Dyos Na Mag-ari. ²⁷Ta pag-ubay ta Dyos Ispiritu Santo ki kanen, giling kanen naan ta Timplo ta yon man na adlaw na Jesus i padala dya aged magtuman danen Jose ta mga sugo naan ta Mga Sinulat Moises parti ta panganay na bata na mama. Pagselled danen Jose naan ta Timplo, ²⁸gaprani Simeon ki danen daw pakengkeng din Jesus i. Gadayaw kanen ta Dyos na ambal din,

²⁹“Ginuo Dyos, yaken na suguon no, pwidi no en bawien kabui ko. Tawway en ake na nakem

na natuman pangako no ki yaken

³⁰tak nakita ko en Manluluwas i ³¹na padala no para ta tanan na itlaw.

³²Ipaintindi din ta mga itlaw na mga dili linai Israel parti an ta imo na kabebet-en.

Tenged ki kanen, kami na imo na mga itlaw na mga linai Israel dayawen ta duma na mga itlaw.”

³³Na namatian ta mga ginikanan Jesus ambal Simeon parti ki Jesus, gatingala gid danen an. ³⁴Pabindisyunan Simeon danen an daw ambal din ki Maria, “Tenged ta bata no i, tama ki kiten na mga linai Israel magpadyo ta Dyos daw tama man magprani ta Dyos. Kanen i magtudlo parti ta kabebet-en ta Dyos, piro tama na mga itlaw magkuntra ki kanen. ³⁵Tenged ki kanen, ipakita ta Dyos daw ino gid naan ta isip ta mga itlaw. Kaon yan masakitan gid na paryo pabuno ta ispada imo na tagipusuon.”

³⁶Naan man ta Timplo may bai na manakem gid en na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos. Ngaran din Ana daw bata kanen i Fanuel na alin ta pamilya Aser. Pitto nang taon pagduma din ta iya na sawa daw nabalo en kanen i. ³⁷Adlaw kilem kanen naan ta Timplo na gasirbi ta Dyos paagi ta pagpwasa daw pagpangamuyo. Idad din utsintay-kwattro na Jesus an padala danen Jose naan ta Timplo. ³⁸Na gambal pa Simeon ya ki danen Maria, gaprani Ana i daw gapasalamat ta Dyos tenged ki Jesus. Gasugid man kanen i parti ki Jesus naan ta mga itlaw na galaem ta paglibri ta Dyos ta Jerusalem.^o

³⁹Na natuman en Maria daw Jose tanan na sugo ta Ginuo Dyos na nasulat parti ta mga gabata, gabalik danen naan ta iran na banwa na

---

ⁿ **2:24** Levitico 12:6-8   ^o **2:38** Ta timpo Jesus, daw magsambit mga Judio ta ambal na *Jerusalem*, katamaan beet ambalen syudad Jerusalem, piro kaysan beet ambalen man *mga linai Israel*. Unti ta birsikulo trintay-utso Jerusalem beet ambalen mga linai Israel.

Nazaret na sakep ta Galilea. ⁴⁰Jesus i gabakod na miad iya na lawa. Gadugang iya na alam daw gaubay pirmi Dyos an ki kanen.

Pagpabilin Jesus Naan Ta Timplo

⁴¹Kada taon ginikanan Jesus giling naan Jerusalem tenged ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto.^p ⁴²Na Jesus gaidad en ta dusi anyos, giling ginikanan din naan ta Jerusalem daw pakuyog kanen i aged mamista danen an tak yon iran na kaugalian. ⁴³Pagtapos ta pista, gapanaw danen an Jose daw Maria na muli. Piro, ula danen nlami na gapabilin Jesus i naan ta Jerusalem. ⁴⁴Salig danen na kanen i naan nang gakuyog ta mga duma danen na guli. Isya en adlaw panaw danen Jose bag-o danen pangita Jesus i naan ta duma danen na mga grupo ta iran na mga parinti daw arey. ⁴⁵Na ula danen nakita kanen i, gabalik danen an naan ta Jerusalem aged ngitaen. ⁴⁶Ta pangallo na adlaw alin ta pag-umpisa ta pagpangita, nakita danen Jesus naan ta Timplo na gamungko na duma ta mga mistro. Kanen i gamati daw gainsa ki danen. ⁴⁷Tanan na kamati ki kanen gatingala tenged ta iya na alam daw mga sabat. ⁴⁸Na nakita Jesus i ta iya na ginikanan, gatingala danen an daw gambal Maria ki kanen, “Bata na i, man-o tak iling ti buat no ki kami? Kami amay no galibeg gid ta pangita ki kaon.”

⁴⁹Sabat Jesus, “Man-o tak pangita a nyo? Dapat inta nlaman nyo na kinanglan na naan a di ta balay ta ake na Amay.” ⁵⁰Piro, ula kaintindi iya na ginikanan daw ino beet din ambalen.

⁵¹Jesus i gakuyog ta ginikanan din na malik naan ta Nazaret. Gatuman gid kanen an ki danen. Pirmi naan ta isip Maria tanan ya na natabo na parti ki Jesus. ⁵²Gabakod Jesus i daw gadugang iya na alam daw nalipay gid Dyos an daw mga ittaw ki kanen.

Pagwali Juan Na Manugbautismo

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

3 ¹Ta pangkinsi na taon ta pagdumala Tiberio na pangulo ta Roma, Poncio Pilato gubirnadador naan ta prubinsya Judea. Ta yon man na timpo Herodes^q gadumala naan ta Galilea. Felipe na utod Herodes gadumala naan ta Iturea daw Traconite. Lisanias gadumala naan ta Abilinia. ²Anas daw Caifas mga pinakadatas na manugdumala ta mga pari. Ta yon man na timpo, Juan na bata Zacarias naan ta lugar na ula kabalayan. Na naan dya kanen an, may minsai alin ta Dyos na napaabot

---

^p 2:41 Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^q 3:1 *Herodes* na pasambit naan ta birsikulo uno ari na paumaw na *Herodes Antipas*. Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Antipas* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes*.

ki kanen para isugid din ta mga itlaw. ³Giling kanen an naan ta tanan na lugar na dani ta Suba Jordan daw naan dya gawali ta mga itlaw na danen an kinanglan magnelsel daw dilian iran an na mga sala para patawaren danen an ta Dyos. Pawali din man na dapat na pamatuuran danen iran na pagnelsel paagi ta pagpabautismo naan ki kanen. ⁴May nasulat Isaias na prupita anay pa sa na natuman paagi ta pagwali Juan. Iling ti nasulat din,

“May itlaw naan ta lugar na ula kabalayan
na galaygay na bakod iya na kagi.

Ambal din ta mga itlaw,

‘Ipriparar nyo agian an para ta pag-abot ta Ginuo.

Tadlengen nyo dalan an na agian din!

- 5 Tampekan nyo tanan an na yup-ak naan ta tengnga-an ta mga bukid!

Patagen nyo tanan an na mga bungyod daw bukid!

Tadlengen nyo galike-like an na mga dalan!

Tapanen nyo mga dalan an na lub-ang-lub-ang!

- 6 Daw iling tan buaten nyo, makita ta tanan paagi an ta pagluwas ta Dyos ta mga itlaw.’ ”^r

⁷Tama na mga itlaw giling ki Juan aged magpabautismo ki kanen. Gambal kanen ki danen, “Kyo na malain! Paryo kaw ta mga bata ta bekkessan na dalitan!^s Salig nyo taan na paagi nang ta inyo na pagpabautismo malikawan nyo mabot an na silot ta Dyos tenged ta iya na kagilek! ⁸Daw nelselan nyo daw dilian inyo an na mga sala, kinanglan ipakita nyo paagi ta inyo na mga buat. Dili kaw man mag-isip na maluwas kaw alin ta silot ta Dyos na mambal kaw ta inyo na kaugalingen, ‘Kami i mga linai Abraham!’ Sugiran ta kyo na pwidi imuon ta Dyos mga bato na i na linai Abraham! ⁹Tandaan nyo! Priparar en Dyos an na silutan kaw tenged ta inyo na mga sala na paryo kanen ta itlaw na gaalo en ta wasay din naan ta puon ta kaoy na pukanen tak kada kaoy na dili dayad iya na bunga pukanen daw pilak naan ta apoy.”

¹⁰Gainsa mga itlaw ki Juan, “Ino dapat nay na buaten aged pamatuod na ganel sel kay en?”

¹¹Sabat Juan, “Daw kino ki kyo may darwa na bayo, isya an atag nyo ta itlaw na ula bayo. Iling man tan, daw kino ki kyo may pagkaan, tagan nyo itlaw an na ula makaan.”

¹²Gaprani man ki Juan mga manugsukot an ta buis aged magpabautismo. Gainsa danen, “Mistro, ino dapat nay na buaten?”

---

^r 3:6 Isaias 40:3-5 Naan ta Lucas 3:4 itlaw na naan ta lugar na ula kabalayan na galaygay na bakod iya na kagi beet ambalen Juan na manugbautismo. Agian an beet ambalen mga itlaw an na pawalian din. Pawali din na kinanglan magbag-o danen aged danen an anda para ta pag-abot ta Ginuo. ^s 3:7 Ta timpo Juan, ta isip ta mga Judio malain na itlaw paanggid naan ta bekkessan.

¹³Sabat Juan, “Dili kaw magsukot ta subla!”

¹⁴Mga sundalo na gamati ki Juan gainsa man ki kanen, “Ta, kami a, ino dapat nay na buaten?”

Sabat din, “Dili kaw mangwarta paagi ta pagpalleg daw pagbuat-buat ta sala naan ta mga itlaw na ula sala. Makuntinto kaw nang en ta inyo na swildo.”

¹⁵Ta timpo na mga itlaw gapabautismo ki Juan, tama gapaabot ta pag-abot ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. Pagmati ta mga itlaw ta wali Juan, gainsa danen an ta iran na kaugalingen daw Juan en taan Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. ¹⁶Na nlanan Juan na iling sa iran an na isip, gambal kanen an, “Yaken gabautismo ki kyo paagi nang ta waig. Piro, may mabot na mas datas iya na katengdanan kaysa ta ake na katengdanan. Dili a bagay na magsirbi ki kanen maskin ta pagbadbad nang ta igot ta iya na sandal^t tak datas gid iya na katengdanan. Bautismuan din duma an ki kyo paagi ta Dyos Ispiritu Santo daw duma ya paagi ta apoy. ¹⁷Kanen an priparar en na magbelag ta mga itlaw na matareng naan ta mga dili matareng. Paryo kanen an ta itlaw na gimes en na panginan iya an na naani na trigo tak gibit en ta gamit na pangpangin aged mabelag linggas an naan ta uot. Trigo an na linggas taguon din naan ta iya na kamalig. Piro, uot an daw uppa sunugon din naan ta apoy na dili mapatay.” ¹⁸Tama pa man na duma na laygay Juan ta iya na pagwali naan ta mga itlaw na kinanglan iran na batasan magbag-o daw ta iya na pagsugid ta miad na balita parti ta papaabot na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.

¹⁹Ta paglaygay Juan, pakuntra din malain na buat Herodes na manugdumala ta Galilea tak Herodes ya, pasawa din Herodias bisan magbayaw danen an daw tenged man ta duma pa na buat Herodes na malain. ²⁰Piro, gadugang pa gid sala Herodes tak papriso din Juan ya.

Pagbautismo Ki Jesus

(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

²¹Na ula pa napriso Juan daw gabautismo pa kanen ta mga itlaw, Jesus i gapabautismo man ki kanen. Pagtapos ta bautismo, gapangamuyo Jesus i daw gabukas langit an. ²²Dyos Ispiritu Santo an na daw lagen paryo ta salampati gapababa naan ki kanen. May namatian na gambal na naan ta langit, “Kaon ake na bata na palangga ko. Nalipay a gid ki kaon.”

Mga Kaapuan Na Alinan Jesus

(Mateo 1:1-17)

²³Na Jesus i gaidad ta mga trinta anyos, gumpisa kanen ta iya na mga ubra. Isip ta mga itlaw na kanen i bata Jose.

Jose an bata Eli ²⁴na iya na amay Matat,

Matat an bata Levi na iya na amay Melqui,

---

^t **3:16** Ta timpo Juan, katengdanan ta pinakababa na suguon na kanen magtangtang ta sandal ta iya na amo na bag-o nang guli na gaselled ta balay.

- Melqui an bata Janai na iya na amay Jose,
 25 Jose an bata Matatias na iya na amay Amos,
 Amos an bata Nahum na iya na amay Esli,
 Esli an bata Nagai 26 na iya na amay Maat,
 Maat an bata Matatias na iya na amay Semei,
 Semei an bata Jose na iya na amay Joda,
 27 Joda an bata Joanan na iya na amay Resa,
 Resa an bata Zorobabel na iya na amay Salatiel,
 Salatiel an bata Neri 28 na iya na amay Melqui,
 Melqui an bata Adi na iya na amay Cosam,
 Cosam an bata Elmadam na iya na amay Er,
 29 Er an bata Josue na iya na amay Eliezer,
 Eliezer an bata Jorim na iya na amay Matat,
 Matat an bata Levi 30 na iya na amay Simeon,
 Simeon an bata Juda na iya na amay Jose,
 Jose an bata Jonam na iya na amay Eliaquim,
 Eliaquim an bata Melea 31 na iya na amay Mena,
 Mena an bata Matata na iya na amay Natan,
 Natan an bata David 32 na iya na amay Jesse,
 Jesse an bata Obed na iya na amay Booz,
 Booz an bata Salmon na iya na amay Naason,
 33 Naason an bata Aminadab na iya na amay Admin,
 Admin an bata Arni na iya na amay Esrom,
 Esrom an bata Fares na iya na amay Juda,
 34 Juda an bata Jacob na iya na amay Isaac,
 Isaac an bata Abraham na iya na amay Tera,
 Tera an bata Nahor 35 na iya na amay Serug,
 Serug an bata Ragau na iya na amay Peleg,
 Peleg an bata Heber na iya na amay Sala,
 36 Sala an bata Cainan na iya na amay Arfaxad,
 Arfaxad an bata Sem na iya na amay Noe,
 Noe an bata Lamec 37 na iya na amay Metusela,
 Metusela an bata Enoc na iya na amay Jared,
 Jared an bata Mahalalel na iya na amay Cainan,
 38 Cainan an bata Enos na iya na amay Set,
 Set an bata Adan, daw Adan an pakabig na bata ta Dyos.

Pagtintar Satanas Ki Jesus
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

4 ¹Pagtapos ta pagbautismo ki Jesus naan ta Suba Jordan, galin Jesus dya na pagaeman ta Dyos Ispiritu Santo daw giling naan ta lugar na ula kabalayan. Ta iya na pagtinir dya, gapadayon Dyos Ispiritu

Santo ta pag-ubay ki kanen. ²Gatinir kanen i dya ta kwarinta na adlaw daw patintar kanen Satanas. Ta yon man na mga adlaw ula kanen may pakaan. Paglambay ta kwarinta na adlaw, nletem gid kanen i.

³Iling ti na paagi pagtintar Satanas ki Jesus. Ambal Satanas, “Tenged na kaon yan Bata Ta Dyos, imuon no na tinapay bato na i.” ⁴Sabat Jesus, “Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,

‘Dili nang ta tinapay mabui mga itlaw.’”^u

⁵Pagsabat Jesus, padala Satanas kanen i naan ta datas na lugar. Nali nang papakita Satanas ki kanen tanan na nasyon ta kalibutan. ⁶Ambal Satanas ki Jesus, “Iatag ko ki kaon tanan na nasyon daw manggad dya aged kaon magdumala. Pwidi ko iatag naan ta maski kino na liag ko tak naan en ki yaken uturidad ta pagdumala ta mga nasyon na yan. ⁷Daw magluod ka ki yaken na sirbian a no, imo en tanan na napakita ko ki kaon.” ⁸Sabat Jesus, “Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,

‘Magsirbi ka ta Ginuo na imo na Dyos.

Kanen nang sirbian no.’”^v

⁹Pagsabat Jesus, padala Satanas kanen i naan ta Jerusalem daw patindeg naan ta pinakadatas na parti ta Timplo. Ambal Satanas, “Tenged na kaon yan Bata Ta Dyos, alin di mugpa ka ¹⁰tak naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,

‘Magsugo Dyos an ta mga angil din na magbantay ki kaon.’”^w

¹¹Nasulat man,

‘Saluon ka danen ta iran na mga lima aged dili ka katupa naan ta bato.’”^x

¹²Sabat Jesus, “Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,

‘Dili no piliten Ginuo an na imo na Dyos na pamatuuran din pa iya na pag-ambliig ki kaon.’”^y

¹³Pagtapos Satanas ta iya na pagtintar ki Jesus, padilian din anay Jesus ya asta kanen an may upurtunidad na magtintar isab ki Jesus.

Pag-umpisa Jesus Ta Iya Na Buat Naan Ta Galilea

(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴Pagtapos Satanas ta pagtintar ki Jesus, gabalik Jesus i naan ta Galilea daw naan ki kanen gaem ta Dyos Ispiritu Santo. Balita an na parti ki kanen galapta naan ta bilog na Galilea. ¹⁵Gatudlo kanen i naan ta mga balay tipunan ta mga Judio daw padayaw kanen i ta mga itlaw.

^u 4:4 Deuteronomio 8:3   ^v 4:8 Deuteronomio 6:13   ^w 4:10 Mga Salmo 91:11   ^x 4:11 Mga Salmo 91:12   ^y 4:12 Naan ta Deuteronomio 6:16 pwidi nyo mabasa laygay Moises naan ta mga paryo din na Hebreo na dili danen piliten Dyos an na pamatuuran din pa na gaambliig kanen ki danen paryo ta dati na buat danen na gariklamo danen an naan ki Moises parti ta pag-ambliig ta Dyos ki danen. Naan ta Exodo 17:1-7 pwidi nyo mabasa isturya parti ta iran na pagriklamo ki Moises.

Jesus Naan Ta Nazaret
(*Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6*)

¹⁶Na naan pa Jesus ta Galilea, giling kanen i naan ta Nazaret na banwa na naan dya kanen i gabakod. Ta Adlaw Ta Pagpuay, giling kanen i naan ta balay tipunan paryo ta pirmi din pabuat. Na naan ta selled, gatindeg kanen naan ta tubangan ta mga itlaw aged magbasa ta sinulat na pulong ta Dyos. ¹⁷Paatag ki Jesus sinulat Isaias na prupita anay pa sa daw pabuklad din. Pangita din daw pabasa nasulat Isaias na iling ti:

¹⁸“Paubayan a ta Ginuo Dyos na magsugid ta miad na balita naan ta mga imol.

Pasugo a din na magsugid ta mga biag na danen an malibri, magsugid ta mga bulag na danen an makakita daw magtabang ta mga palupig.

¹⁹Pasugo a din na magsugid na abot en timpo naan ta plano ta Ginuo Dyos na maluoy kanen ta mga itlaw.”^z

²⁰Pagtapos Jesus basa ta sinulat ya, palukot din daw pabalik naan ta itlaw na gaatag ki kanen. Gapungko kanen i daw tanan na mga itlaw dya gatan-aw ki kanen. ²¹Gambal kanen i ki danen, “Mintras na namatian nyo ake na pabasa na naan ta sinulat na pulong ta Dyos, natuman en ake na pabasa.” ²²Tanan danen gatingala ki kanen daw gakullaw ta makatingala na mga ambal din. Ambal danen, “Di' ba kanen i bata nang Jose na kasimanwa ta?”

²³Tenged ta iran na ambal parti ki Jesus, gambal kanen i ki danen, “Sigurado a na ipademdem nyo ki yaken yi na ambalanan, ‘Duktor, bulungon no anay imo an na kaugalingen!’ tak beet ambalen nyo na buaten ko unti naan ta ake na kaugalingen na banwa mga namatian nyo na nabuat ko naan ta Capernaum.”

²⁴Ambal din pa ki danen, “Ee, liag nyo na iling tan buaten ko. Piro, gambal a ki kyo na mga prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos, danen an ula papatii ta iran na mga kasimanwa na danen an pasugo ta Dyos. ²⁵⁻²⁶Isipen nyo natabo ta timpo Elias na prupita anay pa sa. May letem naan ta bilog na Israel tak ula gid guran keteb ta tallo tenga taon. Ta yon man na timpo, bisan tama na balo na bai naan ta lugar na Israel, Elias ya ula pasugua ta Dyos na magtabang naan ta maskin isya ki danen. Pasugo kanen na magtabang naan ta isya na bai na balo na dili-Israelinen naan ta banwa na Sarepta naan ta prubinsya ta Sidon na dili sakep ta Israel.”^a ²⁷Iling man tan ta timpo Eliseo na prupita anay pa sa. Tama itlaw naan ta Israel

---

^z 4:19 Isaias 61:1-2   ^a 4:25-26 Naan ta 1 Mga Ari kapitulo disi-syiti pwidi nyo mabasa isturya parti ki Elias daw iya na pagtabang ta bai na balo.

na may segeng na masakit ta langgit, piro ula isya ki danen na kasimanwa Eliseo na papaayad din. Naaman ya nang na taga-Siria papaayad din.”^b

²⁸Pagmati ta mga ittaw na naan ta balay tipunan ta ambal Jesus, sikad gid gilek danen tanan. ²⁹Gatindog danen an daw payudyod Jesus i pagwa ta iran na banwa asta ta pangpang aged itulod inta kanen i tak iran na banwa naan ta apaw ta bungyod. ³⁰Piro, Jesus i gaagi nang naan ta iran na tengnga daw magpadyo.

Ittaw Na Naseddepan Ta Malain Na Ispiritu

(Marcos 1:21-28)

³¹Alin ta Nazaret, gategbeng Jesus i naan ta banwa na Capernaum na sakep man ta Galilea. Na naan kanen i dya, kada Adlaw Ta Pagpuay giling kanen i naan ta balay tipunan aged magtudlo. ³²Tanan na gamati ki kanen gatingala gid tak kanen an gatudlo alin ta iya gid na alam.

³³Ta Adlaw Ta Pagpuay na naan Jesus i ta balay tipunan, may mama na anen dya na naseddepan ta malain na ispiritu. Gasinggit kanen an ki Jesus, ³⁴“Ara! Jesus na taga-Nazaret, man-o tak anen ka di? Giling ka di taan aged silutan kay? Kala ta kaw daw kino ka! Kaon yan alin gid ta Dyos!”

³⁵Paay Jesus malain ya na ispiritu, “Sagbak! Mwa ka dyan ki kanen!” Pag-ambal Jesus, naan ta tubangan ta tanan na ittaw dya palampes ta malain na ispiritu ittaw an naan ta saag daw padilian na ula naino.

³⁶Pagkita ta mga ittaw dya na napagwa Jesus malain ya na ispiritu, gatingala gid danen an daw gaisturyaay, “Uy! Ino taan klasi na ambal nya? May bakod na gaem kanen an daw uturidad na bisan mga malain na ispiritu gatuman ki kanen. Na pasugo din danen an na maggwa, dayon man gwa!” ³⁷Galapta gid naan ta mga lugar na dani ta Capernaum balita an parti ta mga nabuat ya Jesus.

Pagpaayad Jesus Ta Tama Na Mga Ittaw

(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-39)

³⁸Jesus i galin naan ta balay tipunan daw giling naan ta balay danen Simon. Anen man dya ugwangan Simon na bai daw sikad paso lawa din an. Mga ittaw na naan ta balay ya gangayo ta tabang ki Jesus. ³⁹Gaprani Jesus i daw gatindog tengnged ta neggaan din. Pasugo Jesus na magpuas dangga din an. Gapuas iya na dangga daw dayon bangon kanen daw mimes ta pagkaan para ki danen Jesus.

⁴⁰Na magsalep nang pa adlaw an, tanan na mga ittaw naan ta Capernaum na duma danen may masakit, padala danen naan ki Jesus. Bisin ino na mga masakit ta mga ittaw na padala ki kanen, patungtong din iya na lima ta kada isya daw danen tanan nayad. ⁴¹Pagwa din man

---

^b 4:27 Naan ta 2 Mga Ari 5:1-15 pwidi nyo mabasa isturya parti ki Eliseo daw Naaman.

mga malain na ispiritu alin ta tama na mga itlaw. Na gagwa danen an, gasinggit, “Kaon Bata Ta Dyos!” Paay din danen an na dili en mag-ambal pa tak nlanan danen na kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.

⁴²Pagsennang ta adlaw, gapanaw Jesus i alin ta Capernaum daw miling naan ta lugar na ula kabalayan. Papangita kanen i ta mga itlaw. Pagkita danen ki kanen, paawiran danen daw pangabayen na dili kanen i malin ta iran na lugar. ⁴³Piro, gambal kanen i ki danen, “Dapat miling a pa ta duma na mga banwa aged magsugid ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos^c tak pasugo a din para magbuat ta iling tan.” ⁴⁴Tenged iling tan ambal Jesus, gapadayon kanen i ta pagsugid ta miad na balita naan ta mga balay tipunan ta mga Judio naan ta bilog na Judea.^d

Pagpili Jesus Ta Una Din Na Mga Tinudluan

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

5 ¹Na gatudlo Jesus i naan kilid ta Dagat Genesaret,^e gaginetek mga itlaw an tak liag danen na mamati ta iya na mga patudlo parti ta ambal ta Dyos. ²Nakita din darwa na buti na pabilin naan ta dagsayan. Mga mananagat an kakawas en daw gawaswas ta iran na mga pukot. ³Gasakay Jesus i naan ta isya na buti na iya Simon daw gapangabay ki Simon na magpalaod tise. Naan dya gamungko Jesus i daw magpadayon ta pagtudlo ta mga itlaw.

⁴Pagtapos Jesus ta pagtudlo, gambal kanen ki Simon, “Magpalaod ki daw mamukot aged may makamang ki.”

⁵Gambal Simon i ki Jesus, “Mistro, ula ki taan may makamang tak kadlaw kay nang ta pamukot, piro ula kay man gyapon kamang. Tenged nyan ambal no, magtaktak kay isab.” ⁶Pagtaktak danen ta mga pukot, pakulong danen sikad tama na sidida asta na tise nang magisi iran na mga pukot. ⁷Tenged ta katamaen ta sidida, papaypay danen Simon iran ya na mga duma na naan ta isya na buti na magtabang. Gaprani dayon iran ya na mga duma daw papanno danen ta sidida darwa na buti. Napanno gid mga buti ya asta mateggeb daw tise nang maledang.

⁸Pagkita Simon Pedro^f ta sikad tama na sidida, galuod kanen an naan ta tubangan Jesus daw gambal, “Ginuo, dili ka marani ki yaken. Gaya

^c 4:43 Pwidi nyo mabasa parti ta *pagdumala ta Dyos* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

^d 4:44 Ta timpo Jesus, daw Judea an pasambit ta mga itlaw may darwa na pusibilidad daw ino beet ambalen. Una, prubinsya nang na pangaranan na Judea. Pangarwa, prubinsya ta Judea asta man ta Galilea tak yon mga lugar na paistaran ta mga Judio. Gani, naan ta birsikulo kwarintay-kwattro, may pusibilidad na *bilog na Judea* beet ambalen Judea asta man Galilea. ^e 5:1 Dagat Genesaret isya man na ngaran ta Dagat Galilea. Pwidi nyo mabasa parti ta *Dagat Galilea* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^f 5:8 Ngaran na Pedro paatag Jesus ki Simon daw kaysan paumaw Simon ya na Simon Pedro. Naan ta Lucas 6:13-14 pwidi nyo man mabasa parti ta ngaran na Pedro.

a gid ki kaon tak tama a sala.”⁹ Iling tan ambal din tak gatingala gid kanen an daw mga duma din tenged ta sikad tama na mga sidda na nakamang danen.¹⁰ Gatingala man danen Santiago daw Juan na mga kabataan Zebedeo na duma din na mananagat. Gambal Jesus i ki Simon, “Dili ka madlek! Paryo na papanagat no an mga sidda, yon man umpisa anduni panagaten no an mga itlaw tak maglaygay ka naan ta mga itlaw na magpasakep danen ta pagdumala ta Dyos.”

¹¹ Pagtapos Jesus ta ambal, pasaog danen Simon mga buti ya. Pabilin danen tanan na pagkabetang danen daw gakuyog ki Jesus.

Mama Na May Segeng Na Masakit Ta Langgit
(*Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45*)

¹² Na Jesus i naan ta isya na banwa, may mama dya na may segeng na masakit ta langgit ta bilog din na lawa. Pagkita din ki Jesus, gadapa kanen an naan ta atubangan Jesus daw gapakiluoy, “Ginuo, daw gusto no, mapaayad a no ta ake na masakit.”¹³ Paibitan Jesus mama an daw ambal din, “Gusto ko! Mayad ka!” Pag-ambal Jesus, nakamang dayon masakit ta langgit ta mama ya.¹⁴ Paambalan Jesus kanen an, “Dili ka mugid naan ta bisan kino parti ta ake na pagpaayad ki kaon. Magdiritso ka nang naan ta pari daw magpatanaw na nayad ka en. Magdala ka man ta alad na igo ta sugo ta Dyos naan ta Mga Sinulat Moises parti ta mga napaayad alin ta segeng na masakit ta langgit aged may pamatuod ka naan ta mga itlaw na nayad ka en.”

¹⁵ Maski paambalan Jesus mama ya na dili mugid, galapta man gyapon balita parti ki Jesus. Pirmi sikad tama na mga itlaw gaprani na gatumpok naan ki Jesus para mamati ta iya na mga patudlo daw mangabay ki kanen na ayaren iran na masakit.¹⁶ Piro, kanen i a, ugali din na pirmi miling naan ta lugar na ula kabalayan aged mangamuyo.

Mama Na Dili Kapanaw
(*Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12*)

¹⁷ Isya adlaw, na Jesus i gatudlo ta mga itlaw, anen dya pila na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na gapamati man. Alin danen ta lain-lain na mga banwa na sakep ta Galilea daw alin man ta syudad Jerusalem daw duma pa na mga banwa na sakep ta Judea. Naan ki Jesus gaem an ta Ginuo Dyos ta pagpaayad ta mga itlaw na may masakit.¹⁸ Na gatudlo pa kanen i, may mga itlaw na giling dya. Patuwangan danen mama na naan ta neggaan tak dili

---

§ 5:17 Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Pariseo* daw *mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises* naan ta *Mga Ambal Na Pasaysay*.

kapanaw. Gangita danen an ta paagi na melled naan ta balay aged dleen inta mama an na dili kapanaw naan ta atubangan Jesus. ¹⁹Piro, ula danen kaselled tak sikad tama itaw daw ula maagian. Tanged ula danen maagian, padala danen mama an naan ta apaw ta atep ta balay.^h Paukab danen atep ya na usoy ki Jesus daw patunton danen mama an naan ta tubangan Jesus na naan man ta tengnga ta mga itaw.

²⁰Na nakita Jesus na danen an gasalig gid ki kanen na mapaayad din mama an na dili kapanaw, gambal kanen i ta mama an, “Dey, napatawad en imo an na mga sala!”

²¹Mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga Pariseo gagumod, “Kino gid itaw na i na iya na ambal insulto ta uturidad ta Dyos? Ula duma na makapatawad ta mga sala daw dili, Dyos nang!”

²²Piro, nlaman Jesus iran na isip. Gainsa kanen i ki danen, “Man-o tak gaisip kaw ta iling tan? ²³Indi ta darwa na i mas dali nang buaten? Ambalen ko na napatawad en iya na mga sala, o ambalen ko na kanen an mangon daw manaw? Simpri darwa i paryas nang na dali buaten tak iling an tan mabuat paagi nang ta gaem daw uturidad ta Dyos. ²⁴Pamatuuran ko ki kyo na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutanⁱ may uturidad naan ta kalibutan i na magpatawad ta mga sala.” Dayon, gambal Jesus i ta mama na dili kapanaw, “Gasugo a ki kaon, mangon ka! Dleen no neggaan no an daw muli!” ²⁵Naan ta tubangan ta tanan na itaw, gabangon dayon mama an. Pabitbit din iya an na neggaan daw muli na gadayaw ta Dyos. ²⁶Gatingala gid danen tanan daw gadayaw ta Dyos. Sikad gid pagkullaw an danen. Ambal danen, “Makatingala gid nakita ta anduni!”

Pag-umaw Jesus Ki Levi Na Muyog Ki Kanen

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷Pagtapos ta pag-ayad Jesus ta mama ya na dili kapanaw, gagwa Jesus i naan ta balay daw manaw. Ta iya na pagpanaw, nakita din isya na manugsukot ta buis na ngaran din Levi na gamungko naan ta bayaran ta buis. Gambal Jesus ki kanen, “Muyog ka ki yaken aged kaon isya man ta ake na mga tinudluan.” ²⁸Pag-ambal Jesus, gatindeg dayon Levi daw padilian tanan din na mga betang daw muyog.

²⁹Levi i gakumbira naan ta iran na balay para ki Jesus. Tama na manugsukot ta buis daw duma pa na mga itaw gakaan duma ki danen Jesus. ³⁰May mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na mimbroman ta grupo ta mga Pariseo na gariklamo naan ta mga

---

^h 5:19 Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, atep an ta mga balay katamaan tapan daw may geddan naan gwa ta balay na agian munta ta atep. ⁱ 5:24 Pwidi nyo mabasa parti ta umaw na *Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

tinudluan Jesus, “Man-o tak gakaan kaw daw gainem duma ta mga manugsukot ta buis daw makasasala na mga itlaw?”^j

³¹ Sabat Jesus, “Mga itlaw na miad iran na lawa ula gakinanglan ta duktor. Piro, mga itlaw an a na may masakit, danen gakinanglan ta duktor. ³² Nyan na ula a giling di para maglaygay naan ta mga itlaw na salig danen na matareng danen an. Giling a di para maglaygay naan ta mga itlaw na makasasala aged magnelsel danen an daw dilian iran na mga sala.”

Insa Parti Ta Pagpwasa

(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³ May mga itlaw na gaprani ki Jesus daw gambal, “Mga tinudluan Juan daw mga tinudluan man ta mga Pariseo pirmi gapwasa daw gapangamuyo. Man-o tak imo an na mga tinudluan sigi nang a na kaan daw inem na ula gid gapwasa?”

³⁴ Gasabat Jesus i, “Daw may kumbira ta kasal, impusibli na mga paimbitar an dili nyo pakan-enen mintras na mama na bag-o nang kasal anen pa don duma ki danen! ³⁵ Piro, mabot adlaw na mama an na bag-o kasal kamangen naan ki danen. Yon en uras na danen an magpwasa.”^k

³⁶ Gaisturya pa Jesus i ki danen ta paanggid, “Ula bisan kino na gagisi daw gakamang ta tila na pangtupak naan ta bag-o na bayo daw itupak naan ta daan na bayo. Daw iling tan buaten din, bag-o na bayo masamad tak nagisi en daw tupak ya dili bagay ta daan na bayo tak alin ta bag-o na bayo. ³⁷ Iling man tan, ula bisan kino na gaugsak ta bag-o na bino na dili pa iseg na gabula pa naan ta daan na ugsakan na langgit na ula en gainat.^l Daw iling tan buaten din, mabustik ugsakan tenged ta pagbula ta bino. Muyak bino ya daw masamad man ugsakan an. ³⁸ Dapat bag-o na bino iugsak naan ta bag-o buat na ugsakan na langgit na gainat pa.^m ³⁹ Mga itlaw na anad en ta pag-inem ta lugay en buat na inemen, dili sabor ki danen bag-o buat na inemen. Ambal danen, ‘Mas sabor gid inemen an na lugay en nabuat.’ⁿ”

---

^j 5:30 Ta timpo Jesus, lugar ta mga Judio sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Mga manugsukot an ta buis pabilang ta iran na mga kasimanwa na danen an mga traydor tak gasirbisyo para ta gubirno ta Roma. Katamaan man ki danen gapangwarta nang. Gani, pabilang danen an na makasasala na mga itlaw. Pwidi nyo mabasa parti ta *makasasala na mga itlaw* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^k 5:35 Paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na ula gapwasa mga tinudluan din tak kanen an naan pa duma ki danen. ^l 5:37 Ta timpo Jesus, bino isya na inemen na nabuat na alin ta ubas. Ugsakan ta bino nauman alin ta langgit ta kanding. ^m 5:38 Mga paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na dili dapat idugang nang mga patudlo Jesus naan ta mga patudlo ta mga Pariseo. Dapat na iya nang Jesus na mga patudlo sunuron an. ⁿ 5:39 Naan ta birsikulo trintay-nuibi, gaisturya Jesus ta paanggid parti ta mga itlaw na ula gapati ta iya na bag-o na mga patudlo. Beet ambalen din na mga itlaw an, daw danen naanad ta dati na mga patudlo ki danen, dili danen magpati daw may bag-o na mga patudlo. Ambal danen na mas dayad dati ya na patudlo kaysa ta bag-o an.

Insa Parti Ta Adlaw Ta Pagpuay

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

6 ¹Ta Adlaw Ta Pagpuay, Jesus i daw iya na mga tinudluan gaagi naan ta isya na triguan. Gaugot mga tinudluan din ta pila na mga passi ta trigo daw pakesse-kesse danen daw kan-enen. ²May mga Pariseo na gambal ki Jesus, “Man-o tak gabuat kaw ta iling sa na kuntra ta mga sugo parti ta Adlaw Ta Pagpuay?”^o

³Sabat Jesus, “Paryo kaw inyo na ula kabasa parti ta pabuat Ari David anay pa sa na nletem gid kanen ya daw iya na mga duma. ⁴Giling kanen naan ta balay ta Dyos daw patagan ta tinapay na paalad para ta Dyos. Patagan din man iya na mga duma. Piro, maskin mga pari nang patugutan na maan ta tinapay na paalad para ta Dyos, buat ya danen Ari David ula pabilang na kuntra ta mga sugo Moises.”^p

⁵Ambal pa Jesus ki danen parti ta iya na kaugalingen, “Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan may uturidad na magbeet daw ino tugot na buaten naan ta Adlaw Ta Pagpuay.”

Mama Na Lima Din An Kimay

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶Isya man na Adlaw Ta Pagpuay, Jesus i gaselled daw gatudlo naan ta balay tipunan. Naan dya may mama na tuo din an na lima kimay. ⁷Naan man dya duma na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Danen i gapanilag gid ki Jesus daw magpaayad kanen naan ta Adlaw Ta Pagpuay tak papangitaan danen kanen i ta sala aged maakusaran. ⁸Piro, nlanan Jesus iran an na isip. Gambal kanen ta mama na lima din an kimay, “Mindeg ka daw marani di.” Pag-ambal Jesus, mama ya gaprani ki kanen daw gatindeg naan ta tubangan ta mga itlaw. ⁹Gainsa Jesus i ta mga Pariseo daw mga manugtudlo ya, “Naan ta Mga Sinulat Moises, ino tugot na buaten ta naan ta Adlaw Ta Pagpuay? Indi ti: Magbuat ki ta miad, magbuat ki ta malain? Magluwas ki ta mga itlaw, magpatay ki ta mga itlaw?”

¹⁰Pag-insa din, patan-aw din danen an tanan na naan ta iya na palibot daw gambal kanen i ta mama ya, “Untayen no imo na lima na kimay.” Dayon, pauntay ta mama iya na lima daw nayad en. ¹¹Na nakita ta mga

---

^o 6:2 Daw Adlaw Ta Pagpuay, tama na ubra na kuntra ta mga sunuran ta mga Judio. Mag-ani an isya na ubra na kuntra. Pwidi nyo mabasa Exodo 34:21. Isya man na ubra na kuntra mag-imes ta pagkaan. Ta isip ta mga Pariseo kuntra maskin pag-ugot nang an daw pagkesse ta trigo tak paryas nang man gyapon ta pag-ani daw pag-imes ta pagkaan. ^p 6:4 Naan ta Levitico 24:5-9 pwidi nyo mabasa parti ta tinapay na paalad para ta Dyos. Naan ta 1 Samuel 21:1-6 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pabuat ya Ari David na gakaan kanen ta tinapay na paalad para ta Dyos.

manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga Pariseo na mama ya paayad Jesus naan ta Adlaw Ta Pagpuay, gagilek gid danen an ki Jesus.⁴ Tenged ta iran na kagilek, gasapol danen an daw ino iran an na buaten ki kanen.

Pagpili Jesus Ta Dusi Na Apustulis

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹²Paglambay ta pila na mga adlaw alin ta pagpaayad Jesus ta mama ya na lima din kimay, gapanaw Jesus i daw miling naan ta isya na bukid aged mangamuyo. Kadlaw gid kanen an ta pangamuyo naan ta Dyos. ¹³Pagsennang ta adlaw, patipon Jesus mga tinudluan din an daw gapili kanen i ta dusi naan ki danen. Paatagan din danen an ta katengdanan na paumaw na apustulis.⁷ ¹⁴Yi mga napili din: Simon na pangaranan din na Pedro, Andres na utod Simon, Santiago, Juan, Felipe, Bartolome, ¹⁵Mateo, Tomas, Santiago na bata Alfeo, Simon na paumaw man na Makabanwa, ¹⁶Judas na bata ta isya man na Santiago daw Judas Iscariote⁸ na ta uryan magtraydor ki kanen.

Pagpaayad Jesus Ta Tama Na Mga Itlaw

(Mateo 4:23-25)

¹⁷Na gategbeng Jesus i daw mga duma din alin ta bukid, gateneng danen i naan ta patag na lugar. Naan dya tama na mga tinudluan din daw sikad man tama na mga itlaw na naan pa alin ta syudad Jerusalem daw duma pa na mga banwa ta bilog na prubinsya Judea daw mga madyo na mga banwa na Tiro daw Sidon na dani ta baybay. ¹⁸Giling danen an dya aged mamati ki Jesus daw paayaren din man danen an ta iran na masakit. Papalin Jesus mga malain na ispiritu na gatublag ta mga itlaw. ¹⁹Tama na mga itlaw na liag magtandeg ki Jesus tak nayad bisan kino na gatandeg ki kanen tenged ta sikad bakod na gaem na alin ki kanen daw tanan na mga itlaw dya na may masakit paayad din.

Mga Tudlo Jesus Naan Ta Iya Na Mga Tinudluan

(Mateo 5:1-12)

²⁰Gatubang Jesus i ta iya na mga tinudluan daw mambal,
 “May angken na kalipay alin ta Dyos kyo yan na imol
 tak beet ambalen na sakep kaw ta pagdumala ta Dyos.

---

⁴ **6:11** Gagilek mga manugtudlo ya daw mga Pariseo ki Jesus tak dili danen maimo na maakusaran na may sala kanen an ta iya na pagpaayad ta mama ya. Dili danen maakusaran kanen an tak napakita din paagi ta iya na ambal na dili kuntra ta Mga Sinulat Moises magbuat an ta miad maskin pa naan ta Adlaw Ta Pagpuay. ^r **6:13** Katengdanan ta apustulis na pirmi magkuyog ki Jesus daw magtudlo man paryas ki kanen.

⁸ **6:16** Iscariote i dili apilyido Judas. *Iscariote* beet ambalen taga-Keriot tak Keriot banwa na alinan din.

- 21 May angken na kalipay alin ta Dyos kyo yan na nletem anduni tak mabusog kaw.
May angken na kalipay alin ta Dyos kyo yan na gaug-og anduni tak magtawa kaw.
- 22 May angken kaw na kalipay alin ta Dyos daw matabo na demetan kaw, sikwayen, painsulto daw inyo man na dengeg samaren tenged kyo yan sakep ki Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan.
- 23 Daw maagian nyo mga malain na iling tan, magkalipay kaw daw musko ta subla na kalipay tak may bakod na bales naan ta langit na patagana ta Dyos para ki kyo. Demdemen nyo na iran na buaten na malain ki kyo paryas nang ta pabuat ya anay pa sa ta iran na mga kaapuan naan ta mga prupita. Piro, bisan iling tan inagian ta mga prupita, kabaton danen ya ta bakod na bales alin ta Dyos.
- 24 Piro, kyo na manggaranen anduni,
may maageman kaw na segeng na kalised tak ula en duma na kalipay na mabot pa ki kyo daw dili,
dayad an na pangabui na naageman nyo anduni naan ta kalibutan i.
- 25 Kyo na pirmi busog anduni,
may maageman kaw na segeng na kalised tak maleteman kaw.
Kyo na gatatawa daw gasadya nang anduni,
may maageman kaw na segeng na kalised tak mangasebe kaw daw mag-ug-og.
- 26 Daw kyo dayawen gid ta usto ta tama na mga itlaw tak pabuat nyo daw ino nang an na makalipay ki danen, may maageman kaw na segeng na kalised tenged iran na pagdayaw ki kyo paryas nang ta pabuat ya anay pa sa ta iran na mga kaapuan naan ta mga dili-matuod na prupita. Padayaw gid mga dili-matuod na prupita, piro pasilutan ta Dyos.”

Pagtratar Naan Ta Mga Kuntra

(Mateo 5:38-48; 7:12a)

27 Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Kyo na gamati ki yaken, may ambal a ki kyo. Gugmaen nyo mga itlaw na gakontra ki kyo daw magbuat kaw ta miad naan ta mga itlaw na gademet ki kyo. 28 Mangamuyo kaw ta Dyos na magdayad kaimtangan an ta mga itlaw na gangabay na maglain kaimtangan nyo. Mangamuyo kaw man para ta mga itlaw na gabuat ta malain ki kyo. 29 Daw tampaen ka, itubang no pa liyo no an na mimi. Daw kamangen bayo no na pang-isleb, dili no pegengan na makamang man isya pa an na suot no na bayo. 30 Tagan no daw kino mangayo ki kaon. Daw kamangen imo na mga gamit, dili no bawien. 31 Trataren nyo duma na mga itlaw paryo man daw ino liag nyo na pagtratar danen ki kyo.

32 “Daw gugmaen nyo an mga itlaw nang na gagugma ki kyo, dili kaw dayawen ta Dyos tak bisan pa mga itlaw na gabuat ta malain, danen an

gagugma man ta mga gagugma ki danen. ³³Daw miaran nyo an mga itlaw nang na miad ki kyo, dili kaw dayawen ta Dyos tak bisan pa mga itlaw na gabuat ta malain, danen an gamiad man ta mga gamiad ki danen. ³⁴Daw magpaeles kaw ta mga itlaw nang na makabayad, dili kaw dayawen ta Dyos tak bisan pa mga itlaw na gabuat ta malain, danen an gapaeles man na balik nang ta puon naan ta mga paryo danen na gabuat ta malain. ³⁵Piro kyo, gugmaen nyo daw miaran mga kuntra nyo an. Magpaeles kaw ki danen na dili kaw mag-isip ta bales. Daw buaten nyo iling tan, may bakod na bales para ki kyo. Mapamatuuran nyo man na Dyos Na Labaw Ta Tanan pasunod nyo na paryo kaw ta mga bata na gasunod ta ugali ta iran na amay tak Dyos an pirmi miad bisan ta mga itlaw na ula gademdem ta dayad na buat ki danen daw bisan man ta mga may malain na batasan. ³⁶Dapat maluuyon kaw man paryo ta ate na Dyos na Amay na maluuyon.”

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pag-usgar Naan Ta Duma
(Mateo 7:1-5)

³⁷Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Dili kaw mag-usgar ta duma tak daw dili kaw mag-usgar ki danen, dili kaw usgaran ta Dyos. Dili kaw mag-ambal ta duma na danen an may sala daw dapat na silutan tak daw dili kaw mag-ambal ta iling tan, dili mag-ambal Dyos an na kyo yan dapat silutan. Magpatawad kaw ta duma tak daw patawaren nyo danen an, patawaren kaw ta Dyos. ³⁸Mangatag kaw ta duma tak daw mangatag kaw ki danen, Dyos an mag-atag ki kyo ta sikad tama na paryo din padesek, payegyeg daw padugangan pa aged magsubla. Daw mangatag kaw, dapat tama tak daw ino katamaen ta atag nyo naan ta duma, iling man tan katamaen iatag an ta Dyos ki kyo.”

³⁹Gaisturya Jesus i ki danen ta alimbawa, “Kabuangan nang gid daw itlaw na bulag magguyod ta isya man na bulag. Daw bulag magguyod ta paryo din na bulag, danen an na darwa mulog naan ta lungag. ⁴⁰Mga itlaw na patudluan, iran na alam dili datas pa ta alam ta mistro danen. Piro, pagtapos ta pagtudlo ki danen, iran na alam paryas en ta alam ta iran na mistro.

⁴¹“Man-o tak sali ka gid ta bantay ta sala ta duma, piro sala no an na bakod pabay-an no nang? Daw iling tan buat no, paryo na nakita no puling na tise nang naan ta mata ta duma, piro pabay-an no nang man na naan ta imo na mata may paryo bakod na tablon. ⁴²Maskin paryo may tablon na naan ta imo na mata na ula no intindia, gambal ka ta duma no, ‘Dey, miad taan na kamangen ko imo an na puling.’ Salig no daw kino ka na ula sala! Dilian no imo na sala bag-o ka magsaway ta duma parti ta iya na sala. Daw iling tan buaten no, paryo pakamang no tablon an na naan ta imo na mata aged kakita ka ta usto para makamang no tise an na puling na naan ta mata ta duma.”

Mga Ambal Na Miad Daw Malain

(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Mga kaoy na dayad dili mamunga ta lain. Mga kaoy na lain dili mamunga ta dayad. ⁴⁴Mga kaoy makala paagi ta iran na bunga. Daw liag ta itlaw na mamang ta bunga ta igos, simpri dili kanen an mag-ipo naan ta telleken na tanem! Daw liag ta itlaw na mamang ta bunga ta ubas, simpri dili kanen an mag-ipo naan ta blagen na telleken! ⁴⁵Iling man tan, itlaw na miad, pirmi man miad mga paambal din tak tanan na naan ta iya na isip miad. Itlaw na malain, pirmi man malain mga paambal din tak tanan na naan ta iya na isip malain. Daw ino naan ta isip ta itlaw, yon man ambalen din.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagsunod Ta Iya Na Ambal

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Man-o tak paumaw a nyo na ‘Ginuo’, piro ula kaw gasunod ta ambal ko? ⁴⁷Isturya ko ki kyo parti ta mga itlaw na gaprani ki yaken daw gamati ta ambal ko daw gasunod. ⁴⁸Danen an paryo ta itlaw na gatukod ta balay na gakutkot kanen ta dalem asta naabot unay na bato aged tindegan ta ligi. Gabot timpo na gabaa suba daw galamba waig naan ta balay, piro ula nadala ta waig balay ya tak lig-en pagbuat ya ta balay. ⁴⁹Piro, mga itlaw na kamati ta ambal ko daw ula gasunod, danen an paryo ta itlaw na gatukod ta balay na ula din patansek mga ligi an naan ta mga bato. Gabot timpo na gabaa suba daw galamba waig naan ta balay. Natumba dayon balay ya na nagubba gid.”

Upisyal Ta Sundalo

(Mateo 8:5-13)

7 ¹Pagtapos Jesus ta tanan na tudlo din ta mga itlaw na naan danen an ta patag na lugar, giling kanen naan ta banwa na Capernaum. ²Naan dya may dili-Judio na upisyal ta sundalo^t na kanen an may suguon na palangga din ta miad. Gamasakit suguon din an daw tagumatayen. ³Tenged namatian ta upisyal ta sundalo parti ki Jesus, papailing din ki Jesus pila na mga gadumala ta mga Judio na magpangabay danen ki Jesus na miling naan ta iya na balay aged ayaren suguon ya. ⁴Na danen an gabot ki Jesus, gapakiluoy gid danen an ki kanen, “Miad gid na matabangan no upisyal na ya ⁵tak palangga din gid kiten i na mga Judio daw kanen man gapatindeg ta ame ya na balay tipunan.” ⁶Tenged ta ambal ta mga manugdumala, gakuyog Jesus i ki danen.

^t 7:2 Upisyal ya na pasambit naan ta birsikulo dos, kanen kumander ta isya gatos na sundalo.

Na dani nang en danen i Jesus naan ta balay ta upisyal, gasugo upisyal ya ta pila na mga arey din na ambalen ki Jesus tugon din an, “Ginuo, dili no nang en pabellayan imo na kaugalingen na miling pa di tak dili a bagay na magbaton ki kaon naan ta ame na balay tak datas imo na katengdanan. ⁷Yon man tenaan na ula a gid giling ki kaon. Mambal ka nang, sigurado na mayad en ake na suguon. ⁸Tenged ta ake na inagian bilang upisyal ta sundalo, nlanan ko gid na matuman dayon imo an na ambal. Pamantuan a ta mga upisyal na mas datas iran na katengdanan kaysa ta ake na katengdanan daw may pamantuan a man. Daw mag-ambal a ta isya, ‘Miling ka unso,’ gapanaw dayon. Daw mag-ambal a ta duma, ‘Manaw ka ri,’ gaprani dayon. Daw mag-ambal a ta suguon ko, ‘Ubraen no ni,’ paubra din dayon.”

⁹Pagmati Jesus ta tugon ya, gabilib kanen naan ta upisyal. Gatubang kanen ta mga itlaw na gakuyog ki kanen daw mambal, “Sugiran ta kyo na ula a pa kakita ta itlaw naan ta tanan na linai Israel na may bakod na pagsalig paryo ta iya na pagsalig.”

¹⁰Gabalik mga arey ta upisyal naan ta iya na balay. Pag-abot danen, nakita danen na ayad en suguon din an.

Bata Ta Bai Na Balo

¹¹Paglambay ta pila nang na mga adlaw alin ta pagpaayad Jesus ta suguon ta upisyal, giling kanen i naan ta banwa na pumaw na Nain. Gakuyog iya na mga tinudluan daw sikad tama na mga itlaw. ¹²Na dani nang en danen naan ta ngaan ta banwa,^u gagwa ta banwa mga itlaw na miling ta lebbengan na may dala na patay na mama na bugtong nang na bata ta bai na balo. Tama na mga taga-Nain na gakumpanyar. ¹³Pagkita Ginuo ta balo ya, naluoy gid kanen i daw ambal din, “Manang, dili ka magal!” ¹⁴Pag-ambal din, gaprani kanen i daw patandeg din neggaan ya ta patay. Gateneng dayon mga galayong an. Gambal kanen i, “Tong, mangon ka!” ¹⁵Gabangon bata ya daw gambal en. Paintriga Jesus bata ya naan ta iya na inay. ¹⁶Gatingala gid danen tanan daw gadayaw ta Dyos, “May gabot na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos na may bakod na gaem.” Ambal pa danen, “Kademdem gid Dyos an ta mga itlaw din.”

¹⁷Balita ya parti ta buat Jesus galapta naan ta bilog na Judea daw ta palibot na mga lugar.

Insa Juan Na Manugbautismo Ki Jesus

(Mateo 11:2-19)

¹⁸Juan i na manugbautismo pasugiran ta mga tinudluan din parti ta tanan na nabuat Jesus. Gumaw kanen i ta darwa ta mga tinudluan din

---

^u 7:12 Ta timpo Jesus, katamaan ta mga banwa nalibutan ta padir. Naan ta padir may pila na mga ngaan para agian ta mga itlaw daw ayep.

daw ¹⁹pailingen naan ta Ginuo aged insaan, “Kaon kon papaabot nay ya na papangako ta Dyos? Daw dili kaon, may anen pa na duma?”

²⁰⁻²¹Pag-abot ta darwa na tinudluan ki Jesus, gapaayad pa kanen i ta tama na mga itlaw: mga may masakit, mga may lain na pamatyag, mga patublag ta malain na mga ispiritu daw mga bulag. Gambal darwa na tinudluan ki Jesus, “Papailing kay di Juan na manugbautismo tak may insa kanen ya ki kaon. Yi insa din, ‘Kaon kon papaabot nay ya na papangako ta Dyos? Daw dili kaon, may anen pa na duma?’ ”

²²Sabat Jesus, “Malik kaw ki Juan daw sugiran nyo kanen parti ta mga nakita nyo na pabuat ko daw mga namatian nyo na ambal ko: mga bulag kakita en, mga piang kapanaw en ta usto, mga itlaw na may segeng na masakit ta langgit naayad en, mga bengngel kamati en, mga patay pabui en, daw nasugid en miad an na balita naan ta mga imol. ²³Sugiran nyo pa kanen an na may angken na kalipay alin ta Dyos mga itlaw na ula danen patalikuri iran an na pagsalig ki yaken.”

²⁴Pag-alin ta darwa na tinudluan Juan, gambal Jesus i parti ki Juan naan ta mga itlaw dya, “Na giling kaw kan-o ki Juan naan ta lugar na ula kabalayan, ino liag nyo na makita? Itlaw na dili pirmaninti iya na isip daw dili man masaligan na paryo ta kugon na paapay-apay nang ta angin? Simpri, dili! ²⁵Ino gid liag nyo na makita na giling kaw dya? Mama na gasuot ta maalen na bayo? Simpri, dili! Mga itlaw an na gasuot ta dayad gid na bayo daw gapagusto nang ta iran na pangabui, naan danen gaistar ta mga palasyo. ²⁶Ino gid liag nyo na makita? Prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos? Simpri, ee! Piro, gambal a ki kyo na Juan ya mas pa ta isya na prupita ²⁷tak kanen manugsugid ya na pasambit ta Dyos naan ta iya na sinulat na pulong na kanen gambal, ‘Ipadala ko una ki kaon ake na manugsugid

aged ipriparar din agian ta imo na pag-abot.’ ”^v

²⁸Ambal pa Jesus, “Sugiran ta kyo na alin ta una na timpo asta anduni, ta tanan na mga itlaw na natao ula isya ki danen na may labaw pa na katengdanan kaysa ta katengdanan Juan. Piro, umpisa ta yi na timpo, itlaw na may pinakababa na katengdanan naan ta tanan na sakep ta pagdumala ta Dyos, iya na katengdanan labaw pa ta katengdanan Juan.”

²⁹Tanan na gamati ta yon na paambal Jesus parti ki Juan asta man mga manugsukot ta buis, kumpurmi danen an na matuod patudlo Juan parti ta liag ta Dyos para ki danen tak dati gapabautismo danen an ki Juan. ³⁰Piro, mga Pariseo an daw mga itlaw an na may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises, pasikway gid danen liag an ta Dyos para ki danen tak ula danen an gapabautismo ki Juan.

³¹Gambal pa Jesus i, “Isipen ta anay daw indi pakumparar mga itlaw an ta yi na timpo. Indi taan paryo danen an? ³²Danen an paryo ta

^v 7:27 Malakias 3:1

mga bata na gamungko naan ta plasa na dili kuntinto ta maskin ino na ampang. Gambal danen ta mga duma danen na gaampang,

‘Patukaran nay kyo yan ta plawta ta masadya na kanta,
piro ula kaw gasayaw!

Pakantaan nay kyo yan ta kanta ta kumpanyar ta patay,
piro ula kaw gagal!’

³³ Iling man tan kyo yan tak ula kaw man gyapon nalipay ki Juan na manugbautismo daw ki yaken. Na Juan ya gapwasa daw ula gainem ta bino, ambal nyo, ‘Naseddepan kanen ta malain na ispiritu!’ ³⁴ Piro, na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan gainem ta bino daw ula gapwasa, ambal nyo, ‘Lagen nyo itlaw i, takab ta pagkaan daw sikad minem. Pirmi kanen gaduma ta mga manugsukot ta buis daw makasasala na mga itlaw!’ ”^w ³⁵ Gambal pa Jesus i ta isya na ambalanan, “Napamatuuran na igo tudlo ya paagi ta pabuat ta mga itlaw na gasunod.”

Pagbisita Jesus Ki Simon Na Isya Na Pariseo

³⁶ Jesus i paimbitar ta isya na Pariseo na maan duma ki kanen. Giling Jesus i naan ta balay ta Pariseo daw gakaan dya. ³⁷ Naan ta yon man na banwa may bai na kanen an kala na makasasala. Namatian din na Jesus i gakaan naan ta balay ta Pariseo. Pagmati din, giling kanen dya na may dala na tise na tibod na buat alin ta bato na alabastro^x na may ugsak na maalen na paammot. ³⁸ Gaprani kanen an naan dapit ta tudtod Jesus daw gatindog naan ta batiisan. Gagal kanen an daw natuluan ta lua din batiis Jesus. Papairan din ta iya na buok batiis an daw paarekan daw pabanyusan ta paammot. ³⁹ Pariseo na gaimbitar ki Jesus, gagumod kanen an na nakita din pabuat ta bai ya. Ambal din ta iya na kaugalingen, “Daw matuod gid na itlaw na i prupita, inta nlaman din daw kino bai na gatandog ki kanen. Inta nlaman din daw ino klasi na bai nan. Kanen an makasasala na bai!”

⁴⁰ Ambal Jesus ta Pariseo an, “Simon, may ambal a ki kaon.”

Sabat Simon, “Sigi, Mistro, ambalen no.”

⁴¹ Paisturyaan Jesus kanen an ta paanggid, “Darwa na itlaw kautang naan ta manugpautang. Isya an kautang ta limma gatos na sinsilyo na pilak^y daw isya ya, kautang ta singkwinta nang. ⁴² Tened darwa danen ula kwarta na pambayad, papasinsya danen ya ta manugpautang. Ta, kino taan ki danen na darwa mas magpalangga ta manugpautang?”

^w 7:34 May pasaysay parti ta *mga manugsukot ta buis* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 5:30. Pwidi nyo man mabasa parti ta *makasasala na mga itlaw* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^x 7:37 *Bato na alabastro* isya klasi na bato na sikad pino daw ita na pwidi kurtian na maimo na tise na ugsakan para ta mga paammot. ^y 7:41 Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo kwarintay-uno, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na itlaw.

⁴³Sabat Simon, “Ittaw ya bayon na mas bakod iya na utang na papasinsya ta manugpautang.”

Ambal Jesus, “Igo nyan!”

⁴⁴Pag-ambal din, galiso kanen an naan ta bai ya daw mambal isab ki Simon, “Lagen no bai i! Pagselled ko ta balay no, ula ka may pasugo na magkamang ta waig na pang-ugas ta batiis ko na paryo ta ate na kaugalian. Piro bai i, pabasa din batiis ko i ta iya na lua daw papairan din ta iya na buok. ⁴⁵Ula a no pabugno paagi ta pag-arek na paryo ta ate na kaugalian. Piro, umpisa ta pag-abot ko, ula gauntat bai i ta pagtaod ki yaken paagi ta pag-arek ta batiis ko. ⁴⁶Ula no pabetangi ta lana ulo ko i paryo ta ate na kaugalian ta pagbaton ta mga bisita. Piro bai na i, pabanyusan din batiis ko i ta maalen na paammot. ⁴⁷Gani, sugiran ta kaw, bakod din na pagpalangga ki yaken pamatuod na napatawad en tama din na sala. Daw kino mapatawad na pila nang iya na mga sala, dili bakod iya na pagpalangga ta gapatawad ki kanen.”

⁴⁸Ambal Jesus ta bai an, “Napatawad en imo an na mga sala.”

⁴⁹Pag-ambal Jesus ta bai, mga ittaw na gakaan duma ki kanen gambal naan ta iran na kaugalingen, “Ino isip din ta iya na kaugalingen, Dyos kanen an na makapatawad ta mga sala?”

⁵⁰Ambal pa Jesus ta bai an, “Tenged ta pagsalig no ki yaken, naluwas ka ta silot ta imo na mga sala. Muli ka en na may kataway ta nakem.”

Mga Bai Na Gatabang Ki Jesus

8 ¹Paglambay ta pila na mga adlaw, Jesus i galibot ta mga syudad daw banwa naan ta Galilea daw gasugid ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos. Gakuyog ki kanen dusi na apustulis. ²Gakuyog man pila na mga bai. Duma ki danen mga napaayad din ta iran na mga masakit daw duma pa ki danen napagwaan din ta mga malain na ispiritu. Isya man ki danen na gakuyog ki Jesus, Maria na paumaw man na Maria Magdalena. Napagwa alin ki kanen pitto na mga malain na ispiritu. ³Isya pa ki danen, Juana na sawa Chuza na mayurdumo ta panimalay Herodes. Isya pa gid ki danen, Susana. Tama pa man na mga bai gakuyog daw alin ta iran na pagkabetang gatabang ki Jesus daw iya na mga tinudluan.

Mangunguma Na Gasabwag (Mateo 13:1-23; Marcos 4:1-20)

⁴Gatipon ki Jesus tama na mga ittaw na alin ta lain-lain na mga banwa. Gaisturya kanen ki danen ta isya na paanggid, ⁵“May mangunguma na giling naan ta iya na uma aged magsabwag ta binni. Ta iya na pagsabwag, may mga binni na katupa naan ta dalan. Naan dya nautaran mga binni daw ubos tuktok ta mga yupan. ⁶May mga binni man na katupa naan ta batuan na may tappaw nang na basak. Pagtubo ta mga

binni, gakeseg tak ula nang lugay gamara basak ya. ⁷May mga binni pa man na katupa naan ta basak na natubuan ta mga telleken na lamunon. Gatubo mga binni ya na duma ta lamunon daw nalemmes. ⁸May mga binni pa gid na katupa naan ta dayad na basak. Gatubo mga binni ya daw gabunga. Kada puon may bunga na gapungpong ta isya gatos na passi.”

Pagtapos isturya Jesus ta paanggid, gambal pa kanen an na bakod iya na kagi, “Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto namatian din an.”

⁹Mga tinudluan Jesus gainsa ki kanen daw ino beet ambalen ta iya na isturya na paanggid. ¹⁰Sabat Jesus, “Kyo na mga tinudluan ko patagan ta Dyos ta pribiliyo na maintindian nyo mga ula din pasugira anay pa sa na parti ta iya na pagdumala. Piro, duma na mga ittaw patudluan ko parti ta iya na pagdumala paagi ta mga isturya na paanggid aged,

‘maski tan-awen pa danen ta miad ake na mga buat, dili man gyapon kaintindi daw ino beet ambalen,

maski matian pa danen ta miad ake na mga itudlo, dili man gyapon kaintindi.’ ”^z

¹¹Ambal pa Jesus, “Yi beet ambalen ta paanggid na isturya: Binni ya na pasabwag, tudlo parti ta ambal ta Dyos. ¹²Mga binni na katupa naan ta dalan paryo ta tudlo na pamatian ta mga ittaw, piro gabot Satanas daw pakamang din patudlo ya na naan ta iran na isip aged dili danen patian daw dili man danen an maluwas alin ta silot ta iran na mga sala. ¹³Mga binni na katupa naan ta batuan na may tappaw nang na basak paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian ta mga ittaw daw pabaton na may kalipay, piro iran na pagpati dili terek ta iran na nakem. Paryo danen ta mga tanem na mga gamot an babaw nang. Ula nang lugay iran na pagpati. Na naagian danen mga pagtilaw, narwad iran na pagpati. ¹⁴Mga binni na katupa naan ta natubuan ta mga telleken na lamunon paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian ta mga ittaw, piro nalipatan danen tenged gapalibeg danen ta iran na mga prublima, nawili danen ta iran na manggad daw kasadyaan nang iran na pangita. Gani, ula pulos iran na pagpati tak ula resulta na paryo danen an ta tanem na bunga din an ubos nang ta pulak. ¹⁵Mga binni na katupa naan ta dayad na basak paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian ta mga ittaw na may dayad na tagipusuon. Pirmi danen nademdeman tudlo ya daw gaprusigir danen na tumanen. May pulos gid iran na pagpati tak danen an paryo ta tanem na dayad mamunga.”

Lampraan Naan Ta Tungtungan

(*Marcos 4:21-25*)

¹⁶Gaisturya Jesus i ta isya pa na paanggid, “Daw mga ittaw magtutod ta lampraan, dili danen takleban daw dili man ibetang naan ta dalem ta

^z 8:10 Isaias 6:9

kattri. Ibetang danen naan ta tungtungan ta ilaw aged pawa an makita ta mga itlaw na melled dya. ¹⁷Iling tan ake an na tudlo tak ula may patago na dili magwa. Ula man may pasikrito na dili madiskubri daw mlanan ta tanan. ¹⁸Gani, mamati kaw gid ta usto ta ake na mga patudlo tak daw kino kaintindi daw gapati ta ake na tudlo parti ta pagdumala ta Dyos, dugangan pa gid ta Dyos iya an na pag-intindi. Piro, daw kino ula gapati, bawian pa ta Dyos kanen an daw ino na salig din na naintindian din parti ta pagdumala ta Dyos.”

Mga Kauturan Jesus

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

¹⁹Mga utod Jesus na mama daw iya na inay giling ki kanen, piro dili danen an kaprani tak gagnetek mga itlaw an dya. ²⁰May gasugid ki kanen, “Naan ta gwa imo ya na inay daw mga utod. May kinanglan kon danen ya ki kaon.” ²¹Pagmati Jesus, ambal din ta mga itlaw dya, “Mga itlaw na gamati daw gatuman ta ake na mga patudlo parti ta ambal ta Dyos, danen an pabilang ko na ake na mga utod daw inay.”

Pagpauntat Jesus Ta Unos

(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

²²Ta timpo na Jesus galibot ta mga syudad daw banwa, gaanggat kanen i ta iya na mga tinudluan, “Mos! Makted ki naan ta liyo.” Pag-ambal din, gasakay danen i ta buti daw marga. ²³Na galayag en danen, katunuga kanen i. Nali nang gasampi pelles na angin. Buti ya tise nang nasanapan ta taklap ta mga baled daw iran na kabui naan ta piligro. ²⁴Iya na mga tinudluan gaprani ki kanen daw papukaw danen kanen i na ambal danen, “Ginuo, Ginuo! Maledang ki en!” Gabangon kanen daw pamanduan din na muntat pelles na angin daw darko na baled. Dayon untat daw gakalmada. ²⁵Jesus i gambal ki danen, “Indya inyo na pagsalig ki yaken?” Piro, gakullaw gid daw nadlek danen an tenged ta iran na nakita. Gaisturyaay danen an, “Ino taan klasi na itlaw ni? Bisan angin daw baled gatuman ki kanen!”

Mama Na Naseddepan Ta Linibo Na Malain Na Ispiritu

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶Gapadayon Jesus daw iya na mga tinudluan ta iran na paglayag daw gabot naan ta liyo na kilid ta dagat na gatubang ta Galilea. Yon lugar ta mga Gerasano. ²⁷Na gatakas nang pa Jesus i, may gasugat ki kanen na mama na naseddepan ta mga malain na ispiritu. Mama an dati naan gistar ta banwa ta yon man na lugar, piro lugay en na ula kanen an gabayo daw ula man gaistar ta balay. Naan nang kanen an ta patyo gaistar. ²⁸Na nakita din Jesus i, galuod kanen naan ta atubangan Jesus

daw gasinggit, “Jesus! Kaon na Bata ta Dyos Na Labaw Ta Tanan! Man-o tak anen ka di! Gapakiluoy a ki kaon na dili a no sakiten.”

²⁹Iling tan ambal ta mama an tak bag-o nang paambalan Jesus malain ya na ispiritu na maggwa. Tama en na bisis na kanen an pagaeman ta malain na ispiritu. Maski kanen an pirmi pagapos ta kadina asta ta batiis din daw pabantayan ta mga itlaw, pabugto din nang kadina an daw papwirsan kanen an ta malain na ispiritu na mlagan naan ta mga lugar na ula kabalayan.

³⁰Painsaan Jesus mama an, “Ino ngaran no?” Sabat din, “Linibo!” Iling tan iya na ambal tak sikad tama na malain na ispiritu na naan ki kanen. ³¹Mga malain na ispiritu gapakiluoy ki Jesus na dili danen an manduan na munta ta lungag na kadalemen an ula katapusan.^a

³²Naan ta bangilid na dani ki danen Jesus, may paneng ta baboy na ganuklad. Gapakiluoy ki Jesus mga malain ya na ispiritu na pabay-an danen an na magseddep naan ta mga baboy. Pabay-an din nang danen an. ³³Gagwa mga malain ya na ispiritu alin ta mama daw gaseddep naan ta mga baboy. Mga baboy ya gadlagan paebes ta bangilid daw nulog naan ta dagat daw nalemmes tanan.

³⁴Pagkita ta mga manugbantay ta mga baboy na nalemmes mga baboy ya, gadlagan danen ta subla na adlek daw gasugid ta mga itlaw naan ta banwa daw ta mga baryo parti ta iran na nakita. ³⁵Mga itlaw ya na kamati giling ki Jesus aged man-aw. Pag-abot danen ki kanen, nakita danen mama an na padilian ta mga malain na ispiritu. Gamungko mama an naan ta tubangan Jesus daw may bayo en na suot daw usto en iya na isip. Mga itlaw na giling dya nadlek tenged ta iran na nakita. ³⁶Mga kakita ya ta katingalaan na pabuat Jesus, danen gasugid ta mga itlaw na bag-o nang gid gabot parti ta pagpaayad Jesus ta mama ya na naseddepan ta mga malain na ispiritu. ³⁷Gapakiluoy mga Gerasano ki Jesus na malin kanen i ta iran na lugar tak sikad gid iran na adlek ki kanen. Tenged ta ambal ta mga itlaw, gasakay Jesus i daw mga tinudluan din naan ta buti na malik ta alinan danen na lugar. ³⁸Mama ya na padilian ta malain na mga ispiritu gapangabay na muyog ki Jesus. Piro, papauli kanen i Jesus daw paambalan, ³⁹“Miad pa, muli ka daw ibalita no katingalaan an na nabuat ta Dyos ki kaon.” Gani, galibot mama ya naan ta bilog na banwa daw pasugid din katingalaan na nabuat Jesus ki kanen.

Bata Jairo Daw Bai Na Gatandeg Ta Bayo Jesus

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰Na gabalik danen Jesus naan ta Galilea, tama na mga itlaw nasadyaan gid na gasugat ki kanen tak gatagad danen an ki kanen.

---

^a 8:31 Ta pagpati ta mga Judio, lungag na kadalemen an ula katapusan, naan dya pasilutan mga malain na ispiritu.

⁴¹May mama na gaprani ki Jesus na ngaran din Jairo. Kanen isya na gadumala ta balay tipunan. Pagprani din naan ta tubangan Jesus, galuod kanen an daw gapakiluoy na miling Jesus i naan ta iya na balay ⁴²tak tagumatayen bata din na bai na bugtong nang na gaidad ta dusi anyos.

Na gapanaw Jesus na munta naan iran Jairo, tama na mga itlaw gakyog ki kanen na gadas-egay daw Jesus i naipit ta iran na pagdas-egay. ⁴³May isya na bai na anen man dya na iya na rigla ula gapeet ta usto seled ta dusi anyos. Naubos tanan din na pagkabetang ta iya na pagpabulong, piro ula man gyapon may duktor na kapaayad ki kanen.

⁴⁴Gaprani kanen an naan dapit ta tudtod Jesus daw patandeg din bungay-bungay ta sidsid ta bayo na pangkablai Jesus. Dayon peet iya na rigla.

⁴⁵Gainsa Jesus i, “Kino gatandeg ki yaken?” Piro, ula gid may gaako daw kino gatandeg ki kanen. Gambal Pedro, “Mistro, mga itlaw i galibot daw gadas-eg naan ki kaon! Man-o tak minsa ka pa?”

⁴⁶Sabat Jesus, “May gatandeg gid ki yaken tak nabatyagan ko na may gaem na alin ki yaken na gapaayad ta itlaw.”

⁴⁷Na nlanan ta bai na nabatyagan Jesus iya na pagtandeg, gaprani kanen an na gakereg ta subla na adlek. Galuod kanen an naan ta batiisan Jesus daw pasugiran din Jesus i naan ta tubangan ta mga itlaw na man-o tak gatandeg kanen ki Jesus daw paagi na naayad dayon kanen an.

⁴⁸Gambal Jesus i ki kanen, “Kay, tenged ta imo na pagsalig, nayad ka. Muli ka en na may katawway ta nakem.”

⁴⁹Na gambal pa Jesus i ta bai ya, may gabot alin ta balay Jairo. Gambal kanen ki Jairo, “Dili ta nang en pailingen pa Mistro an naan ta balay nyo tak ula en bata no ya.”

⁵⁰Pagmati Jesus, gambal kanen ki Jairo, “Dili ka magkulba! Magsalig ka nang. Mag-ayad kanen ya.”

⁵¹Ta pag-abot danen naan ta balay Jairo, patugutan Jesus danen nang Pedro, Santiago, Juan daw mga ginikanan ta bata na melled naan ta balay. ⁵²Tanan na mga itlaw na naan dya gagal daw gaaya. Gambal Jesus i ki danen, “Dili kaw magal. Bata an dili patay. Gatunuga nang kanen an.”

⁵³Patatawaan nang ta mga itlaw Jesus i tak nlanan danen na patay en. ⁵⁴Piro, paibitan din lima an ta bata daw ambal din, “Kay! Mangon ka!” ⁵⁵Dayon nabui bata an daw gabangon. Gasugo Jesus na pakan-enen danen bata an. ⁵⁶Gatingala gid mga ginikanan din an. Paambalan Jesus danen an na dili mugid ta maski kino na pabui din iran an na bata.

Pagsugo Jesus Ta Dusi Na Apustulis

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

9 ¹Paumaw Jesus dusi na apustulis na magtipon naan ki kanen daw patagan din danen an ta gaem daw uturidad aged magpagwa ta tanan

na klasi ta mga malain na ispiritu na naan ta mga itlaw daw magpaayad man ta mga itlaw na may masakit. ²Pasugo din danen an na magtudlo parti ta pagdumala ta Dyos daw magpaayad man ta mga itlaw na may masakit. ³Paambalan din danen an, “Dili kaw magdala ta maskin ino para ta inyo na pagpanaw, maski tungkod, binagteng, pagkaan, kwarta daw mga mlaan. ⁴Maski kino na magbaton ki kyo naan ta iran na balay, naan kaw nang dya magdayon asta ta inyo na pag-alin ta iran na lugar. ⁵Piro, daw dili kaw batunon ta mga itlaw naan ta isya na banwa, malin kaw dya. Ta inyo na pag-alin, ipakita nyo na papadpad nyo yab-ok an ta inyo na mga batiis na alin ta iran na banwa bilang pamatuod kuntra ki danen tak ula danen pabatuna upurtunidad na mapamatian danen miad na balita.”

⁶Pagtapos ta ambal Jesus, gapanaw mga apustulis ya na miling naan ta lain-lain na mga baryo. Naan ta tanan na baryo na pailingan danen, gasugid danen an ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos daw gapaayad man ta mga itlaw na may masakit.

Isip Herodes Parti Ki Jesus (*Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29*)

⁷Herodes na manugdumala ta Galilea, na namatian din parti ta tanan na pabuat Jesus daw mga apustulis, galibeg gid ulo din tak may mga itlaw na gambal na Jesus kon i Juan na manugbautismo na nabannaw. ⁸Duma na mga itlaw, salig danen na Jesus i Elias tak gambal danen na gapakita kon Elias na prupita anay pa sa. Duma pa gid an a, salig danen na Jesus i isya ta mga prupita anay pa sa na nabannaw na lain man kaysa ki Elias. ⁹Ambal Herodes, “Jesus an dili Juan tak Juan ya pauturan ta lieg tenged ta sugo ko. Kino gid taan kanen an? Tama na sugid na makatingala parti ki kanen na namatian ko.” Tenged iling tan naan ta isip Herodes, gatingwa gid kanen na makita din Jesus an.

Pagpakaan Jesus Ta Subla Limma Libo Na Itlaw (*Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14*)

¹⁰Dusi ya na apustulis gabalik ki Jesus daw pasugid ki kanen tanan ya na nabuat danen naan ta mga lugar na iran na nailingan. Pagsugid danen, pakuyog Jesus danen an na miling naan ta banwa na Betsaida. Ula din pakuyoga duma na mga itlaw. ¹¹Na nlaman ta mga itlaw na gapanaw danen Jesus, galutos danen an. Nalipay Jesus i ta pagbaton ki danen daw patudluan din parti ta pagdumala ta Dyos. Paayad din daw kino ki danen may masakit.

¹²Na mapon gid en, gaprani ki Jesus dusi na apustulis daw mambal, “Miad taan daw pailingen no mga itlaw an naan ta dani na mga banwa daw baryo aged mangita danen ta mga balay na dayunan daw pagkaan tak naan ki di ta lugar i na ula kabalayan.”

¹³Piro, gambal Jesus i, “Kyo mag-atag ki danen ta iran na makaan.”

Sabat danen, “May anen ki nang di limma buok na tinapay^b daw darwa na sidda. Kinanglan na manaw kay pa daw malit ta pagkaan na kaigo ki danen tanan.” ¹⁴Iling tan ambal danen tak tama itlaw. Katamaen ta mga mama nang pa mga limma libo en.

Gambal Jesus i naan ta mga apustulis, “Mga itlaw an grupuon nyo ta singkwinta daw papungkuon.” ¹⁵Patuman ta mga apustulis sugo ya Jesus na papungkuon tanan. ¹⁶Pakamang Jesus limma an na tinapay daw darwa na sidda. Gaangad kanen ta langit daw gapasalamat ta Dyos. Dayon, pabiak-biak din tinapay ya daw patenga-tenga sidda daw paatag naan ta mga apustulis aged itagtag naan ta mga itlaw. ¹⁷Kakaan danen tanan daw nabusog. Patipon ta mga apustulis sama ya daw napanno danen dusi na baskit na darko.

Sabat Pedro Daw Kino Jesus

(Mateo 16:13-20; Marcos 8:27-30)

¹⁸Jesus i gapangamuyo na kanen nang. Iya an na mga tinudluan naan man dya ta dili gid madyo ki kanen. Pagtapos din pangamuyo, gainsa kanen i ki danen, “Kino a kon ambal ta mga itlaw?”

¹⁹Sabat danen, “May mga itlaw na gambal na kaon kon yan Juan na manugbautismo. Duma ya a gambal na kaon kon Elias. Duma pa ya gambal na kaon kon isya ta duma pa na mga prupita na nabannaw en.”

²⁰Insa din pa, “Kyo a, ino maambal nyo daw kino yaken i?”

Sabat Pedro, “Kaon yan Cristo, Pinili Ta Dyos Na Mag-ari!”

²¹Pagsabat Pedro, paambalan gid Jesus danen an na dili mugid ta bisan kino na kanen i Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.

Pagsugid Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen

(Mateo 16:21-28; Marcos 8:31-9:1)

²²Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Naan ta plano ta Dyos na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, maagian din tama na malain na buat ta mga gakontra ki kanen. Mga gadumala ta mga Judio, mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises magsikway ki kanen. Patayen kanen i, piro bannawen ta Dyos naan ta pangallo na adlaw.”

²³Ambal Jesus ta mga itlaw na naan dya, “Daw kino miag na kanen isya man na tinudluan ko, dapat dili iya en na liag masunod daw dapat man na adlaw-adlaw isipen din na paryo kanen an ta

---

^b 9:13 Tinapay na pasambit naan ta birsikulo trisi, kurti din an bilog daw tallo buok igo ta isya na itlaw.

isya na itlaw na gapas-an ta iya na krus^c tenged iling tan buaten ta itlaw na magsunod ki yaken. ²⁴Kinanglan na buaten iling an tan tak daw kino gapalabi ta iya na kabui, mapatay man gyapon. Piro, bisan kino na mag-alad ta iya na kabui tenged ki yaken, maangken din kabui na ula katapusan. ²⁵Daw may itlaw na maangken din tanan na manggad naan ta kalibutan i piro dili din malikawan silot na ula katapusan naan ta impirno, ula man gyapon pulos tanan na naangken din. ²⁶Bisan kino magsikway ki yaken daw ta ake na tudlo, Yaken i Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan magsikway man ki kanen. Sikwayen ko kanen an naan ta adlaw ta pag-umpisa ta ake na pagdumala na malik a daw makita sikad silaw na pawa na naan ki yaken na paryo man ta pawa na naan ta ake na Amay daw ta mga angil din. ²⁷Sigurado gid na iling tan naan ta ake na pagbalik daw sugiran ta kyo na may anen di ki kyo na bag-o danen mapatay, makita pa danen na mag-umpisa Dyos an ta iya na pagdumala na papaabot nyo.”

Gaisab Sura Jesus

(*Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8*)

²⁸Paglambay ta mga wallo na adlaw alin ta pag-ambal Jesus parti ta mga itlaw na liag na danen isya man ta iya na mga tinudluan, pakuyog din danen an Pedro, Juan daw Santiago na magtukad naan ta isya na bukid aged mangamuyo. ²⁹Na gapangamuyo kanen i, gaisab lagen sura din an daw iya na bayo sikad gid puti na sikad silaw. ³⁰Nali nang may darwa na mama na gapakita daw gasugranen ki kanen. Danen Moises daw Elias. ³¹Iran an na sura sikad silaw. Gaisturya danen an ki Jesus parti ta iya na pagtuman ta pagbeet ta Dyos na kanen an mapatay naan ta Jerusalem. ³²Meek gid tunuga an Pedro daw iya na mga duma. Pagbugtaw danen, nasilawan danen an ta kapawa na alin ki Jesus daw nakita man danen darwa an na mama na gatindeg duma ki kanen. ³³Na malin nang pa ki Jesus darwa ya na mama, gambal Pedro i ki Jesus, “Ginuo, miad gid man na naan ki di. Magbuat kay ta tallo na pasilungan. Isya para ki kaon, isya para ki Moises daw isya man para ki Elias.” Iling tan ambal Pedro tak ula din naintindii daw ino gid paambal din an.

³⁴Na gambal pa Pedro i, nali nang may panganod na galekkep ki danen tanan. Nadlek gid ta miad tallo an na tinudluan Jesus na galekkep panganod ya ki danen. ³⁵May namatian na gambal na naan ta panganod, “Yi ake na bata. Ake Na Pinili. Mamati kaw ki kanen!” ³⁶Pagtapos ta ambal na alin ta panganod, nakita danen

---

^c 9:23 Ta timpo Jesus, itlaw na pasintinsyaan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus, papas-an ki kanen krus an daw dleen din ta lugar na naan dya kanen an ilansang. Maski bui pa kanen na gapas-an ta krus, paryo en kanen an patay. Gani, *gapas-an ta iya na krus* beet ambalan na taga-sunod Jesus dapat bilangen din iya na kaugalingen patay en na yon man dili en iya na liag matuman. Iya en Jesus na liag dapat sunuron.

Pedro na Jesus nang en bilin. Ula gid anay pasugid danen Pedro ta bisan kino parti ta nakita danen naan ta bukid. Danen nang nalam.

Bata Na Naseddepan Ta Malain Na Ispiritu

(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)

³⁷Sunod na adlaw, Jesus i daw tallo din na tinudluan gategbeng alin ta bukid daw sikad tama na mga itlaw gasugat ki danen. ³⁸Naan ta mga itlaw na gasugat ki danen may mama na gaumaw ki Jesus. Ambal din na bakod iya na kagi, “Mistro! Tabangan a no! Lagen no anay bata ko i na mama. Bugtong ko nang pa man ni na bata. ³⁹Pirmi nang kanen i pagaeman ta malain na ispiritu daw nali nang kanen i gasinggit. Gapegepeg kanen i daw gabula iya na baba tenged ta malain na ispiritu. Pasakit gid kanen i ta usto daw ula gid padilii ta malain na ispiritu. ⁴⁰Gapakiluoy a ta imo na mga tinudluan na pagwaen danen malain an na ispiritu, piro dili danen masarangan.” ⁴¹Ambal Jesus, “E-hey! Kyo na mga itlaw ta yi na timpo, ula kaw gasalig ta Dyos! Malain kaw daw sutil! Asta kan-o a pa na magduma ki kyo daw magsakripisyo bag-o kaw magsalig ta Dyos?” Gambal kanen ta mama ya, “Dleen no di bata no an.”

⁴²Na gaprani bata an, palampes kanen an ta malain na ispiritu daw gapegepeg. Paay Jesus malain ya na ispiritu daw paayad din bata an. Na nayad en bata an, pabalik Jesus kanen an naan ta iya na amay. ⁴³Tanan na itlaw dya gatingala gid tenged ta bakod na gaem ta Dyos na papakita Jesus paagi ta pagpaayad din ta bata ya.

Pag-ambal Isab Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayan

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Na gakullaw pa mga itlaw tenged ta tanan na katingalaan na nabuat Jesus, ⁴⁴gambal kanen i naan ta iya na mga tinudluan, “Tandaan nyo gid ambal ko i. Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan dali nang en intriga naan ta mga gakontra ki kanen.” ⁴⁵Ula danen naintindii daw ino beet din ambalen tak ula pa papaintindi ta Dyos ki danen. Gangawa danen an na mag-insa ki Jesus daw ino beet din ambalen.

Pinakadatas Na Katengdanan

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-40)

⁴⁶Mga tinudluan Jesus galalisay daw kino ki danen may pinakadatas na katengdanan. ⁴⁷Tenged nlanan Jesus isip danen, gakamang kanen ta sise na bata na naan dya daw papatindeg naan dapit ta iya na kilid. ⁴⁸Gambal Jesus i ki danen, “Daw kino ki kyo na tenged ki yaken magbaton ta bisan isya na paryo ta yi na bata, paryas man na yaken pabaton nyo. Daw kino ki kyo magbaton ki yaken, pabaton nyo man gapadala an ki yaken. Daw kino na pinakakebes ki kyo, kanen an may pinakadatas na katengdanan.”

⁴⁹Ambal Juan ki Jesus, “Ginuo, may nakita kay na itlaw na gasambit man ta ngaran no ta iya na pagpagwa ta mga malain na ispiritu. Paay nay tak dili ta kanen ya duma.”

⁵⁰Ambal Jesus, “Dili nyo ayen kanen ya tak bisan kino na ula gakontra ki kyo, gatabang ki kyo.”

Mga Itlaw Na Ula Gabaton Ki Jesus

⁵¹Na dali nang en mabot adlaw na dleen Jesus i naan ta langit, disidido en kanen i na miling naan ta Jerusalem. ⁵²Ta iya na pagpanaw, may mga itlaw na pasugo din na muna ki kanen naan ta isya na banwa ta Samaria^d aged mangita ta balay na dayunan din. ⁵³Piro, mga itlaw dya dili miag na magbaton ki kanen tak nlanan danen na kanen i isya na Judio na miling naan ta Jerusalem.

⁵⁴Mga tinudluan Jesus na danen Santiago daw Juan, nlanan danen na mga itlaw na naan dya dili miag na magbaton ki kanen. Gani, gainsa danen an ki kanen, “Ino, Ginuo, liag no na mangabay kay ta Dyos na pauranan din ta apoy alin ta langit mga itlaw an naan dya aged masunog?”

⁵⁵Patubang Jesus danen an Santiago daw pasaway din. ⁵⁶Pagtapos din ta saway, kanen daw iya na mga tinudluan giling naan ta duma na banwa.

Laygay Jesus Ta Mga Itlaw Na Liag Muyog Ki Kanen

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷Na gapanaw Jesus daw iya na mga tinudluan, may itlaw na gambal ki kanen, “Muyog a gid ki kaon bisan indi ka pa punta tak liag ko na isya a man ta imo na mga tinudluan!”

⁵⁸Ambal Jesus, “Miad pa isipen no anay mga ayep an na naan ta kakauyan.^e Danen an may istaran na lungag daw mga yupan man a may salag na ulian, piro Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, bisan indi nang gatinir tak ula ulian na balay na iya gid.”

⁵⁹May itlaw man na paambalan Jesus, “Muyog ka ki yaken aged isya ka man ta ake na mga tinudluan!” Ambal ta itlaw ya, “Ginuo, bag-o a nang en muyog. Muli a pa aged daw mapatay amay ko ya naan a dya para maasikaso ko paglebbeng ki kanen.” ⁶⁰Sabat Jesus, “Duma nang en na mga itlaw na ula paumawa na muyog ki yaken pwidi na danen magasikaso ta paglebbeng ta imo ya na amay. Piro kaon imo a, isugid no ta tama na mga itlaw balita an parti ta pagdumala ta Dyos.”

---

^d 9:52 Pwidi nyo mabasa parti ta *Samaria* daw mga *Samaritano* naan ta Mga Ambal Na Paaysay. ^e 9:58 Ayep na pasambit naan ta birsikulo singkwintay-utso, daw naan ta Inglis paumaw na ‘fox’. ‘Fox’ an isya na klasi ta ayep na sura an paryo ta ayam daw naan gistar ta kakauyan daw kabatuan.

⁶¹May isya pa na itlaw na gambal ki Jesus, “Ginuo, muyog a ki kaon tak liag ko na isya a man ta imo na mga tinudluan. Piro, pwidi a magpalam anay ta mga duma ko naan ta ame na balay?”^f

⁶²Ambal Jesus ki kanen, “Isipen no anay parti ta itlaw na garado, piro pirmi kanen an gablikid. Dili igo iya an na ubra. Iling man tan itlaw na gakuyog ki yaken, piro isip din an naan pa pirmi ta dati na kaimtangan na padilian din. Ula pulos na sakep kanen an ta pagdumala ta Dyos.”

Laygay Jesus Ta Sitintay-dos Na Mga Tinudluan Din

10 ¹Paglambay ta pila na mga adlaw pagtapos laygay Jesus ta mga itlaw na liag na muyog ki kanen, gapili kanen ta sitintay-dos^g alin ta iya na mga tinudluan aged pailingen din na tag-darwa na muna ki kanen naan ta kada banwa daw lugar na ilingan din. ²Gaisturya kanen ta isya na paanggid naan ta iya na mga tinudluan, “Paryo may sikad lapad na anien, piro pila nang na mga itlaw gaani. Gani, naan kaw mangabay ta itlaw na gapaani na magpadala kanen an ta dugang pa na mga mag-ani.^h ³Manaw kaw en! Piro, tandaan nyo! Daw naan kaw en ta mga itlaw na ilingan nyo, kyo yan paryo ta daram na mga karniro na bata pa naan ta tengnga ta pintas na mga ayep.ⁱ ⁴Ta pagpanaw nyo, dili kaw magdala ta puyo, binagteng daw sandal na panggili. Dili nyo awatan pagpanaw nyo ta pag-isturya ta mga itlaw na masugat nyo naan ta dalan. ⁵Bisan iya tan na balay na maselleran nyo, unaen nyo pag-ambal iling an ti, ‘Kabay pa na mabaton nyo katawwayan na alin ta Dyos.’ ⁶Daw itlaw na gistar dya magbaton ta inyo an na bindisyon, maangken din katawwayan alin ta Dyos. Piro, daw itlaw na gistar dya dili magbaton ta inyo an na bindisyon, bawien nyo nang en. ⁷Daw kino magbaton ki kyo, naan kaw magtinir ta iran na balay asta malin kaw ta iran na banwa. Dili kaw magayya na maan daw minem ta bisan ino na mga papatad danen tak mga manug-ubra an dapat masuulan. Dili kaw magsalyo-salyo ta dayunan. ⁸Daw ino na banwa na ilingan nyo na mga itlaw dya magbaton ki kyo, kan-enen nyo daw ino man mga ipatad danen. ⁹Paayaren nyo

^f **9:61** Ta timpo Jesus, daw may magbyai na lugay malik, kaugalian ta mga Judio na mag-imes ta tama tak magkumbira paryo ta dispidida ta pila na mga adlaw. Itlaw an na magbyai, mag-iling kanen ta tama na mga itlaw aged magpalam. ^g **10:1** Naan ta pila na mga kupyta ta libro na Lucas anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, imbis na nasulat dya numiro na *sitintay-dos*, nasulat *sitinta*. Iling man tan naan ta Lucas 10:17. ^h **10:2** Paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na tama pa na mga itlaw na kinanglan magpasakep ta pagdumala ta Dyos, piro pila nang na mga itlaw gatudlo parti ta iya na pagdumala. Gani, dapat mga tinudluan Jesus mangabay naan ta Dyos na magpadala ta dugang pa na mga magtudlo. ⁱ **10:3** Mga ayep na pasambit naan ta birsikulo tris, daw naan ta Inglis paumaw na ‘wolf’. ‘Wolf’ an isya na klasi ta ayep na sura na paryo ta ayam daw naan gistar ta kakaayan.

man mga gamasakit an naan ta iran na banwa. Sugiran nyo mga ittaw an na naan dya ta iling ti, ‘Anduni gabot en upurtunidad na makapasakep kaw naan ta papaabot nyo na pagdumala ta Dyos.’¹⁰ Piro, daw ino na banwa na ilingan nyo na mga ittaw dya dili magbaton ki kyo, bag-o kaw malin dya magteneng kaw naan ta mayor na mga dalan daw indi tama na mga ittaw daw mag-ambal,¹¹ ‘Yab-ok ta banwa nyo na gadekhet ta ame na mga batiis padparen nay bilang pamatuod kuntra ki kyo. Tandaan nyo! Anduni gabot en upurtunidad na makapasakep kaw naan ta papaabot nyo na pagdumala ta Dyos, piro ula nyo pabatuna.’^j ¹² Ambal pa Jesus, “Sugiran ta kyo na daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos ta mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng, mas gaan pa silot na maageman ta sikad malain na mga ittaw na gaistar naan ta Sodoma^k anay pa sa kaysa ta silot ta mga ittaw na dili magbaton ki kyo.”

Pag-ukom Ta Dyos Naan Ta Mga Ula Ganelsel

(Mateo 11:20-24)

¹³ Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “May segeng na silot na maageman ta mga taga-Corazin daw taga-Betsaida! Tama na katingalaan na nabuat ko naan ta iran na mga banwa, piro ula danen an ganelsel daw ula man danen padilii iran an na mga sala. Daw naan ta Tiro daw Sidon pabuat ko mga katingalaan na paryo ta nabuat ko naan ta Corazin daw Betsaida, sigurado na mga taga-Tiro daw taga-Sidon magsuot gid dayon ta bayo na sanot-sanuton daw magbetang ta abo naan ta iran na ulo aged ipakita na ganelsel danen an daw padilian man danen iran an na mga sala. ¹⁴ Daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos an naan ta mga ittaw daw kino matareng daw dili matareng, mas gaan silot ta mga taga-Sidon daw taga-Tiro kaysa ta silot ta mga taga-Corazin daw taga-Betsaida. ¹⁵ Mga ittaw man na taga-Capernaum! Salig gid danen na dayawen danen an ta Dyos. Piro, dili din danen an dayawen. Iulog din danen an naan ta Hades na lugar ta mga patay daw naan dya danen an silutan!”

¹⁶ Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Daw kino mamati ki kyo daw magtuman ta ambal nyo, paryas man na yaken patuman din. Daw kino na magsikway ki kyo, paryas man na yaken na gasugo ki kyo pasikway din. Daw kino na magsikway ki yaken, paryas man na pasikway din gapadala an ki yaken.”

---

j 10:11 Naan ta Marcos 6:11, Lucas 9:5 daw Mga Binuatan 13:51 pwidi nyo mabasa parti ta pagpadpad ta yab-ok naan ta batiis bilang pamatuod kuntra ta mga ittaw na ula danen pabatuna upurtunidad na mapamatian danen miad na balita na yon man upurtunidad na makapasakep naan ta pagdumala ta Dyos. ^k 10:12 Naan ta Genesis 19:1-29 pwidi nyo mabasa isturya an parti ta sikad malain na mga pabuat ta mga gistar naan ta Sodoma anay pa sa.

Pagbalik Ta Sitintay-dos Na Mga Tinudluan Jesus

¹⁷Gabalik na may kalipay sitintay-dos ya na mga tinudluan Jesus. Gasugid danen ki kanen, “Ginuo, ta ame na pagsambit ta imo na ngaran, maski mga malain na ispiritu gatuman ki kami na maggwa alin ta mga itlaw.”

¹⁸Gambal Jesus i ki danen, “Nlaman ko tak nakita ko pagpirdi ta Dyos ki Satanas na paryo ta latti na gulpi tupa alin ta langit. ¹⁹Paatagan ta kyo ta gaem aged maski mautaran nyo bekkessan daw sitsipit, ula may malain na matabo ki kyo. Paatagan ta kyo man ta uturidad aged mapirdi nyo Kuntra na Satanas maskin ino buaten din paagi ta biskeg din na gaem. Ula may magbuat ta malain ki kyo. ²⁰Dili kaw magkalipay tenged nang gatuman ki kyo mga malain an na ispiritu. Magkalipay kaw gid tak naan ta langit inyo an na ngaran nasulat en naan ta listaan ta mga sakep ta pagdumala ta Dyos.”

Bakod Na Kalipay Jesus (*Mateo 11:25-27; 13:16-17*)

²¹Ta yon man na uras na gaisturyaay Jesus daw sitintay-dos na mga tinudluan din, bakod gid na kalipay na atag ta Dyos Ispiritu Santo ki kanen. Kaambal kanen i, “Amay ko, kaon na manugdumala ta tanan na naan ta langit daw kalibutan, bakod pagdayaw ko an ki kaon. Kamatuuran parti ki kaon na ula no papaintindi ta mga itlaw na maalam daw may datas na iniskwilaan, papaintindi no en ta mga itlaw na paryo ta mga bata na ula kaiskwila. Ee, Amay ko, nadayaran ka na iling tan imo na pagbeet.”

²²Pagtapos Jesus ta pangamuyo, gambal kanen an naan ta mga itlaw dya, “Tanan na alam daw gaem ta ake na Amay patugyan din naan ki yaken. Ula duma na kakala ta iya na Bata daw dili, Amay. Ula duma na kakala ta iya na Amay daw dili, Bata daw duma pa man na mga itlaw na papili ta Bata aged naan ki danen ipakala din iya an na Amay.”

²³Gatubang Jesus ta iya na mga tinudluan daw gambal naan nang ki danen, “May bakod na pribiliyo mga itlaw na kakita man ta ake na mga buat na nakita nyo. ²⁴Sugiran ta kyo na anay pa sa tama na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos daw mga ari man na liag danen makita mga buat na nakita nyo, piro ula bisan isya ki danen kakita. Liag man danen na mamatian mga ambal na namatian nyo, piro ula bisan isya ki danen kamati.”

Alimbawa Na Isturya Parti Ta Miad Na Samaritano

²⁵May isya na itlaw na may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises na gatindeg aged dakep-dakepen Jesus an paagi ta insa. Gainsa kanen an ki Jesus, “Mistro, ino dapat ko na buaten aged maangken kabui na ula katapusan?”

²⁶Insa Jesus ki kanen, “Ino nasulat naan ta Mga Sinulat Moises? Ino beet ambalen ta mga nabasa no dya?”

²⁷Sabat din, “Nasulat na ‘Gugmaen no Ginuo an na imo na Dyos na terek gid ta imo na tagipusuon. Ipakita no imo an na gugma paagi ta ugali, mga buat daw isip.’¹ Nasulat man, ‘Gugmaen no duma na mga itlaw paryo man ta paggugma no ta imo na kaugalingen.’ ”^m

²⁸Ambal Jesus ki kanen, “Igo sabat no an. Daw iling tan buaten no, maangknen no kabui na ula katapusan.”

²⁹Piro, dili miag kanen an na magayyaan. Yon tenaan na gainsa pa gid kanen an ki Jesus, “Piro, kino na duma na dapat ko gugmaen?”

³⁰Sabat Jesus paagi ta alimbawa na isturya, “May mama na Judio na gategbeng alin ta Jerusalem na miling naan ta Jerico. Ta iya na pagpanaw, gulpi nang kanen an paabungan ta mga manakaw. Pakamang danen tanan na dala din asta iya na bayo. Pabugbog danen kanen an daw padilian na tise nang napatay. ³¹Luglugay, may gaagi dya na isya na Judio na pari. Pagkita din ta mama ya, galiis nang kanen an. ³²Iling man tan, isya na linai Levi na manugtabang naan ta Timplo gaagi man dya. Pagkita din ta mama ya, galiis man kanen. ³³Luglugay, may isya na Samaritanoⁿ na gabyai daw kaprani ta lugar na naan dya mama ya. Na nakita din mama ya, naluoy gid kanen an. ³⁴Papranian din mama ya daw pabulong ta lana daw bino mga nina daw begkesan. Papasakay din mama ya naan ta ayep na iya na pasakayan. Padala din naan ta balay na dayunan daw naan din dya paasikaso. ³⁵Sunod na adlaw, Samaritano ya gaatag ta darwa na sinsilyo na pilak^o naan ta tag-iya ta balay na dayunan daw gambal, ‘Asikasuon no kanen an. Daw magkulang kwarta i ta imo na panggastos para ki kanen, ta ake na pagbalik di bayaran ta kaw nang.’ ”

³⁶Pagtapos ta isturya Jesus, gainsa kanen i, “Ta, ino ta isip no? Kino ta tallo na ya na gaagi dya papakita din na kanen miad na itlaw naan ta mama na paabungan ta mga manakaw?”

³⁷Sabat ta itlaw an na may datas alam, “Yo itlaw ya na naluoy ki kanen.”

Gambal Jesus ki kanen, “Sigi! Magbuat ka man ta miad na iling tan.”

Jesus i Naan Ta Iran Marta Daw Maria

³⁸Na gapadayon ta pagbyai danen Jesus, kabot danen i naan ta isya na banwa na may bai na gaistar dya na ngaran din Marta. Pabaton din danen Jesus naan ta iran na balay. ³⁹Marta i may utod na bai na ngaran

---

¹ 10:27 Deuteronomio 6:5   ^m 10:27 Levitico 19:18   ⁿ 10:33 Mga Samaritano an daw mga Judio ula gasapakay. Pwidi nyo mabasa parti ta *Samaria* daw mga *Samaritano* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.   ^o 10:35 Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo trintay-singko, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na itlaw.

din an Maria. Maria an gamungko naan ta batiisan ta Ginuo daw gamati ta mga patudlo din. ⁴⁰Piro, Marta i, gagulo gid isip din tak sake ta tama na imesen. Gaprani kanen i ki Jesus daw mambal, “Ginuo, ula nang ki kaon na pabay-an a nang ta utod ko na yaken nang gaimes ta tanan? Ambalan no tuo kanen an na tabangan a din.”

⁴¹Sabat ta Ginuo, “Aree, Marta, gapalibeg ka gid daw sake ta tama na ubra, ⁴²piro isya nang impurtanti gid na buaten daw yon papili Maria na gamungko kanen an di na mamati ta tudlo ko. Dili ko kanen an pegangan.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagpangamuyo

(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

11 ¹Jesus i gapangamuyo naan ta isya na lugar. Tapos din ta pangamuyo, isya na tinudluan din gaprani ki kanen daw gambal, “Ginuo, tudluan kay no mangamuyo paryo na Juan na manugbautismo gatudlo ta iya na mga tinudluan.”

²Ambal Jesus, “Iling ti na paagi daw kyo mangamuyo:

‘Amay,

Kabay na kalaen ka ta tanan na mga ittaw na kaon nang Dyos daw tumanen ka danen.

Kabay na mabot en timpo na magdumala ka ta tanan na mga ittaw.

³Tagan no kami i ta ame na kinanglan na pagkaan adlaw-adlaw.

⁴Patawaren no kami i ta ame na mga sala paryas na napatawad nay man tanan na kasala ki kami.

Tabangan kay no na dili kay madala ta mga tintar.’ ”

⁵Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Alimbawa, isya ki kyo ta tenga kilem miling naan ta iya na arey para mangabay daw pwidi kanen matagan ta tallo buok na tinapay ⁶tak may bisita kanen na bag-o nang gabot alin ta madyo. Bisita din an iya na arey daw ula en kanen an ipakaan. ⁷Piro, dili kanen an gwaan ta arey na pailingan din daw mambal pa iya na arey, ‘Dili a no isturbuon. Natrangkaan en gangaan an. Yaken daw ake na mga kabataan ganegga en. Dili a magbangon para mag-atag ta pagkaan.’ ” ⁸Ambal pa Jesus, “Sugiran ta kyo na maskin arey na pailingan din dili magbangon para mag-atag ta pagkaan tenged danen an darwa mag-arey, sigurado na magbangon gid arey din an daw mag-atag ta maskin ino na kinanglanen din tenged ula gid kanen an gauntat ta pagpangayo. ⁹Gani, yi ambal ko ki kyo: Dili kaw mag-untat na mangayo naan ta Dyos tak sigurado na tagan kaw din. Dili kaw mag-untat na marani naan ta Dyos tak sigurado tabangan kaw din. Dili kaw mag-untat na mangamuyo naan ta Dyos tak sigurado sabaten kaw din ¹⁰tenged bisan kino na mangayo, matagan. Bisn kino na marani, tabangan. Bisn kino na mangamuyo, sabaten. ¹¹Di’ ba kyo na mga ginikanan, ula kaw gaatag ta bekkessan naan ta inyo na bata na gangayo ta sidida? ¹²Ula kaw man

gaatag ta sitsipit naan ta inyo na bata na gangayo ta tallog. ¹³Tenged kyo na mga gabuat ta malain nalam man mag-atag ta dayad na mga betang naan ta inyo na mga bata, sigurado na ate an na Amay na naan ta langit mas pa gid mag-atag ta Dyos Ispiritu Santo ta mga gangayo naan ki kanen.”

Gaem Jesus Ta Pagpagwa Din Ta Mga Malain Na Ispiritu
(*Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27*)

¹⁴May itlaw na paapa ta malain na ispiritu. Pagwa Jesus malain ya na ispiritu daw kaambal dayon itlaw ya. Mga itlaw na kakita ta pabuat Jesus gatingala gid. ¹⁵Piro, pila ki danen gambal, “Pagpagwa din mga malain na ispiritu paagi ta gaem na alin ki Satanas na pangulo ta mga malain na ispiritu.” ¹⁶Duma man ki danen, liag na pamatuuran Jesus daw indi gid alin iya na gaem. Papangitaan danen kanen an ta katingalaan na buat na alin ta Dyos aged may pamatuod na kanen an papadala ta Dyos. ¹⁷Nlaman Jesus iran an na isip daw gambal kanen ki danen, “Daw mga sinakepan ta isya na kaarian magkuntraay, iran na kaarian dili magpadayon. Daw mga itlaw na naan ta isya na panimalay magkuntraay, danen an magbelagay. ¹⁸Daw kuntraen Satanas iya an na mga sinakepan, dili magpadayon iya an na pagdumala. Iling tan ambal ko tak gambal kaw pa na papagwa ko mga malain na ispiritu paagi ta gaem na alin ki Satanas. ¹⁹Ambal nyo na naan alin ki Satanas gaem an ta ake na pagpagwa ta mga malain na ispiritu, piro indi alin gaem ya ta inyo na mga tinudluan ta iran na pagpagwa ta mga malain na ispiritu? Simpri alin ta Dyos! Danen an pamatuod na sala gid inyo an na ambal tak iran na gaem daw ake paryas nang na alin ta Dyos. ²⁰Tenged papagwa ko mga malain an na ispiritu paagi ta gaem na alin ta Dyos, beet ambalen na gabot en naan ki kyo papaabot nyo na pagdumala ta Dyos.”

²¹Gaisturya Jesus i ta isya pa na paanggid, “Daw may iseg na itlaw na kumplito ta armas gabantay ta balay din, ula may matabo ta iya na mga pagkabetang. ²²Piro, daw sulungon kanen an na mapirdi ta itlaw na mas biskeg pa ki kanen, kamangen mga armas din an na salig din na usto en na pangbatok. Tanan na pagkabetang din kamangen ta itlaw na mas biskeg pa ki kanen daw itagtag naan ta duma na mga itlaw.”^p

²³Ambal pa Jesus, “Daw kino na ula gatabang ki yaken ta ake na ubra, kanen gakontra ki yaken na paryo kanen ta itlaw na imbis na magtabang ta pagtipon ta mga karniro, kanen pa gatabog na magpadyo.”

Pagbalik Ta Malain Na Ispiritu Naan Ta Itlaw Na Naalinan Din
(*Mateo 12:43-45*)

²⁴Gaisturya Jesus i ta alimbawa naan ta mga itlaw, “May malain na ispiritu na gagwa ta itlaw na paseddepan din. Paggwa din, giling kanen

---

^p 11:22 Naan ta paanggid na paisturya Jesus *iseg na itlaw* beet ambalen Satanas. *Itlaw na mas biskeg pa ki kanen* beet ambalen Jesus.

an naan ta mara na lugar aged mangita ta mapuayan. Na ula kanen may nakita, gaisip kanen an, ‘Miad pa na malik a naan ta itlaw ya na naalinan ko.’²⁵ Pagbalik din naan ta itlaw ya, nakita din na paryo ta balay na limpyo daw ayos.²⁶ Gagwa isab kanen an naan ta itlaw ya aged mangita ta pitto na mas malain pa na ispiritu kaysa ki kanen. Pagkita din, danen tanan gaseddep naan ta itlaw ya daw gatinir dya ta lugay. Mas lain pa gid uryan an na kaimtangan ta itlaw ya kaysa ta una.”

²⁷Na gaisturya pa Jesus i naan ta tama na mga itlaw, may bai na naan dya na gambal ki kanen, “Pribiliyo gid na bakod na atag ta Dyos naan ta bai na gabata daw gapasuso ki kaon!”²⁸ Ambal Jesus, “Bakod pa gid pribiliyo an ta mga itlaw na gamati daw gatuman ta tudlo parti ta ambal ta Dyos.”

Pangayo Na Jesus Magbuat Ta Katingalaan

(Mateo 12:38-42)

²⁹Na gatama pa gid mga itlaw na gatipon naan ki Jesus, gambal kanen ki danen, “Malain gid mga itlaw ta yi na timpo! Papangitaan a danen ta katingalaan na buat aged may pamatuod para ki danen na papadala a ta Dyos. Piro, ula duma na katingalaan na ipakita ki danen daw dili, katingalaan ya na natabo ki Jonas anay pa sa.³⁰ Natabo ya ki kanen⁴ pamatuod para ta mga taga-Ninive na kanen ya papadala ta Dyos. Iling man tan, Kanen Na Alin Ta Langit may matabo ki kanen na pamatuod para ta mga itlaw ta yi na timpo na kanen i papadala ta Dyos.³¹ Daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos an ta tanan na mga itlaw daw kino matareng daw dili matareng, naan dya Rayna ya na alin ta Sur mindeg daw magpamatuod na igo gid na silutan ta Dyos mga itlaw an ta yi na timpo. Kanen an may matareng na magpamatuod ta iling sa tak anay pa sa kanen gabyai na naan pa alin ta sikad madyo na lugar aged mamati ta tudlo Ari Solomon na maalam gid. Piro anduni, anen di en isya i na mas labaw pa iya na katengdanan kaysa ta katengdanan Ari Solomon, piro ula kaw gapati ki kanen.³² Daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos an ta tanan na mga itlaw daw kino matareng daw dili matareng, naan dya mga taga-Ninive ya na nabui anay pa sa ta timpo Jonas mindeg daw magpamatuod na igo gid na silutan ta Dyos mga itlaw an ta yi na timpo. Mga taga-Ninive ya may matareng na magpamatuod ta iling sa tak ganel sel daw padilian danen iran an na mga sala na kamati danen ta wali Jonas.⁷ Anduni, anen di en isya i na mas labaw pa iya na katengdanan kaysa ta katengdanan Jonas, piro maski kamati kaw ta wali din, ula kaw man gyapon ganel sel daw padilian inyo an na mga sala.”

---

⁴ 11:30 Naan ta Jonas 1:17 daw 2:10 pwidi nyo mabasa parti ta katingalaan na natabo ki Jonas. ⁷ 11:32 Naan ta Jonas 3:1-10 pwidi nyo mabasa parti ta paganel sel ta mga taga-Ninive.

Mata Paanggid Ta Lampraan

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³Gaisturya Jesus i ta paanggid, “Daw mga ittaw magtutod ta lampraan, dili danen taguon daw dili man takleban ta gantangan. Ibetang danen naan ta tungtungan ta ilaw aged pawa an makita ta mga ittaw na melled dya.”^s ³⁴Ambal din man, “Mata no an paanggid ta lampraan na gaatag ta pawa naan ta imo na kaugalingen. Daw miad mata no an, imo na kaugalingen ubos pawa. Piro, daw lebbeg mata no an, imo an na kaugalingen ubos delem. ³⁵Gani, isipen no ta miad. Basi pawa an na salig no naan ki kaon, delem. ³⁶Daw imo na kaugalingen ubos pawa na ula gid parti na delem, gapawa ka gid na paryas may lampraan na gailaw ki kaon.”^t

Mga Ambal Jesus Kuntra Ta Mga Pariseo Daw Mga May Datas Alam

Parti Ta Mga Sinulat Moises

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

³⁷Pagtapos Jesus ta pagtudlo naan ta mga ittaw, may Pariseo na gaimbitar ki Jesus na maan duma ki kanen naan ta iya na balay. Giling Jesus i naan ta balay ta Pariseo daw gakaan dya. ³⁸Gatingala gid Pariseo an tak nakita din na gakaan Jesus na ula gaugas anay ta lima paryo ta kaugalian ta mga Judio. ³⁹Tenged na iling sa isip ta Pariseo, gambal Ginuo i ki kanen, “Kyo na mga Pariseo, paryo kaw ta ittaw na gaugas nang ta gwa ta ineman daw mangkok, piro selled ta ineman daw mangkok ula din paugasi. Iling man tan, pakita-kita nyo nang pirmi naan ta mga ittaw na patuman nyo gid mga sunuran nyo, piro pabay-an nyo na sikad kaw mangabot ta tama na mga betang daw ubos nang malain naan ta inyo na isip. ⁴⁰Mga buang-buang! Di' ba Dyos na gabuat ta inyo na lawa, kanen man gabuat ta inyo na isip? Dapat dili nang inyo na mga buat miad. Dapat miad man naan ta inyo na isip. ⁴¹Gani, bag-uon nyo inyo na isip daw mag-atag man na may kalipay ta nakem naan ta mga gakinanglan. Daw iling tan buaten nyo, paryo na limpyo kaw naan ta selled daw gwa tak ubos miad naan ta inyo na isip daw mga buat.

⁴²“Kyo na mga Pariseo, maageman nyo segeng na silot! Gaambilig kaw gid na maalad naan ta Dyos isya na parti ta sampulo na parti ta tanan gid na paani nyo bisan ta mga daon na panglasa ta pagkaan daw gulayen. Piro, pabay-an nyo nang impurtanti na mga sugo tak dili igo inyo na

---

^s 11:33 Naan ta paanggid na paisturya Jesus, iya na tudlo dili parti daw indi dapat ibetang mga lampraan an. Beet din ambalen na gapawa na lampraan paanggid ta iya na tudlo.

^t 11:36 Naan ta paanggid na paisturya Jesus, iya na tudlo dili parti ta mata. Gatudlo kanen an parti daw ino kaimtangan ta mga ittaw na gapati ta tudlo din daw ta mga ittaw na ula gapati.

pagtratar naan ta duma na mga ittaw daw ula kaw man gagugma ta Dyos. Igo na gaalad kaw ta isya ta sampulo na parti naan ta Dyos, piro dapat dili nyo bay-an mga sugo din an na mas impurtanti pa.

⁴³“Kyo na mga Pariseo, maageman nyo segeng na silot! Na naan kaw ta mga balay tipunan, liag nyo gid na naan kaw ta pungkuan na para ta impurtanti na mga ittaw. Na naan kaw ta lugar na naan dya tama na mga ittaw, liag nyo gid na mga ittaw mag-atag ta taod ki kyo.

⁴⁴“Kyo na mga Pariseo, maageman nyo segeng na silot! Pakita-kita nyo nang na dyusnon kaw, piro inyo an na tagipusuon dili limpyo. Paryo kaw ta mga lebbengan na daw lagen, dili lebbengan tak ula tanda. Paagian ta mga ittaw, piro ula danen nlami na ligna naan ta dalem.”

⁴⁵May mama na may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises na naan man dya na gambal ki Jesus, “Mistro, nainsulto kay man ta mga paambal no an!”

⁴⁶Ambal Jesus, “Kyo man na mga may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Papatuman nyo naan ta mga ittaw tama na sunuron na bellay gid buaten na paryo papas-an nyo ta mga ittaw dala na sikad beg-at daw ula nyo man paduol naan ki danen maskin ta inyo nang na kalingking.

⁴⁷“Kyo na mga may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Padayad nyo mga lebbengan an ta mga prupita na papatay anay pa sa ta inyo na mga kaapuan! ⁴⁸Tenged na padayad nyo mga lebbengan danen, pakita nyo na naan ta inyo na isip igo pabuat ta mga kaapuan nyo na papatay danen mga prupita.” ⁴⁹Parti ta iling tan na buat, Dyos an ta iya na alam gambal ta iling ti: ‘Pailingen ko ki danen mga manugsugid ta ake na kabebet-en daw mga sinugo ko. Duma an na mga pailingen ko patayen danen. Duma ya pangabuton ta mga gakuntra ki danen.’” ⁵⁰Ambal pa Jesus, “Gani, kyo na mga ittaw ta yi na timpo, manabat kaw tenged ta tanan na mga prupita na papatay alin pa ta pagbuat ta kalibutan. ⁵¹Manabat kaw ta kamatayen ta tanan na mga prupita umpisa gid ki Abel asta ki Zacarias na papatay naan ta Timplo naan ta tengnga ta sunugan ta mga alad daw Balay Ta Dyos.” Ee, sugiran ta kyo na mga ittaw ta yi na timpo manabat gid ta kamatayen danen tanan.

⁵²“Kyo na mga may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Ula kaw gapati ta kamatuuran na alin ta Dyos daw

---

^u 11:48 Mga may datas na alam parti ta Mga Sinulat Moises, ta iran na pagpadayad ta mga lebbengan ta mga prupita, pakita-kita nang na pataod danen mga prupita ya daw pakita-kita nang man na pasunod tudlo ya ta mga prupita. ^v 11:51 Naan ta Genesis 4:8 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ta pagpatay ki Abel daw naan ta 2 Mga Cronica 24:20 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ta pagpatay ki Zacarias. Naan ta Biblia na nasulat ta linggwai na Hebreo pagsunod-sunod ta mga libro dili paryo ta pagsunod-sunod ta mga libro naan ta Una Na Kasugtanan ta ate na mga Biblia anduni. Naan ta Biblia na Hebreo una an na libro Genesis daw katapusan an na libro 2 Mga Cronica. Nyan na, ambal an na *umpisa gid pagpatay ki Abel asta pagpatay ki Zacarias* beet ambalen tanan na matareng na mga ittaw na papatay na nasambit naan ta Biblia na Hebreo.

ula nyo man pasugid naan ta duma. Paryo kaw ta isya na itlaw na dili miag melled ta balay daw pegengan din pa duma na mga itlaw na miag melled tak pakamang din yawi ya.”

⁵³Na galin en Jesus i ta balay ta Pariseo, mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw duma na mga Pariseo gaumpisa na kuntraen gid danen kanen i daw sigi danen insa ki kanen. ⁵⁴Pabantayan gid danen iya na sabat aged madakep kanen an paagi ta iya na ambal.

Mga Paandam Jesus Ta Mga Tinudluan Din

(Mateo 10:26-31)

12 ¹Ta timpo na gaumpisa mga Pariseo an ta pagkuntra ki Jesus, gatipon eman naan ki Jesus sikad tama na mga itlaw. Gaginetek danen an asta duma an nautaran. Naan nang anay Jesus i gambal ta iya na mga tinudluan, “Mag-andam kaw gid daw maglikaw ta pampaabok ta mga Pariseo. Beet ambalen ko dili nyo sunuron iran na ugali na pakita-kita nang na danen an dyusnon. ²Piro, tanan na sikrito mlaman daw tanan na tinago mwa ta uryan. ³Yon man, bisan ino na ambal nyo na pasikrito naan ta delem, mamatian gid ta tama na mga itlaw daw adlaw. Daw ino na paambal nyo naan ta selled ta kwarto na inay kagi nyo an, yon man isugid naan ta atep ta balay na tama na mga itlaw kamati.”

⁴Ambal pa Jesus, “Kyo na mga arey ko, mamati kaw ki yaken. Dili kaw madlek ta mga itlaw na makapatay ki kyo tak bisan patayen kaw danen, ula en danen an duma pa na mabuat ki kyo. ⁵Gambal a ki kyo daw kino gid dapat na adlekan nyo. Dyos nang gid tak ta pagkamang din ta inyo na kabui, may uturidad pa kanen an na pilak kaw naan ta impirno. Kanen nang gid adlekan nyo!”

⁶Ambal pa Jesus, “Di' ba limma buok na yupan na derse barato nang na mapalit ta darwa nang na sinsilyo na tambaga?” Piro, ula napabay-an ta Dyos maski isya ki danen. ⁷Kyo pa na mga itlaw, dili kaw pabay-an ta Dyos tak asta katamaen ta inyo na buok nlanan din. Gani, dili kaw madlek tak mas impurtanti kaw kaysa ta tama na yupan!”

Pag-ako Na Sakep Ki Jesus

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Ambal pa Jesus, “Sugiran ta kyo na daw kino mag-ako naan ta tubangan ta mga itlaw na kanen sakep ki yaken, Yaken Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, akuon ko naan ta tubangan ta mga angil ta Dyos na kanen an sakep ki yaken. ⁹Piro, daw kino mag-ambal naan ta tubangan ta mga itlaw na kanen dili sakep ki yaken, Yaken Na Alin

---

^w 12:6 Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo sais, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta tenga uras na ubra ta isya na itlaw.

Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, ambalen ko naan ta tubangan ta mga angil ta Dyos na kanen an dili sakep ki yaken. ¹⁰Tanan na mga itlaw na mag-ambal ta malain kuntra ki Yaken Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, mapatawad pa ta Dyos. Piro, daw kino mag-ambal ta malain kuntra ta Dyos Ispiritu Santo, dili en mapatawad.

¹¹“Daw dleen kaw naan ta balay tipunan daw naan man ta tubangan ta mga manugdumala daw mga upisyalis aged usisaen tenged ta inyo na pagsunod ki yaken, dili kaw magpalibeg daw ino isabat nyo ta pagdipindir nyo ta inyo na kaugalingen. ¹²Ta uras ta pag-usisa ki kyo, Dyos Ispiritu Santo magtudlo ki kyo daw ino dapat na isabat nyo.”

Pagtudlo Jesus Daw Ino Dapat Isipen Parti Ta Manggad

¹³Naan ta mga itlaw na gatipon ki Jesus, may isya ki danen na gambal ki kanen, “Mistro, ambalan no ake an na utod na partian a din ta ame na panublien.” ¹⁴Sabat Jesus ki kanen, “Dili ake na katengdanan na mag-ukom daw magparti ta inyo na panublien.” ¹⁵Ambal Jesus ta mga itlaw dya, “Mag-andam kaw! Dili kaw magpangabot pa gid ta tama na mga betang tak dayad an na kabui ula ta katamaen ta inyo na pagkabetang.”

¹⁶Gaisturya Jesus i ki danen ta isya na alimbawa, “May isya na mama na manggaranen gid na may dayad na tubbas ta iya na uma. ¹⁷Gaisip kanen an, ‘Ino taan dayad na buaten ko? Kulang taguan ta ake i na mga tubbas.’ ¹⁸Ambal din ta iya na kaugalingen, ‘Iling ti buaten ko. Gubbaen ko ake an na mga budiga daw magpatindag a ta mas bakod pa gid na mga budiga. Naan ko dya taguon ake an na mga tubbas daw pagkabetang. ¹⁹Daw natago ko en tanan, ambalen ko ta ake na kaugalingen, “Tama en mga patagana ko para ta ake na kinanglanan ta tama pa na taon. Anduni, pwidi aren magpuay. Pagusto aren ta kaan daw inem daw magsadya!” ’ ²⁰Piro, Dyos an gambal ta manggaranen ya, ‘Buang-buang ka gid! Anduni, ta kilem na i mapatay ka. Kino magpulos ta patagana no an na manggad? Di, duma nang en na itlaw!’ ” ²¹Ambal pa Jesus, “Iling tan matabo ta mga itlaw na gatipon ta manggad para nang ta iran na kaugalingen, piro ula danen palabia kabebet-en an ta Dyos.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagsalig Naan Ta Dyos

(Mateo 6:25-34)

²²Ambal pa Jesus naan ta iya na mga tinudluan, “Gambal a ki kyo na dili kaw sali ta palibeg parti ta inyo na kabui daw parti man daw indi kaw kamang ta inyo na pagkaan. Dili kaw man sali ta palibeg ta bayo na suuton nyo. ²³Di' ba pagkaan an, dili nang yon impurtanti para ta ate na kabui? Di' ba bayo an, dili nang yon impurtanti para ta ate na lawa? ²⁴Lagen nyo mga uwak an. Ula danen an gasabwag daw gaani! Ula man danen an mga tabungos daw budiga! Piro, bui man gyapon danen an tak Dyos gapakaan ki danen. Simpri

kyo mas impurtanti kaysa ta mga yupan. ²⁵Di' ba bisan magpalibeg kaw pa, dili nyo man gyapon madugangan ta bisan isya nang na uras inyo an na kabui? ²⁶Daw dili nyo masarangan iling tan na buat na dili gid impurtanti, man-o tak gapalibeg kaw pa tenged ta inyo na mga kinanglanan?

²⁷“Lagen nyo man mga bulak an naan ta blasan daw paino magtubo. Ula gapangabellay ta pag-ubra mga bulak an daw ula man gabuat ta bayo. Sugiran ta kyo na Ari Solomon ya na sikad manggaranen daw iya na mga bayo sikad dayad, ula kanen bayo na mas dayad pa kaysa ta isya na bulak. ²⁸Papabulak ta Dyos mga lamunon an na bui naan ta blasan piro ta dili nang lugay rabasen nang daw imuon na pandabok naan ta pugon! Daw iling tan pabuat ta Dyos naan ta lamunon, simpri mas pa na kyo tagan ta Dyos ta bayo na suuton! Man-o tak kulang inyo an na pagsalig ta Dyos parti ta inyo na mga kinanglanan? ²⁹Dili kaw sali ta isip daw ino kan-enen nyo daw inemen. Dili kaw man sali ta palibeg. ³⁰Mga itaw na ula gatuo ta Dyos, danen an pirmi gapalibeg parti ta tanan na kinanglanan danen. Piro, Dyos na ate na Amay, nlanan din daw ino inyo an na mga kinanglanan. ³¹Dapat dili kaw magparyo ta mga itaw na ula gatuo. Labien nyo inyo an na pagpasakep ta pagdumala ta Dyos. Daw iling tan buaten nyo, sigurado tagan kaw din ta inyo na mga kinanglanan.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagtipon Ta Manggad Naan Ta Langit (*Mateo 6:19-21*)

³²Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Maski pila kaw nang, dili kaw madlek tak nalipay Dyos na ate na Amay na papalabet kaw din ta iya na pagdumala. ³³Bligya nyo inyo an na mga pagkabetang daw kwarta an na bayad iatag nyo naan ta mga imol. Daw iling tan paggamit nyo ta inyo an na manggad, paryo kaw may puyo na dili magdaan na taguan ta manggad naan ta langit daw naan dya dili mabuinan tak dili makamang ta matakaw daw dili man maketket ta mga sapat. ³⁴Dapat iling tan buaten nyo tak daw indi kaw gatipon ta manggad nyo, naan man dya nakem nyo an.”

Mga Suguon Na Pirmi Gabantay Ta Pag-abot Ta Iran Na Amo

³⁵⁻³⁶Ambal pa Jesus naan ta mga tinudluan din, “Dapat magparyo kaw ta mga suguon na gatagad ta iran na amo na muli alin ta kumbira ta kasal. Pirmi anda danen an maskin ino uras mabot iran na amo tak kasuot en danen an ta iran na bayo ta pag-ubra daw paamblian man danen na dili mapatay mga lampraan an. Tenged danen an anda en, daw mabot amo ya danen na mag-umaw naan ta may gangaan, mabukasan dayon danen iran ya na amo. ³⁷Sigurado gid na bakod na kalipay para ta mga suguon na maabutan ta iran na amo na danen an gabantay pa! Sugiran ta kyo na mamala amo an danen aged mimes na magsirbi ki danen. Pailingen din danen an naan ta lamisa daw sirbian.

³⁸Bakod na kalipay para ta mga suguon daw makita ta iran na amo na danen an gabantay na gatagad gid ta iya na pag-abot asta ta tenga kilem, daw ta mapit-madlaw. ³⁹Intindien nyo ta miad na daw nlaman inta ta tag-iya ta balay daw ino uras mabot itlaw na manakaw, sigurado na bantayan din iya na balay aged matakaw an dili kaselled. ⁴⁰Gani, dapat na pirmi kaw anda tak Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot ta uras na ula nyo papaabuta.”

Masaligan Daw Dili Masaligan Na Suguon

(Mateo 24:45-51)

⁴¹Pagtapos ta isturya Jesus, gainsa Pedro i, “Ginuo, kino paambalan no ta paanggid na isturya? Para nang nyan ki kami? Para ta tanan na mga itlaw na anen man di?”

⁴²Gasabat Ginuo paagi ta isya na paanggid para ta mga tinudluan din, “May tag-iya ta balay na gapili naan ta iya na mga suguon ta isya na masaligan daw maalam. Napili din na suguon patugyanan din na magdumala ta duma na mga suguon naan ta iya na panimalay daw tagan danen an ta iran na pagkaan ta igo na uras. ⁴³Daw suguon na gadumala maabutan ta iya na amo na patuman din papaubra ya ki kanen, sigurado gid na bakod iya na kalipay. ⁴⁴Sugiran ta kyo na padumalaen kanen an ta amo din naan ta tanan na pagkabetang ta iya na amo. ⁴⁵Piro, daw suguon na gadumala gaisip na lugay pa malik iya na amo, mag-umpisa kanen na manakit ta duma na mga suguon, mama daw bai. Pagusto nang kanen an ta kaan daw inem daw sigi man na ingaw. ⁴⁶Na iling tan ubra din, gulpi nang abot iya na amo ta adlaw na ula din papaabuta daw ta uras na ula din nlami. Pag-abot ta iya na amo, silutan kanen an ta beg-at na silot paryo ta maageman ta mga dili masaligan na itlaw.

⁴⁷“Daw may suguon na nlaman din daw ino liag ta iya na amo na buaten din, piro pabay-an din nang, sigurado na kastiguon kanen an ta tudo. ⁴⁸Piro, suguon na ula nalam daw ino liag ta iya na amo daw yon na may nabuat kanen na kuntra ta liag ta iya na amo, simpri kastiguon kanen an, piro gaan nang. Daw kino patagan ta tama, pangitaan man kanen an ta tama. Daw kino na pasaligan ta bakod, mas bakod man sabaten din.”

Tenaan Na Magbelagay Mga Itlaw

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Giling a di aged sunugon kalibutan i. Liag ko inta na gaapoy en.^x ⁵⁰Piro, tama pa na mga kabellay na

---

^x 12:49 Ambal an na *apoy* naan ta birsikulo kwarintay-nuibi may tallo na pusibilidad daw ino beet ambalen. Una, paanggid ta apoy pagkuntraay ta mga itlaw. Pangarwa, beet ambalen pagpabag-o ta Dyos ta mga itlaw na yon paanggid ta pagtunaw ta blawan an paagi ta apoy aged magpuro daw makamang daw ino lain an na galaket. Pangallo, paanggid ta apoy pagsilot ta Dyos ta mga itlaw.

kinanglan maagian ko anay. Paryo dili ko kaya isipen asta na matapos tanan na maagian ko! ⁵¹Salig nyo na ake na tuyo na giling a di aged magdala ta kalineng naan ta kalibutan i. Sugiran ta kyo, dili kalineng. Tenged ta pag-iling ko di, mga itlaw magbelagay. ⁵²Umpisa anduni, magbelagay mga panimalay. Daw may anen limma na itlaw, darwa ya kuntraen ta tallo daw tallo ya kuntraen ta darwa. ⁵³Magkuntraay amay daw bata din na mama, yon man inay daw bata din na bai, daw yon man ugwang na bai daw magad din na bai.”

Pagbantay Ta Mga Sinyalis Ta Timpo

(Mateo 16:2-3)

⁵⁴Gambal pa Jesus i naan ta tama na mga gapamati ki kanen, “Daw makita nyo na gadakmel item an naan ta salepan, mambal kaw dayon, ‘Muran kani!’ Guran man matuod. ⁵⁵Daw mabatyagan nyo na eyep ta angin alin ta bagat, mambal kaw, ‘Madlaw kani!’ Gadlaw man matuod. ⁵⁶Gapakuno-kuno kaw nang na maalam kaw. Sagad kaw manilag ta mga nakita nyo naan ta kalibutan daw kalangitan. Man-o tak ula nyo nakamang daw ino beet ambalen ta mga natabo na pakita ta Dyos naan ta yi na timpo?”

Pag-ayusay

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷Gambal pa Jesus i naan ta mga itlaw, “Man-o tak dili kaw malam mag-isip daw ino dapat nyo na buaten? ⁵⁸Daw may gakusar ki kaon, dapat tingwaen no na mag-ayusay kaw na ula kaw pa kabot naan ta uwis tak daw dleen ka din naan ta uwis, intriga ka naan ta pulis daw prisuon. ⁵⁹Sugiran ta kaw na dili ka pagwaen asta na mabayaran no gid tanan na dapat bayaran.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagnelsel

13 ¹Ta yon gid na timpo na tama na mga itlaw gatipon ki Jesus, may mga gaprani ki kanen daw gaisturya parti ta pabuat Gubirnadador Pilato na gapapatay kanen ta mga taga-Galilea na danen an naan ta Timplo na gaiyaw ta mga ayep na alad danen. ²Gambal Jesus i ta mga gaisturya ki kanen, “Salig nyo taan na iling sa na klasi ta iran na kamatayen naan ta Timplo pamatuod na mas bakod iran na mga sala kaysa ta duma pa na mga taga-Galilea. ³Sala inyo na paisip! Piro, sugiran ta kyo na daw dili kaw magnelsel daw dilian inyo an na mga sala, maageman nyo paryas ta iran na naageman tak silutan kaw man ta Dyos ta kamatayen. ⁴Ino ta inyo na isip parti ta disi-utso na itlaw na natumbaan ta datas na turi naan ta banwa na Siloe? Salig nyo taan na iling sa na klasi ta kamatayen pamatuod na mas bakod iran na mga sala kaysa ta tanan na mga itlaw na sakep ta Jerusalem. ⁵Sala inyo na paisip! Sugiran ta kyo na daw dili kaw magnelsel daw dilian inyo an na mga sala, maageman nyo man paryas ta iran na naageman tak silutan kaw man ta Dyos ta kamatayen.”

⁶Gaisturya Jesus i ta paanggid parti ta pagnelsel, “Isya na mama may kaoy na igos naan ta iya na taneman ta ubas. Isya na adlaw, pabistaan din kaoy na igos daw may bunga. Piro, ula kanen an may nakita na bunga. ⁷Gambal kanen an ta manug-asikaso ta iya na taneman, ‘Tallo en taon na gabalik-balik a di na gangita ta bunga ta kaoy na i, piro ula a may nakita! Pukanen no nang en tak yi na kaoy gakamang nang ta abuno ta basak.’ ⁸Sabat ta manug-asikaso, ‘Amo, miad taan daw dili ta anay pukanen ni ta yi na taon. Kultibaren ko gid anay daw abunuan. ⁹Daw sunod na taon mamunga, miad gid i. Piro, daw dili mamunga, ula ki en may mabuat. Pukanen ta nang en.’”

Pagpaayad Jesus Ta Bai Na May Dipirinsya Ta Lawa

¹⁰Ta Adlaw Ta Pagpuay gatudlo Jesus i naan ta isya na balay tipunan. ¹¹Naan man dya may bai na ta disi-utso anyos nakulian gid ta sakit na naan alin ta isya na malain na ispiritu. Tenged ta pabuat ta malain na ispiritu, sikad gid ekbe lawa din an daw dili din matadleng bisan ta tise nang. ¹²Na nakita Jesus bai an, paumaw din na marani daw paambalan, “Manang, libri ka en ta imo na dipirinsya ta lawa.” ¹³Pag-ambal Jesus, patungtong din iya na lima naan ta bai daw gatadleng dayon lawa ta bai daw gadayaw bai an naan ta Dyos.

¹⁴Gagilek gid manugdumala ta balay tipunan tak gapaayad Jesus i naan ta Adlaw Ta Pagpuay. Gambal manugdumala an naan ta mga itlaw dya, “May annem na adlaw ta isya na duminggo na patugutan ki na mag-ubra. ⁷Daw miag kaw na magpaayad ta inyo na masakit, miling kaw di ta mga adlaw ta pag-ubra. Dili nang ta Adlaw Ta Pagpuay!”

¹⁵Sabat ta Ginuo ki kanen, “Pakita-kita nyo nang naan ta mga itlaw inyo an na pagtuman ta Dyos. Di' ba maskin Adlaw Ta Pagpuay, kada isya ki kyo gakamang ta inyo na baka daw asno na naigot naan ta pasilungan daw padala naan ta paineman? ¹⁶Tenged inyo na mga ayep pabuatan nyo ta dayad naan ta Adlaw Ta Pagpuay, dapat na magtabang ki man ta yi na bai na linai man Abraham paryo ki kiten aged mayad kanen ta iya na dipirinsya ta lawa bisan anduni Adlaw Ta Pagpuay. Disi-utso en na anyos na paryo pagapos kanen Satanas tenged ta iya na masakit.”

¹⁷Pag-ambal Jesus ta iling tan, mga itlaw dya na gakontra ki kanen nagayya ta sabat din. Piro, nalipay gid katamaan ta mga itlaw dya tenged ta katingalaan na mga pabuat Jesus.

Binni Na Mustasa Daw Pampaabok Ta Tinapay

(Mateo 13:31-33; Marcos 4:30-32)

¹⁸Gambal Jesus i naan ta mga itlaw na duma ki kanen, “Indi papaanggid pagdumala ta Dyos? Indi pakumparar? ¹⁹Pagdumala an ta

---

⁷ 13:14 Naan ta Exodo 20:8-10 pwidi nyo mabasa sugo ta Dyos parti ta mga adlaw na pwidi mag-ubra.

Dyos paryo ta natabo ta binni na mustasa^z na patanem ta isya na ittaw naan ta gulayan. Gatubo binni ya na naimo na bakod na kaoy daw mga yupan an gasalag naan ta iya na mga sanga.”

²⁰Gaisturya Jesus i ta isya pa na paanggid, “Indi pakumparar pagdumala ta Dyos? ²¹Pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo ta tise na pampaabok ta tinapay na palaket ta isya na bai naan ta tama gid na arina na bali tallo sekeb ta bakod na sekeban.^a Maskin tama arina an, napaabok man gyaapon tanan.”

Pagselled Naan Ta Kitid Na Gangaan

(Mateo 7:13-14, 21-23)

²²Gapadayon Jesus i na miling naan ta Jerusalem. Naan ta mga banwa daw mga baryo na nailingan din gatudlo kanen an. ²³Ta iya na pagtudlo, may ittaw na gainsa ki kanen, “Ginuo, pila nang na mga ittaw na maluwas alin ta silot ta Dyos?”

Gasabat Jesus i paagi ta isya na paanggid na isturya, ²⁴“Buaten nyo tanan nyo an na masarangan aged makaselled naan ta kitid na gangaan tak sugiran ta kyo na tama na mga ittaw na magtingwa na melled, piro dili danen makaselled. ²⁵Daw tag-iya an ta balay manirado en daw magtrangka ta gangaan, naan kaw nang en ta gwa magtindeg daw manuktok naan ta sara na mangabay, ‘Sir! Paselleren kay no!’ Magsabat tag-iya an, ‘Ara, daw kino kaw yan a! Ula ko nlami daw taga indi kaw!’ ²⁶Sabat nyo, ‘Kala kay no inta tak agi ki en dumaay na gakaan. Katudlo ka pa naan ta ame ya na banwa!’ ²⁷Piro, mag-ambal isab tag-iya an, ‘Dili ta kyo kala. Ula ko nlami daw taga indi kaw! Malin kaw di ta atubangan ko, kyo tanan na gabuat ta malain.’

²⁸“Daw makita nyo na naan ta kaarian ta Dyos danen Abraham, Isaac, Jacob daw tanan na prupita, mangagal kaw ta tudo daw magbaggit ta inyo na ngipen ta kaeget tak tabugon kaw daw dili paselleren. ²⁹Kyo yan dili paselleren, piro mga ittaw na dili linai Israel na alin ta appat na pamusod ta kalibutan mandegek ta kumbira na naan ta kaarian ta Dyos. Alin danen ta sennangngan, salepan, mian daw bagat. ³⁰Sigurado gid na may mga ittaw na salig nyo na uryan anduni, piro naan ta kaarian ta Dyos una en danen an. May mga ittaw man na salig nyo na una anduni, piro naan ta kaarian ta Dyos uryan danen an.”^b

---

^z 13:19 Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, mustasa an isya klasi na kaoy, piro sikad derse iya na binni. Mustasa an dili gulayen, piro liso ta mustasa pagamit na panglasa. ^a 13:21 Sekeban na pasambit naan ta birsikulo binti-uno, ta timpo Jesus kada isya pwidi maugsakan ta tama na arina na paryo ta katamaen ta pitto kilo. ^b 13:30 Beet ambalen Jesus na mga gapamati ki kanen dapat isipen daw danen kalabet ta mga ittaw na paselleren naan ta kaarian ta Dyos. Basi iran na salig na danen an kalabet tak Judio danen an piro magtingala gid danen an na makita danen na may mga ittaw na paselleren na ta iran na isip dili dapat paselleren.

Kasebe Jesus Tenged Ta Mga Ittaw Ta Jerusalem
(Mateo 23:37-39)

³¹Pagtapos Jesus tudlo, may mga Pariseo na gaprani ki kanen daw gambal, “Malin ka di daw magpadyo tak Herodes may plano na patayen ka.”

³²Ambal Jesus ki danen, “Ambalen nyo ta tuso na ya na ittaw, ‘Dili a malin di. Maski lipo nang en ake na timpo, magpadayon a man gyapon na magpagwa ta mga malain na ispiritu alin ta mga ittaw daw magpaayad man ta mga ittaw na may masakit asta ta timpo na naan ta plano ta Dyos na matapos ko tanan na tuyo ta pag-iling ko di. ³³Di’ ba mga prupita ya naan papatay ta Jerusalem? Magpadayon aren ta pagpanaw ko na munta ta Jerusalem tak impusibli na patayen prupita an naan ta duma pa na lugar tenged naan nang gid ta Jerusalem patayen.’”

³⁴Gangasebe Jesus i daw gambal, “Kyo na naan ta Jerusalem, kaluluoy kaw.^c Ula nyo batuna mga padala ya ta Dyos tak papatay nyo mga prupita daw patimbag mga sinugo ya ta Dyos. Lugay en na liag ko na pasakepen kaw inta ki yaken daw amblian paryas ta pagtipon ta nayen na manok ta iya na mga piyak naan ta dalem ta iya na mga pakpak. Piro, dili kaw miag! ³⁵Tenged iling tan nabuat nyo, anduni syudad nyo an daw Timplo pabay-an nang en ta Dyos. Sugiran ta kyo na dili a nyo makita isab asta mabot adlaw na mambal kaw, ‘Dayawen ta kanen an na papadala ta Ginuo Dyos na miling di en.’”

Jesus Naan Ta Balay Ta Isya Na Pariseo

14 ¹Ta Adlaw Ta Pagpuay giling Jesus i naan ta balay ta isya na Pariseo na may datas na katengdanan tak paimbatar na maan dya. Pag-abot Jesus, papanilagan gid ta miad kanen i ta mga ittaw dya daw may buaten kanen na kuntra ta sunuran ta iran na riliyon. ²May mama dya na gubbag lawa din an tenged ta iya na masakit. Gaprani kanen an na gatubang ki Jesus. ³Pagprani din, mga Pariseo an na naan dya daw mga ittaw man na may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises painsaan Jesus, “Ino ta inyo na isip, naan ta Mga Sinulat Moises patugot na naan ta Adlaw Ta Pagpuay magpaayad ki ta mga ittaw na may masakit?” ⁴Piro, ula danen an gasabat ki Jesus. Tenged ula danen gasabat, paibitan din mama ya na gamasakit daw paayad daw paambalan na muli.

⁵Gambal Jesus i ki danen, “Daw isya ki kyo may bata na ta Adlaw ta Pagpuay nulog naan ta kinutkot na waig, di’ ba kamangen nyo dayon maskin Adlaw Ta Pagpuay? Iling man tan daw nulog inyo na baka.”

⁶Pagtapos ta ambal Jesus, ula danen an gasasaba tak igo ambal din an.

---

^c **13:34** Ta pagsambit Jesus kyo na naan ta Jerusalem beet din ambalen tanan na linai Israel na yon man mga Judio.

⁷Naan ta balay ta Pariseo na gaimbitar ki danen, nakita Jesus na mga bisita an gapili ta iran na mapungkuan naan ta mga patagana para ta mga itlaw na impurtanti. Tened ta nakita din, galaygay kanen i ki danen paagi ta alimbawa, ⁸“Daw imbitaren ka naan ta kumbira ta kasal, dili ka mili ta pungkuan na patagana para ta mga itlaw na impurtanti tak basi may bisita man na paimitar na mas impurtanti pa ki kaon. ⁹Daw bisita na mas impurtanti mabot, itlaw an na gaimbitar ki kyo magprani ki kaon daw mambal, ‘Pwidi no iatag ki kanen pungkuan no an?’ Tened ta ambal din, magayyaan ka daw papungkuon ka din duma ta mga kebes. ¹⁰Dapat daw imbitaren ka naan ta kumbira, mili ka ta pungkuan na para ta mga kebes. Daw naan ka dya mungko, itlaw na gaimbitar ki kaon magprani daw mambal, ‘Dey, dapat naan ka ta pungkuan na para ta mga itlaw na impurtanti.’ Tened ta ambal din, tauron ka naan ta tubangan ta tanan na bisita. ¹¹Dapat iling tan buaten nyo tak daw kino magpadatas ta iya na kaugalingen, paebesen kanen an ta Dyos. Daw kino magpaebes an ta iya na kaugalingen, padatasen kanen an ta Dyos.”

¹²Gambal Jesus i ta itlaw ya na gaimbitar ki kanen, “Daw gusto no mag-imitar ta duma na mga itlaw na migma o magyapon, dili ka mag-imitar ta mga arey no, ta mga utod, ta mga parinti daw ta mga manggaranen na silingan no tak basi ta pila na mga adlaw danen mag-imitar man ki kaon. Daw imbitaren ka danen, mabaton no en bales ta imo na pag-imitar ki danen. ¹³Dapat daw magpakumbira ka, imbitaren no mga imol an, mga pingkaw, mga piang daw mga bulag. ¹⁴Daw iling tan na mga itlaw imbitaren no, ta uryan may angken ka na kalipay alin ta Dyos tak maskin dili danen kabales ta pag-imitar no, Dyos an magbales gid ki kaon ta dayad naan ta adlaw na mga matareng ya bannawen ta Dyos.”

Mga Paimbitar Para Ta Kumbira Na Gabalibad

(Mateo 22:1-10)

¹⁵Na naan pa Jesus i ta balay ta Pariseo, isya na bisita na gakaan duma ki kanen daw kamati ta iya na laygay gambal, “May bakod na pribiliyo mga itlaw na kalabet ta kumbira naan ta kaarian ta Dyos!” ¹⁶Paisturyaan Jesus kanen an ta isya na paanggid, “May itlaw na gaanda ta bakod na kumbira daw tama na mga itlaw paimbitar din. ¹⁷Ta uras ta kumbira, papailing din iya na suguon naan ta mga paimbitar aged ambalan, ‘Miling kaw en tak tanan anda en!’ ¹⁸Piro, kada isya ki danen na paimbitaran gabalibad na dili kailing ta kumbira. Ambal ta isya ya, ‘Bag-o a nang kapalit ta basak. Kinanglan miling a dya aged lagen ko. Kaon nang magpasinsya ki yaken.’ ¹⁹Ambal man ta duma ya, ‘Bag-o a nang kapalit ta sampulo na baka daw anduni lagen ko daw dayad magrado. Kaon nang magpasinsya ki yaken.’ ²⁰Ambal pa gid ta duma ya,

‘Dili a kailing tak bag-o a nang kasal.’ ²¹ Pag-uli ta suguon, pasugiran din iya na amo na tanan na mga paimbitar gabalibad. Gagilek gid amo ya daw gambal ta suguon din, ‘Giran no. Miling ka naan ta mga dalan daw mga agian ta ate na banwa daw dleen no di mga imol an, mga pingkaw, mga bulag daw mga piang.’ Pagtapos ta ambal ta amo, dayon panaw suguon ya. ²² Pagbalik din, ambal din ta iya na amo, ‘Sir, natuman ko en sugo no ki yaken, piro may bakanti pa na pungkuan naan ta kumbiraan.’ ²³ Ambal ta amo ya naan ta suguon, ‘Miling ka naan ta mga karsada daw derse na mga dalan na naan ta gwa ta banwa. Anggaten no na miling di mga itlaw an na makita no dya aged ula bakanti na pungkuan naan ta ake na kumbira. ²⁴ Sugiran ta kaw na tanan ya na paimbitaran ko na gabalibad, ula maskin isya ki danen na makatilaw ta paanda ko naan ta kumbira!’ ”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Mga Liag Na Muyog Ki Kanen

(Mateo 10:37-38)

²⁵ Ta pagpanaw Jesus na miling ta Jerusalem, tama na mga itlaw gakuyog ki kanen. Gatubang kanen ki danen daw gambal, ²⁶ “Daw kino liag na muyog ki yaken, piro mas palangga din mga ginikanan din an, sawa, kabataan, mga utod asta iya na kaugalingen kaysa ki yaken, dili pwidi na kanen isya man ta ake na mga tinudluan. ²⁷ Daw kino dili miag na magparyo kanen an ta itlaw na gapas-an ta iya na krus^d tenged iling tan buaten ta itlaw na magsunod ki yaken, dili pwidi na kanen isya man ta ake na mga tinudluan.”

²⁸ Gaisturya Jesus ta isya na alimbawa, “Daw isya ki kyo gaplano na magpatindeg ta turi, isipen din gid anay daw sumaen daw pila magastos din bag-o mag-umpisa tukod aged mlaman din daw igo kwarta din an para kapatapos ta turi. ²⁹ Daw ula kanen an gaisip anay, basi dili kanen kapatapos ta turi tak kwarta din an igo nang gid para ta pagpaubra ta pundasyon. Tatawaan nang kanen an ta tanan na kakita. ³⁰ Mambal danen, ‘Nyan, lagen nyo itlaw na yan. Gaumpisa kanen an ta pagpatindeg ta turi, piro dili kapatapos!’ ”

³¹ Gaisturya pa Jesus ta isya pa na alimbawa, “Daw may ari na gusto na maggira ta duma na ari, bag-o kanen magsulong isipen din anay daw sampulo libo na mga sundalo din kasarang na magbatok ta binti mil na mga sundalo ta kuntra din na ari. ³² Daw ta isip din dili danen an makasarang na magbatok ta kuntra, bag-o mabot iran na kuntra, ipadala din mga ittawan din na munta ta iran na kuntra aged magsugtanay danen para ta kalineng. ³³ Iling

---

^d 14:27 May pasaysay parti ta itlaw na gapas-an ta iya na krus na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 9:23.

man tan, kada isya ki kyo kinanglan na mag-isip anay parti ta pagsunod ki yaken. Daw kino na dili miag na dilian tanan na pagkabetang din, dili pwidi na kanen isya man ta ake na mga tinudluan.”

Mga Tinudluan Jesus Paanggid Ta Asin

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴Gambal pa Jesus i naan ta mga itlaw na gakuyog ki kanen, “Daw asin natimpla naan ta pagkaan, magdayad lasa ta pagkaan. Piro, daw ula en lasa asin an, impusibli na magmasin pa isab. ³⁵Ula pulos asin an na ula en lasa tak dili magamit bisan pa ta pang-abuno. Gani, papilak nang en.^e Daw kino liag na magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto namatian din an!”

Karniro Na Narwad

(Mateo 18:12-14)

15 ¹Tama na manugsukot ta buis daw makasasala na mga itlaw^f na giling ki Jesus aged mamati ta tudlo din. ²Tenged pabay-an nang Jesus na mamati ki kanen mga makasasala an, mga Pariseo ya daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises gagumod na gaisturyaay, “Yan na itlaw gabaton ta makasasala na mga itlaw daw gakaan pa na duma ki danen!”

³Tenged ta paggumod ta mga Pariseo daw mga manugtudlo, gaisturya Jesus i ki danen ta paanggid na iling ti: ⁴“May itlaw na mga karniro din an isya gatos. Daw marwad isya, simpri bilin din anay nubintay-nuibi an naan ta paalaban daw ngitaen din isya ya na narwad asta na makita. ⁵Daw makita din, pas-anen din daw dleen muli na may kalipay. ⁶Pag-uli din, umawen din iya an na mga arey daw mga silingan daw mambal, ‘Magsadya ki tak nakita ko en karniro ko na narwad!’ ” ⁷Pagtapos Jesus ta isturya ta paanggid, gambal kanen ta mga gagumod, “Sugiran ta kyo na iling man tan na mas bakod gid kalipay ta Dyos daw iya na mga angil naan ta langit tenged ta isya na itlaw na kasala na ganelself daw padilian din iya an na mga sala kaysa ta kalipay tenged ta nubintay-nuibi na matareng na mga itlaw na dili kinanglan magnelf.”

---

^e 14:35 Naan ta paanggid na paisturya Jesus, *asin na ula en lasa* beet ambalen mga tinudluan din na ula gapadayon ta pagsunod ki kanen tak dili terek ta nakem iran an na pagsunod. ^f 15:1 May pasaysay parti ta *mga manugsukot ta buis* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 5:30. Pwidi nyo man mabasa parti ta *makasasala na mga itlaw* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

Sinsilyo Na Narwad

⁸ Gaisturya Jesus ta isya pa na paanggid, “May bai na sinsilyo din an sampulo buok na pilak.⁸ Daw marwad isya an, simpri magtutod kanen an ta lampraan daw magsillig na ngitaen din gid ta miad naan ta iya na balay asta na makita. ⁹ Daw makita din, umawen din iya an na mga arey daw mga silingan daw mambal, ‘Magsadya ki tak nakita ko en sinsilyo ko na narwad!’ ” ¹⁰ Pagtapos Jesus ta pag-isturya ta paanggid, gambal kanen ki danen na mga gagumod parti ta iya na pagbaton ta mga itlaw na makasasala, “Sugiran ta kyo na iling man tan, may bakod na kalipay Dyos an daw iya na mga angil tenged ta isya na itlaw na kasala na ganelse daw padilian din iya an na mga sala.”

Bata Na Gapamadyo Ta Amay Din

¹¹ Gaisturya Jesus i ta isya pa gid na paanggid naan ki danen na mga gagumod parti ta iya na pagbaton ta mga itlaw na makasasala. Ambal din, “Isya na amay may bata na darwa na mama. ¹² Bata ya na mangngod gambal ki kanen, ‘Tay, atag no en ki yaken ake na panublien.’ Tenged ta ambal ta bata din, paparti din iya an na mga pagkabetang naan ta darwa din na bata. ¹³ Paglambay ta pila na mga adlaw, pabligya ta mangngod iya na parti ta panublien daw giling naan ta madyo na lugar na dala din tanan na kwarta. Na naan en kanen an ta madyo na lugar, pagusto nang kanen ta gastos ta mga ula pulos. ¹⁴ Na ubos din en gasta tanan din na kwarta, natabuan na may segeng na letem naan ta lugar na patiniran din daw ula gid en kanen an makaan. ¹⁵ Tenged kanen an ula en kwarta, gaprisintar kanen an na mubra naan ta isya na gistar dya. Pabaton kanen an daw papadala naan ta uma aged magsagod ta mga baboy. ¹⁶ Tenged ta iya na kaletem, gusto din gid inta na maan ta baog ta mga baboy. Piro, ula gid may naluoy ki kanen na mag-atag ta pagkaan. ¹⁷ Paglambay ta pila na mga adlaw, paisip din ta miad iya na kaimtangan. Ambal din ta iya na kaugalingen, ‘Mga gaubra ya naan ta amay ko, tama gid iran na pagkaan, piro yaken i a, mapatay a gid di ta letem! ¹⁸ Miad pa na muli a nang en naan ta amay ko daw mambal a, “Tay, kasala a gid kuntra ta Dyos daw ki kaon. ¹⁹ Dili aren dapat na umawen pa na imo na bata. Tratuon a no nang en na isya ta mga gaubra naan ki kaon.” ’ ²⁰ Tenged iling tan isip ta mangngod an, gapanaw kanen an na muli naan ta amay din.

“Na madyo nang pa kanen an naan ta iran na balay, nabantaw en kanen an ta iya na amay. Naluoy gid amay din an ki kanen. Dayon gadlagan amay

---

⁸ 15:8 Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo utso, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na itlaw.

din na sugaten kanen an daw paakes daw paarekan. ²¹Gambal kanen ta iya na amay, ‘Tay, kasala a gid kuntra ta Dyos daw ki kaon. Dili aren dapat na umawen pa na imo na bata.’ ²²Piro, amay din ya gambal naan ta mga suguon, ‘Giran nyo! Dleen nyo di pinakadayad an na bayo daw ipasuot ki kanen. Suksukan nyo ta singsing tudlo din an daw suutan ta sandal batiis din an. ²³Kamangen nyo papatambek ya na baka na bata pa na patagana para ta kumbira daw iyawen. Magkumbira ki daw magsadya ²⁴tak bui ake i na bata na salig ta na patay en. Paryo narwad kanen i, piro anduni nakita en!’ Pagtapos din ambal, gaumpisa danen an na magsadya.

²⁵“Ta pag-uli ta mangngod, ula dya magulang din tak gaubra naan ta uma. Na guli magulang ya daw dani en kanen an ta iran na balay, namatian din tukar daw sagbak ta mga itlaw naan ta sinayaw. ²⁶Gumaw kanen an ta isya na suguon daw painsaan daw gaino mga itlaw an. ²⁷Sabat ta suguon ya, ‘Mangngod no guli en. Gapaiyaw inyo na amay ta papatambek na baka na bata pa na patagana para ta kumbira tak kauli mangngod no na bui daw ula may malain na natabo ki kanen.’ ²⁸Pagmati ta magulang, gagilek gid kanen an daw ula kanen gaselled naan ta iran na balay. Na nlaman ta amay din na ula kanen gaselled, gagwa amay din an daw paalam-alaman kanen an na melled. ²⁹Gambal kanen an naan ta iya na amay, ‘Tay, demdemen no na lugay aren na gapangabellay paryo ta suguon no daw tanan na sugo no patuman ko gid. Piro, ula ka gid gaatag ki yaken maskin ta isya nang na tinday na kanding aged magsadya a na duma ta mga arey ko. ³⁰Piro, nyan na bata no, maskin pasayangan din mga pagkabetang no naan ta bayaran na mga bai, pag-uli din, paiyawan no pa kanen an ta papatambek na baka na bata pa na patagana para ta kumbira!’ ³¹Ambal ta amay din ki kanen, ‘Tong, kaon yan naan pirmi di na duma ki yaken daw tanan na pagkabetang ko imo man. ³²Dapat na magsadya ki daw magpasalamat tak bui mangngod no na salig ta patay en. Paryo kanen an narwad, piro nakita en!’ ”

Wais Na Manugdumala

16 ¹Isya adlaw, na gapanaw Jesus miling ta Jerusalem, gaisturya kanen i ta paanggid naan ta iya na mga tinudluan, “Isya na mama na manggaranen may manugdumala ta iya na pagkabetang. Isya na adlaw may gasugid ki kanen na kwarta din ya pagastos nang ta ula pulos ta iya na manugdumala. ²Pagmati din ta balita ya, papaumaw din iya na manugdumala daw ambalan, ‘Namatian ko na pagastos no ta ula pulos ake na kwarta. Iatag no ki yaken mga sumada ta panigusyo no alin ta pagkabetang na pasalig ko ki kaon tak dili ka en pwidi na magdumala ta ake na mga pagkabetang!’

³“Manugdumala an gambal ta iya na kaugalingen, ‘Ino buaten ko tak palinen aren ta amo ko? Dili ko masarangan ubra an ta trabador daw

nagayya a man na magpalimos. ⁴A, nlanan ko en daw ino buaten ko aged daw palinen aren, may mga arey a na magbaton ki yaken naan ta iran na mga balay.’ ⁵Pagtapos din ta isip, paumaw din kada isya na may utang ta iya na amo. Una na itlaw na paumaw din painsaan din, ‘Pila utang no ya ta amo ko?’ ⁶Sabat ta itlaw, ‘Isya gatos na tadyaw na lana ta olibo.’^h Ambal din, ‘Yi listaan ta utang no. Giran no! Mungko ka di daw silian ta singkwinta nang en.’ ⁷Isya pa na itlaw painsaan din, ‘Ta, kaon a. Pila utang no ya?’ Sabat ta itlaw, ‘Isya libo na sako na trigo.’ⁱ Ambal din, ‘Yi listaan ta utang no. Silian no ta wallo gatos nang.’ ⁸Na namatian ta amo parti ta ubra ta sikad magdaya na manugdumala din, padayaw din tak manugdumala malam mangita ta paagi para ta kaugalingen din na kayaran.”

Ambal pa Jesus, “Iling man tan mga itlaw na ula gatuo ta Dyos. Mas malam danen an kaysa ta mga gatuo an ta Dyos ta pagtratar danen ta iran na mga duma para ta iran na kaugalingen na kayaran. ⁹Piro, mabot timpo na ula en pulos manggad nyo an. Gani, sugiran ta kyo na dapat gamiten nyo manggad nyo an unti ta kalibutan i ta pagbuat ta miad naan ta mga itlaw aged may magbaton man ki kyo naan ta istaran na ula katapusan.

¹⁰“Daw kino masaligan parti ta pila nang na mga betang, simpri masaligan man parti ta tama. Daw kino dili masaligan parti ta pila nang na mga betang, simpri dili man masaligan parti ta tama. ¹¹Yon man, daw dili kaw masaligan parti ta manggad naan ta kalibutan i, dili kaw man saligan ta Dyos ta matuod na manggad naan ta langit. ¹²Daw dili kaw masaligan ta pag-ibit ta manggad na dili inyo, dili kaw man tagan ta Dyos ta manggad na patagana para ki kyo.

¹³“Impusibli na isya na suguon, dengngan din na sirbian darwa na amo tak isya an palanggaen din daw tumanen na terek ta iya na tagipusuon, piro isya ya pakalainen din daw dili man tauron. Iling man tan, daw labien nyo pagpatama an ta inyo na manggad, impusibli na sirbian nyo Dyos an.”

Laygay Jesus Para Ta Mga Pariseo
(*Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12*)

¹⁴Mga Pariseo na gamati ta tudlo Jesus parti ta manggad, gayami danen an ki kanen tak ubos nang kwarta naan ta iran na isip. ¹⁵Gambal Jesus ki danen, “Pakita-kita nyo nang ta mga itlaw na kyo yan matareng. Piro Dyos an, nlanan din daw ino gid naan ta inyo na mga tagipusuon. Tama na pabilang na impurtanti ta mga itlaw, piro naan ta Dyos ula pulos.

---

^h 16:6 Ta timpo Jesus, balor an ta isya gatos na tadyaw na lana ta olibo paryas man ta suol ta mga tallo taon na ubra ta isya na itlaw. ⁱ 16:7 Ta timpo Jesus, balor an ta isya libo na sako na trigo paryas man ta suol ta mga wallo taon na ubra ta isya na itlaw.

¹⁶“Bag-o gaumpisa ta pagwali Juan ya na manugbautismo, palabi gid ta mga itlaw Mga Sinulat Moises daw Mga Sinulat Ta Mga Prupita. Piro, umpisa ta timpo ta pagwali ya Juan, miad na balita an parti ta pagdumala ta Dyos pasugid en daw tama na mga itlaw nakumbinsi gid na magpasakep ta pagdumala ta Dyos. ¹⁷Piro, dili beet ambalen na pwidi pabay-an Mga Sinulat Moises tak mas pusibli na marwad kalangitan an daw kalibutan i kaysa na marwad maski isya na punto ta mga tudlo naan ta Mga Sinulat Moises. ¹⁸Alimbawa, sugo an na parti ta pagsawaay dili pwidi pabay-an. Bisan kino na mama na magbelag ta iya na sawa daw mangasawa kanen isab ta duma na bai, kasala kanen an tak paryas man gyapon na kanen an gaintra ta bai. Bisan kino na mama na mangasawa ta bai na pabelagan ta una na sawa, kanen an kasala tak paryas man gyapon na gaintra kanen ta bai.”

Isturya Parti Ta Itlaw Na Manggaranen Daw Lazaro

¹⁹Gaisturya pa Jesus i ta mga Pariseo na ubos nang kwarta naan ta iran na isip, “May mama na sikad manggaranen na iya na mga bayo maalen na buat alin ta dayad gid na tila na lino daw tila na kulor bayulit.^j Adlaw-adlaw pagusto kanen an ta sabor na mga pagkaan. ²⁰May isya man na mama na imol na ngaran din Lazaro. Panno gid ta katel lawa din an. Pirmi kanen an naan ta ngaan ta balay ta mama na manggaranen ²¹tak liag din na maan inta maskin ta pagkaan na nulog nang alin ta lamisa ta manggaranen ya. Papranian pa kanen an ta mga ayam daw padilaan mga katel din an. ²²Ta uryan, Lazaro napatay daw padala ta mga angil naan ta langit daw papungko kanen naan dapit ta kilid Abraham. Manggaranen ya napatay man daw palebbeng. ²³Naan ta Hades na lugar ta mga patay, manggaranen ya pasilutan ta segeng na kasakit. Nabantaw din Abraham daw nabantaw din man Lazaro na naan dapit ta kilid Abraham. ²⁴Tenged ta segeng na kasakit na nabatyagan din, gaumaw kanen ki Abraham, ‘Tay Abraham, maluoy ka ki yaken! Suguon no tuo Lazaro an na tugmaw din ta waig tudlo din an daw tuluan din dila ko i aged mabugnawan tak dili aren kaagwanta ta segeng na dangga ta apoy di!’ ²⁵Ambal Abraham ki kanen, ‘Tong, demdemen no na bui ka pa sa, gapagusto ka nang, piro Lazaro i a, nakulian gid. Anduni, unti Lazaro i nalipay, piro imo a unsan, nabatyagan no segeng na kasakit. ²⁶Isya pa, may anen na sikad dalem na laang na nabatang naan ta ate na tengnga aged bisan kino naan ki kami na miag na miling dyan ki kyo dili makailing daw bisan kino na naan dyan ki kyo dili makalakted di.’ ²⁷Ambal ta manggaranen ya,

---

^j **16:19** *Lino* ngaran ta tila na buat alin ta lanot ta tanem na paumaw naan ta Inglis na ‘flax’. Tila na lino anggig ta tila na ramie daw tila na kuton. Ta timpo Jesus, mga itlaw na gasuot ta bayo na kulor bayulit may datas gid na katengdanan.

‘Tay Abraham, daw iling san, gapakiluoy a gid ki kaon na pailingen no Lazaro yan naan ta balay ta amay ko ²⁸tak may limma a pa na utod na mga mama. Kanen magpaandam ki danen aged dili danen mailingan yi na lugar na may segeng na kasakit.’ ²⁹Ambal Abraham, ‘Pwidi danen basaen mga paandam naan ta Mga Sinulat Moises daw Mga Sinulat Ta Mga Prupita. Dapat na patian danen.’ ³⁰Sabat ta manggaranen ya, ‘Tay Abraham, dili danen nya patian. Piro, daw may miling ki danen alin ta lugar ta mga patay daw maglaygay ki danen, sigurado na magnelsel danen an daw dilian iran na mga sala.’ ³¹Ambal Abraham ki kanen, ‘Daw dili danen magpati ta mga paandam naan ta Mga Sinulat Moises daw ta Mga Sinulat Ta Mga Prupita, dili man gyapon danen ya magpati maskin may itaw na mabannaw na miling ki danen.’”

Mga Ambal Jesus Parti Ta Sala

(Mateo 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42)

17 ¹Isya na adlaw na gapanaw Jesus i miling ta Jerusalem, galaygay kanen i naan ta iya na mga tinudluan, “Impusibli na malikawan mga tintar an na makasala mga itaw. Piro, segeng na silot maageman ta itaw na kanen tenaan na duma na itaw makasala! ²Mas miad pa daw tabiran iya na lieg ta galingan na bato daw ulog kanen an naan ta dagat kaysa kanen tenaan na makasala bisan isya nang ta kebes ko na mga tinudluan. ³Gani, mag-ambliq kaw daw ino pabuat nyo!”

Ambal din pa, “Daw isya ta mga duma no makasala kuntra ki kaon, ambalan no kanen an parti ta iya na sala. Daw magnelsel kanen an daw mangayo ta patawad, patawaren no. ⁴Daw makasala kanen an kuntra ki kaon ta pitto bisis seled ta isya na adlaw daw pitto man bisis kanen an miling ki kaon na mangayo ta patawad, patawaren no!”

Pagsalig Naan Ta Dyos

⁵Gambal mga apustulis an naan ta Ginuo, “Tabangan kay no aged magbiskeg pa gid pagsalig nay an naan ta Dyos.” ⁶Ambal ta Ginuo, “Bisan inyo na pagsalig ta Dyos tise nang na paryas katise ta binni na mustasa,^k sarang kaw mambal ta yi na kaoy na sikumuro, ‘Gabuton ka ta Dyos daw ilakted naan ta dagat,’ daw matuman man ambal nyo an.”

Pagtuman Ta Katengdanan

⁷Ambal pa ta Ginuo naan ta mga apustulis, “Alimbawa, may mama na suguon na garado daw gabantay ta mga karniro. Daw muli kanen alin ta uma, dili mambal iya na amo ki kanen, ‘Giran no, manaw ka di. Maan ki.’

^k **17:6** May pasaysay parti ta *mustasa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 13:19.

⁸Simpri dili mambal iya na amo ta iling tan. Ambalan kanen an, ‘Mag-imes ka ta yapon ko. Sunod, magsili ka ta bayo daw magsirbi ka ki yaken mintras gakaan a. Pagtapos ko kaan, pwidi ka en maan.’ ⁹Dili man pasalamatan kanen an ta iya na amo tak patuman din nang sugo an ki kanen. ¹⁰Iling kaw man tan. Daw matuman nyo tanan na sugo ta Dyos ki kyo, dapat ambalen nyo, ‘Mga suguon ki nang. Gatuman ki nang ta ate na katengdanan.’”

Sampulo Na Mama Na May Segeng Na Masakit Ta Langgit

¹¹Na giling Jesus i ta Jerusalem, naan kanen i gaagi ta dulunan ta mga prubinsya ta Samaria daw Galilea. ¹²Pagselled din ta isya na banwa, may nasugat kanen na sampulo na mama na may segeng na masakit ta langgit. Na madyo pa danen an ki kanen, gateneng danen ¹³daw gangayo ta tabang na tudo iran na kagi, “Jesus! Mistro! Maluoy ka ki kami!” ¹⁴Pagkita din ki danen, paambalan din, “Miling kaw naan ta mga pari daw magpatan-aw ki danen daw ayad kaw en.”

Na giling nang pa danen an naan ta mga pari, ayad en danen an. ¹⁵Isya ki danen na nakita din na kanen an ayad en, gabalik ki Jesus daw gadayaw man ta Dyos na tudo iya na kagi. ¹⁶Galuod kanen naan ta atubangan Jesus daw gapasalamat. Kanen an isya na Samaritano.¹ ¹⁷Gambal Jesus i naan ta mga ittaw dya, “Di’ ba sampulo mga napaayad ya? Indya taan syam ya? ¹⁸Man-o tak duma ya ula kabalik na magpasalamat ta Dyos? Yi nang na mama na istrangiro pa gabalik di.” ¹⁹Ambal Jesus ta mama ya na gabalik, “Mindeg ka daw manaw. Tenged ta pagsalig no ta Dyos nayad ka en.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pag-umpisa Ta Pagdumala Ta Dyos (*Mateo 24:23-28, 37-41*)

²⁰May mga Pariseo na gainsa ki Jesus daw kan-o mag-umpisa papaabot na pagdumala ta Dyos. Sabat Jesus, “Dili paagi ta pagpanilag na mlaman ta mga ittaw daw kan-o mag-umpisa pagdumala an ta Dyos. ²¹Nyan na, ula may mambal, ‘Lagen nyo! Yi, anen di en pagdumala ta Dyos!’ daw ula man may mambal, ‘Yo, anen dya en pagdumala ta Dyos!’ tak papaabot nyo na pagdumala ta Dyos naan en ki kyo.”

²²Gambal Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Mabot timpo na gusto nyo gid inta na kabalik en Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan aged magduma kaw ki kanen bisan isya nang na adlaw. Piro, dili pa matabo ta timpo na bui kaw pa. ²³Ta yon man na timpo na mabot en kanen, may mambal ki kyo, ‘Yo, unso Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan!’ Duma an mambal, ‘Yi, anen

---

¹ 17:16 Pwidi nyo mabasa parti ta *Samaria* daw mga *Samaritano* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

di kanen i' Piro, dili kaw magpati daw dili man manaw na ngitaen kanen an ²⁴tak ta adlaw na mabot kanen an, makita kanen an ta tanan na mga itlaw paryo ta kilat na makita gid na gapapawa ta bilog na kalangitan. ²⁵Piro, bag-o kanen mabot, kinanglan anay na maagian din tama na malain na buaten ki kanen daw sikwayen kanen i ta mga itlaw ta yi na timpo. ²⁶Ta timpo na mabot en kanen i, mga buat ta mga itlaw paryas man ta mga pabuat ya ta mga itlaw anay pa sa ta timpo Noe. ²⁷Ta timpo Noe, ula ta iran na isip daw ino matabo ki danen daw gapadayon man gyapon danen ta iran na pang-adlaw-adlaw na buat. Gakaan danen ya, gainem daw gangasawa asta ta adlaw na gasakay en Noe naan ta arka. Pagsakay Noe, gabot anaw ya na galapaw ta bilog na kalibutan daw nalemmes tanan ya na ula kasakay naan ta arka.^m ²⁸Ta timpo na malik en Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, mga buat ta mga itlaw paryas man ta pabuat ta mga itlaw ta timpo Lot. Ganginaan danen ya, gainem, ganigusyo, gatanem daw gapatindog ta balay. ²⁹Ta adlaw na gabakwit Lot ya alin ta banwa na Sodoma, tanan na mga itlaw na gaistar dya papauranan ta Dyos ta apoy daw ta galegleg na mga bato na asupri na alin ta kalangitan daw ubos danen patay.ⁿ ³⁰Iling man tan ta adlaw na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan magpakita daw makala ta tanan daw kino gid kanen an. Magulpian mga itlaw an tak ula danen an gapaabot ki kanen. ³¹Ta yon man na adlaw na mabot kanen i, daw matabuan na may itlaw na naan ta atep ta iran na balay,^o dapat na magbakwit dayon na dili en melled pa naan ta balay daw magkamang ta iya na mga pagkabetang. Iling man tan, daw matabuan na may itlaw na naan ta iya na uma, dapat na dili en muli. ³²Demdemen nyo natabo ya ta sawa Lot.^p ³³Daw kino gapalabi ta iya na kabui, mapatay man gyapon. Piro, bisan kino mag-alad ta iya na kabui tenged ki yaken, maangken din kabui na ula katapusan. ³⁴Sugiran ta kyo na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, ta kilem ta iya na pag-abot daw matabuan na darwa gadulog na gatunuga, isya an kamangen daw isya an a, mabilin. ³⁵Daw matabuan na darwa na bai gatabangay ta paggaling, isya an kamangen

---

^m 17:27 Naan ta Genesis kapitulo sais asta ta kapitulo nuibi pwidi nyo mabasa isturya ya parti ki Noe daw anaw na galapaw ta bilog na kalibutan. ⁿ 17:29 Naan ta Genesis 19:12-29 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ki Lot daw pagsamad ta banwa ta Sodoma. ^o 17:31 Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, atep an ta mga balay katamaan tapan daw may geddan naan gwa ta balay na agian munta ta atep. Kaysan mga itlaw gapuay naan ta atep ta iran na balay. ^p 17:32 Napatay sawa ya Lot tak ula gatuman ta sugo na alin ta Dyos na dili magblikid naan ta Sodoma. Naan ta Genesis 19:17 pwidi nyo mabasa sugo ta Dyos na dili magblikid daw naan ta Genesis 19:26 pwidi nyo mabasa parti ta natabo ta sawa Lot na gablikid kanen an.

daw isya an a, mabilin. ³⁶Iling man tan, darwa na itlaw na galuy-on naan ta uma, isya an kamangen daw isya an a, mabilin.”^q

³⁷Mga tinudluan Jesus gainsa ki kanen, “Ginuo, indi matabo paambal no an?” Gasabat kanen paagi ta ambalanan na beet ambalen mlaman gid daw indi. Ambal din, “Daw indi may patay, mlaman gid ta tanan tak naan dya galayog-layog mga uwak.”

Paanggid Parti Ta Pagpangamuyo

18 ¹Gaisturya Jesus i ta paanggid parti ta pagpangamuyo naan ta iya na mga tinudluan aged itudlo ki danen na kinanglan na pirmi danen an mangamuyo daw dili man mataka. ²Ambal din, “Naan ta isya na banwa may uwis na ula adlek ta Dyos daw ula kanen gaisip ta kayaran ta duma na mga itlaw. ³Naan ta yo man na banwa may bai na balo na sigi balik-balik ki kanen na gambal, ‘Tagan a no ta ustisya ta ake na riklamo batok ta kuntra ko.’ ⁴Ta una, ula paintindia ta uwis bai an, piro ta uryan gambal uwis i ta iya na kaugalingen, ‘Maskin ula a adlek ta Dyos daw ula a gaisip ta kayaran ta duma na mga itlaw ⁵dapat iatag ko ki kanen pangayo din na ustisya aged dili a matakaan ta iya na pagbalik-balik tak pirmi a din paisturbo.’”

⁶Ambal pa ta Ginuo naan ta iya na mga tinudluan, “Isipen nyo daw ino beet ambalen ta pabuat ta dili matareng na uwis. ⁷Daw uwis an na dili matareng gaatag ta ustisya, sigurado na mas pa Dyos an mag-atag ta ustisya naan ta iya na mga itlaw na ta adlaw daw kilem gangayo ta iya na tabang! Basi mag-isip kaw na lugay bag-o kanen an magtabang ki danen. ⁸Sugiran ta kyo na kanen an magtabang dayon ki danen! Piro, daw malik Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, basi makita din an pila nang na mga itlaw na gaprusigir gid ta pagpangamuyo na may pagsalig naan ta Dyos.”

Paanggid Parti Ta Bugalen Daw Mapainebesen

⁹Gaisturya Jesus i ta paanggid naan ta mga itlaw na gapati na danen an matareng piro duma na mga itlaw dili matareng. ¹⁰Yi paanggid na paisturya din: “Darwa na mama giling naan ta Timplo aged mangamuyo. Isya an Pariseo daw isya an a, manugsukot ta buis.” ¹¹Pariseo an, gatindeg kanen an daw gapangamuyo parti ta iya na kaugalingen, ‘O Dyos, gapasalamat a ki kaon na dili a paryo ta duma na mga itlaw na manluko, madaya, gaintra ta bai daw dili a man paryo ta yon na manugsukot ta buis. ¹²Gapwasa a darwa bisis ta isya na dumingguo daw gaalad a ta isya ta

^q 17:36 Naan ta pila na mga kupyta ta libro na Lucas anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo trintay-sais. ^r 18:10 May pasaysay parti ta *mga manugsukot ta buis* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 5:30. Pwidi nyo mabasa parti ta *Pariseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

sampulo na parti ta tanan na kwarta na nabaton ko.’¹³ Piro, manugsukot an a, gatindeg kanen naan ta madyo daw gapangamuyo na ula gaangad naan ta langit tak gayya kanen an tenged ta iya na mga sala. Papukpok din iya na dag-anan tak ganelse gid kanen an ta iya na mga sala. Ambal din, ‘O Dyos, maluoy ka ki yaken tak tama a gid sala!’

¹⁴“Sugiran ta kyo na Pariseo an ula napatawad ta Dyos, piro manugsukot ya ta buis guli na pabilang na ula sala tak napatawad ta Dyos tenged daw kino magpadatas ta iya na kaugalingen, paebes kanen an ta Dyos. Daw kino magpaebes ta iya na kaugalingen, padatasen kanen an ta Dyos.”

Pagbindisyon Jesus Ta Derse Na Mga Bata

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵May mga itlaw na gaprani ki Jesus na gadala ta iran na mga bata na derse para itungtong din iya an na lima naan ta mga bata daw bindisunan danen an. Pagkita ta iya na mga tinudluan, pasaway danen mga gadala ya. ¹⁶Piro, paumaw Jesus mga bata ya na marani ki kanen. Ambal din naan ta iya na mga tinudluan, “Bay-an nyo nang mga bata an na magprani ki yaken. Dili nyo danen an pegengan tak mga paryo ki danen sakep ta pagdumala ta Dyos. ¹⁷Sakep gid ta pagdumala ta Dyos mga itlaw na paryo ki danen daw sugiran ta kyo na bisan kino na magpasakep ta pagdumala ta Dyos na dili kanen magparyo ta bata na gasalig na ula gadua-dua, impusibli na kanen an makalabet naan ta mga itlaw na padumalaan ta Dyos.”

Insa Ki Jesus Parti Ta Kabui Na Ula Katapusan

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸Isya na itlaw na may datas na katengdanan gambal ki Jesus, “Mistro, nlaman ko na matareng ka. Ino dapat ko na buaten aged maangken kabui na ula katapusan?”

¹⁹Sabat din, “Man-o tak paumaw a no na matareng? Ula duma na matareng daw dili, Dyos nang. ²⁰Nlaman no mga sugo ta Dyos na, ‘Dili ka mag-intra ta bai, dili ka magpatay, dili ka manakaw, dili ka magtistigo ta dili matuod daw tauron no imo na amay daw inay.’”^s

²¹Sabat ta itlaw, “Tanan na sugo na pasambit no patuman ko alin na sise a pa.”

²²Pagmati Jesus ta sabat ta itlaw, ambal din, “May isya pa na ula no nabuat. Bligya no tanan no na pagkabetang daw bayad an iatag no ta mga imol tak sigurado na maangken no dayad na bales na patagana ta Dyos naan ta langit. Daw matuman no en ambal ko, malik ka daw muyog ki yaken aged isya ka man na tinudluan ko.”

---

^s 18:20 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20

²³Pagmati ta itlaw ta ambal ya Jesus, nasebean kanen an tak kanen an sikad gid manggaranen. ²⁴Pagkita Jesus na nasebean itlaw ya, ambal din, “Mga itlaw na manggaranen bellay gid magpasakep naan ta pagdumala ta Dyos. ²⁵Mas dali pa ta bakod na ayep na kamilyo meddep naan ta lungag ta dagem kaysa itlaw na manggaranen magpasakep naan ta pagdumala ta Dyos.”

²⁶Ambal ta mga itlaw na kamati ta ambal ya Jesus, “Ta, daw iling tan na bellay para ta mga manggaranen, impusibli na may maluwas alin ta silot ta Dyos!”

²⁷Sabat Jesus, “Impusibli ta itlaw, piro dili impusibli ta Dyos.”

²⁸Ambal Pedro “Ta, kami a? Padilian nay tanan nay na pagkabetang aged muyog ki kaon.”

²⁹Ambal Jesus ki danen, “Matuod na padilian nyo tanan. Piro, gambal a ki kyo na may dayad na bales na alin ta Dyos para ta bisan kino na padilian din iya na balay, sawa, mga utod, mga ginikanan daw mga bata tenged sakep kanen an ta pagdumala ta Dyos ³⁰tak naan ta yi na timpo tagan kanen an ta Dyos ta subla pa kaysa ta mga padilian din ya daw naan ta timpo na mabot may kabui na ula katapusan.”

Pangallo Na Pagsambit Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹Papadyo Jesus dusi an na apustulis alin ta duma na mga itlaw na gakuyog man aged isturyaen din na danen nang. Ambal din ki danen, “Matian nyo gid ambalen ko i ki kyo. Gapanaw ki na munta en naan ta Jerusalem daw naan dya matuman tanan na nasulat ta mga prupita anay pa sa parti ki Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. ³²Kanen i intriga naan ta mga dili-Judio daw pagayyaan, insultuan, ileban, ³³latiguon daw patayen. Piro, ta pangallo na adlaw, kanen mabannaw.” ³⁴Ula naintindii ta mga apustulis ambal din ya. Ula gid danen nlami daw ino beet din ambalen tak nalikem ki danen.

Pagpaayad Jesus Ta Bulag Na Gapalimos

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵Na dani nang en danen i Jesus naan ta syudad na Jerico, may mama na bulag na gamungko naan ta kilid dalan na iran na maagian daw gapalimos. ³⁶Na namatian ta bulag sinaba ya ta tama na mga itlaw na galambay, gainsa kanen an ki danen daw ino pasinabaan an danen. ³⁷Pasugiran danen kanen an na galambay Jesus na taga-Nazaret. ³⁸Gasinggit kanen an, “Jesus! Apo Ari David!^t Maluoy ka ki yaken!” ³⁹Pasaway kanen ta mga itlaw na gauna

---

^t **18:38** Ta timpo Jesus, daw may mag-ambal Apo Ari David, beet ambalen *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* na yon man Jesus. Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

ki danen Jesus na dili kanen an magsagbak. Piro, gasinggit pa gid kanen an ta tudo, “Apo Ari David! Maluoy ka ki yaken!” ⁴⁰Pagmati Jesus, gateneng kanen i daw gasugo na dleen bulag an ki kanen. Pagprani ta bulag, ambal din, ⁴¹“Sugiran a no daw ino liag no na buaten ko para ki kaon.” Ambal ta bulag, “Ginuo, liag ko na makakita!” ⁴²Ambal Jesus, “Makakita ka en! Nayad ka en tenged ta imo na pagsalig ki yaken.” ⁴³Dayon kakita kanen an daw gakuyog ki Jesus daw gadayaw kanen ta Dyos. Tanan na mga itlaw na kakita ta pagpaayad Jesus ki kanen gadayaw man ta Dyos.

Jesus Daw Zaqueo

19 ¹Pagtapos Jesus ta pagpaayad ta bulag ya, gapadayon kanen ta iya na pagpanaw daw naagian din syudad na Jerico. ²Naan dya may mama na ngaran din Zaqueo. Kanen i pangulo ta mga manugsukot ta buis naan ta syudad ya daw manggaranen kanen i. ³Liag din gid na makita daw makala daw kino Jesus an, piro dili din makita tenged tama na mga itlaw gatumpok naan ki Jesus daw putot Zaqueo i. ⁴Tenged liag din gid na makita Jesus an, gadlagan kanen i na muna ta mga itlaw daw gakatay naan ta kaoy na sikumuro aged makita din Jesus tak naan dya mag-agi.

⁵Na gabot Jesus ta kaoy na naan dya Zaqueo, gaangad kanen daw gambal, “Zaqueo, manaog ka dyan! Giran no tak anduni plano ko na naan a magdayon ta imo na balay.” ⁶Pag-ambal Jesus, gadali-dali gid Zaqueo na manaog daw nalipay gid na batunon din Jesus i naan ta iya na balay.

⁷Pagmati ta mga itlaw na Jesus i magdayon naan ta balay Zaqueo, gagumod danen ya tanan, “Aree! Man-o tak naan pa kanen an magdayon ta balay ta makasasala na itlaw?”

⁸Na naan danen Jesus ta balay Zaqueo, gatindeg Zaqueo i daw mambal ki kanen, “Ginuo, iatag ko ta mga imol tenga ta ake na mga pagkabetang. Daw kino nasukot ko kan-o ta subla, bayaran ko kanen an ta appat pilo.”

⁹Ambal Jesus ki Zaqueo, “Anduni kaon daw imo na pamilya naluwas en alin ta silot ta inyo na mga sala tak gatuo ka man paryas Amay Abraham. ¹⁰Yi tuyo na giling di Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan aged ngitaen daw luwasen mga nakasala para dili danen maageman ula katapusan na silot ta Dyos tenged ta iran na mga sala.”

Sampulo Na Suguon Na Paintrigaan Ta Kwarta

(Mateo 25:14-30)

¹¹May duma na mga itlaw naan ta balay Zaqueo na gamati ta ambal Jesus ki Zaqueo. Pagtapos Jesus ta pag-ambal ki Zaqueo, danen an paisturyaan din ta isya na paanggid tak nlanan danen na dani nang en Jesus ta Jerusalem na iya na puntaan. Naan ta isip danen na daw mabot kanen dya, mag-umpisa dayon papaabot danen na pagdumala ta Dyos.

¹²Yi isturya din na paanggid, “May mama na alin ta kala na pamilya na miling naan ta madyo na banwa aged naan dya tagan ta katengdanan na mag-ari para ta pag-uli din, ari en kanen an. ¹³Piro bag-o kanen malin, paumaw din sampulo ta mga suguon din daw kada isya ki danen patagan din ta isya na sinsilyo na blawan.” Ambal din, ‘Gamiten nyo nyan ta nigusyoy asta malik a di.’

¹⁴“Piro, pagmati ta mga kasimanwa din na kanen mag-ari ki danen, dili miag danen na kanen mag-ari ki danen tak gademet danen an ki kanen. Pag-alin din ta iran na banwa na miling ta madyo na lugar, gapadala danen an ta pila na mga itlaw na miling man naan ta pailingan din aged itlaw ya na mag-atag ki kanen ta katengdanan ambalan danen na iling ti, ‘Dili kay miag na kanen an mag-ari ki kami.’ ¹⁵Piro, maskin dili miag mga kasimanwa din, paimo man gyapon kanen an na ari.

“Pag-uli din na kanen an ari en, paumaw din mga suguon din an na paatagan ta kwarta aged mlaman din daw pila tubo ta iran na panigusyoy. ¹⁶Gabot una ya na suguon daw gambal, ‘Sir, sinsilyo na blawan na paatag no ki yaken may tubo na sampulo.’ ¹⁷Gambal ari i ki kanen, ‘Nyan dayad! Miad ka gid man na suguon. Tenged masaligan ka parti ta sise na kantidad, tagan ta kaw ta katengdanan ta pagdumala ta sampulo na banwa.’ ¹⁸Gabot pangarwa ya na suguon daw gambal, ‘Sir, sinsilyo na blawan na paatag no ki yaken may tubo na limma.’ ¹⁹Gambal ari i ki kanen, ‘Tagan ta kaw ta katengdanan ta pagdumala ta limma na banwa.’ ²⁰Isya pa na suguon gabot daw gambal ta ari, ‘Yi sinsilyo na blawan na paatag no ki yaken. Paputos ko daw patago. ²¹Nadlek a ki kaon tak pwirti ka gid na amo. Gakamang ka ta dili imo na tinago daw gapangani ta dili imo na sinabwag.’ ²²Gambal ari i ki kanen, ‘Malain ka gid na suguon! Gamiten ko ambal no an kuntra man ki kaon. Tenged nlanan no na pwirti a gid na amo daw gakamang a ta dili ake na tinago daw gapangani ta dili ake na sinabwag, ²³man-o tak ula no papaeles kwarta ko an naan ta nigusyoyanti na gapautang na gapatubo ta kwarta? Di, ta pagbalik ko, dili nang puon makamang ko, may tubo pa inta!’ ²⁴Gambal ari i naan ta duma na mga suguon na naan dya gatindeg, ‘Kamangen nyo naan ki kanen sinsilyo an daw iatag nyo ta ake na suguon na may sampulo na tubo.’ ²⁵Sabat danen ta ari ya, ‘Sir, may sinsilyo en kanen na sampulo!’ ²⁶Ambal ta ari, ‘Sugiran ta kyo, mga itlaw na masaligan parti ta mga paatag ki danen, tagan pa. Piro, mga itlaw na dili masaligan, maskin sise na naan ki danen kamangen pa. ²⁷Anduni, mga itlaw an na dili miag na yaken mag-ari ki danen, dleen nyo di daw patayen naan ta tubangan ko!’ ”

---

^u 19:13 Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo trisi, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta mga tallo bulan na ubra ta isya na itlaw.

²⁸Pagtapos ta isturya Jesus ta paanggid, gapadayon kanen i ta pag-iling naan ta Jerusalem daw naan kanen i ta una ta mga gakuyog ki kanen.

Pagdayaw Ki Jesus Na Dani En Kanen Ta Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁹Na Jesus i daw mga gakuyog ki kanen dani nang en naan ta mga baryo na Betfage daw Betania na naan ta bukid na paumaw Bukid Olibo, pasugo din darwa ta iya na mga tinudluan ³⁰na ambal din, “Miling kaw ta baryo na naan ta unaan. Pagselled nyo dya, makita nyo isya na asno na bata pa na ula pa gid nasakayi na gaiot dya. Badbaren nyo igot an daw dleen nyo di asno an. ³¹Daw may itaw na mag-insa ki kyo, ‘Man-o tak pabadbad nyo nyan?’ sabaten nyo, ‘Kinanglan ta Ginuo asno i.’” ³²Pagtapos ta ambal Jesus, gapanaw darwa na tinudluan na pasugo din daw natabo ki danen paryo ta paambal din. ³³Na pabadbad nang pa danen igot ta asno, mga tag-iya ta asno gainsa ki danen, “Man-o tak pabadbad nyo igot an ta asno?” ³⁴Sabat danen, “Kinanglan ta Ginuo asno i.”

³⁵Padala danen asno an ki Jesus daw paapinan danen ta iran na mga bayo tudtod an ta asno daw papasakay Jesus i.” ³⁶Na kanen i gapadayon munta ta Jerusalem na gasakay, galadlad mga itaw an ta iran na mga bayo naan ta dalan na agian din aged ipakita iran na pagtaod ki kanen.” ³⁷Na kalambot kanen ta parti ta dalan na umpisa en paebes naan ta Bukid Olibo, tanan na tinudluan din na gakuyog gaumpisa en na magkalipay. Gadayaw danen ta Dyos na biskeg iran na kagi parti ta tanan na katingalaan na nakita danen. ³⁸Ambal danen,

“Dayawen ta gabot an na ari na papadala ta Ginuo Dyos!”

May katawwayan ki naan ta Dyos!

Dayawen ta Dyos an!”

³⁹Tenged ta pagdayaw ta mga tinudluan Jesus, may mga Pariseo dya na gariklamo ki kanen, “Mistro! Sawayen no mga tinudluan no an.”

⁴⁰Sabat Jesus ki danen, “Sugiran ta kyo na daw dili danen magdayaw ki yaken, mga bato an unti magdayaw ki yaken.”

Bakod Kaluoy Jesus Ta Mga Itaw Ta Jerusalem

⁴¹Tenged Jesus dani en ta Jerusalem daw nabantaw din syudad an, tudo agal din tenged ta mga itaw dya. ⁴²Ambal din, “Inta nlaman nyo en

---

† **19:35** Isaias 62:11; Zacarias 9:9 Ta timpo Jesus, daw may mabot na ari, katamaan ki danen gasakay ta dayad na kabayo aged makita ta mga itaw na datas iran na katengdanan. Piro, Jesus an dili iling tan ta iya na pag-abot tak gasakay kanen an ta asno na ayep na pagamit para ta pangarga. † **19:36** Kaugalian ta mga Judio anay pa sa na dalan na agian ta ari paapinan danen aged ipakita iran an na pagtaod ki kanen. Naan ta 2 Mga Ari 9:13 pwidi nyo mabasa parti ta iling tan na kaugalian. † **19:38** Mga Salmo 118:26

daw ino paagi na maageman nyo matuod na katawayan naan ta Dyos. Piro, uryan en. Anduni palikem en ta Dyos ki kyo tak ula nyo pabaton itlaw na padala din ki kyo. ⁴³Kaluluoy kaw gid tak mabot timpo na sulungon kaw ta mga kuntra nyo. Libutan kaw danen daw bantayan ta miad na ula gid paagi na kabwi kaw. ⁴⁴Kyo tanan na gistar dyan patayen. Inyo na syudad gubbaen danen na ula gid bisan isya nang na bato ta padir daw balay nyo mabilin na gasampaw pa naan ta duma na bato. Masamad gid inyo na syudad daw mapatay kaw tak ula nyo paintindia upportunidad na paatag ta Dyos na luwasen kaw din.”

Jesus Naan Ta Timplo

(*Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22*)

⁴⁵Na gabot Jesus i naan ta Jerusalem, gaselled kanen ta sular ta Timplo daw papagwa din mga itlaw dya na gabligya ta mga pang-alad para ta Dyos. ⁴⁶Pambalan din danen an, “Naan ta sinulat na pulong ta Dyos, kanen an gambal, ‘Ake na balay, balay pangamuyuan.’”^y Ambal pa Jesus, “Piro pabuat nyo iya na balay na ‘taguan ta mga manakaw!’”^z

⁴⁷Umpisa ta yon man na timpo, adlaw-adlaw gatudlo Jesus i naan ta Timplo. Mga manugdumala na mga pari, mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga Judio na may datas na katengdanan gangita ta paagi na ipapatay kanen i. ⁴⁸Piro, ula danen an kakita ta paagi na ipapatay kanen i tak pirmi naan ki kanen tama na mga itlaw na nawili gid ta mati ta iya na tudlo.

Insa Ki Jesus Parti Ta Iya Na Uturidad

(*Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33*)

20 ¹Na Jesus i naan ta Jerusalem, gatudlo kanen ta mga itlaw naan ta Timplo daw gasugid ki danen ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos. Na gatudlo kanen, may mga manugdumala na mga pari, mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw duma pa na mga gadumala ta mga Judio na gaprani ki kanen ²daw gambal, “Sugiran kay no daw indi alin imo na uturidad ta mga pabuat no naan ta Timplo i. Kino gaatag ki kaon ta imo na uturidad?” ³⁻⁴Sabat Jesus ki danen, “Minsa a anay ki kyo. Juan ya na manugbautismo, indi alin iya na uturidad ta pagbautismo din ta mga itlaw? Ino ta inyo na isip, naan alin ta Dyos, naan alin ta itlaw? Sabaten a nyo.”

⁵Gaisturyaay danen an daw ino iran na isabat. Ambal danen, “Daw sabaten ta ‘naan alin ta Dyos,’ insaan ki din, ‘Man-o tak ula kaw gapati

---

^y 19:46 Isaias 56:7   ^z 19:46 Jeremias 7:11 Kaambal Jesus na pabuat nyo iya na balay na ‘taguan ta mga manakaw’ tenged subla ginansya ta mga gabligya ta mga pang-alad daw mga gabalyo ta kwarta.

ki Juan?’ ⁶Piro, daw sabaten ta ‘naan alin ta ittaw,’ timbagen ki ta mga ittaw na naan di asta na mapatay ki tak gapati gid danen an na Juan ya isya na prupita na alin ta Dyos.” ⁷Tenged ula danen may isabat ki Jesus, ambal danen ki kanen, “Ula nay nlami daw indi alin iya na uturidad.” ⁸Ambal din ki danen, “Dili ko man isugid ki kyo daw indi alin ake na uturidad ta mga pabuat ko naan ta Timplo i.”

Mga Malain Na Gaagsa Ta Taneman Ta Ubas

(Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)

⁹Pagtapos ta ambal Jesus ta mga manugdumala ya, gaisturya kanen i ta paanggid naan ta mga ittaw dya. Ambal din, “May mama na gatanem ta ubas naan ta iya na uma daw papaagsa din. Giling kanen an naan ta madyo na lugar daw naan dya kanen an galugay. ¹⁰Na timpo en ta pagpupo ta mga ubas, papailing din isya ta mga suguon din naan ta mga gaagsa ta ubasan aged kamangen parti din ya ta tubbas ta iya na ubasan. Pag-abot dya ta suguon, pabugbog danen kanen ya daw papauli na ula dala. ¹¹Papailing man ta tag-iya isya pa na suguon, piro pabugbog danen suguon ya daw pagayyaan daw papauli man na ula dala. ¹²Papailing ta tag-iya isya pa gid na suguon na pangallo en daw yon man gyapon natabo. Pabugbog gid ta miad suguon ya daw payudyod na pagwa naan ta ubasan. ¹³Ta uryan, tag-iya ta ubasan gambal ta iya na kaugalingen, ‘Ino buaten ko i? A, miad pa taan daw palangga ko i na bata na mama pailingen ko dya. Basi kanen i tratuon danen ta miad!’ ¹⁴Piro, na nakita ta mga gaagsa bata ya ta tag-iya, gaisturyaay danen an, ‘Yon manubli ta uma na i. Sigi, patayen ta kanen an aged ate nang en panublien din an.’ ¹⁵Pagtapos danen ta iran na pag-isturyaay, pagabling danen kanen an, payudyod pagwa naan ta ubasan daw papatay.”

Pagtapos Jesus ta isturya, ambal din ta mga ittaw dya, “Ta, ino buaten ta tag-iya ya naan ta mga gaagsa ta iya na ubasan? ¹⁶Simpri ilingan din danen an daw patayen daw paagsa din iya na ubasan naan ta duma na mga ittaw.”

Pagmati ta mga ittaw dya ta paanggid na isturya Jesus, gambal danen an, “Padyo nang inta na matabo iling an tan!” ¹⁷Patan-aw din gid danen an daw gainsa ki danen, “Daw ta isip nyo na dapat na dili matabo iling an tan, ino beet ambalen ta ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos na iling ti:

‘Bato an na ta isip ta mga manug-ubra ta balay dili magamit, yon gid pamag-ang na bato.’ ”^a

---

^a 20:17 Mga Salmo 118:22 Ta timpo Jesus, tama na balay ta mga Judio na buat alin ta mga kinurti na bato. Pinakaimpurtanti na bato pamag-ang an na pabetang naan ta pamusod na naan dya umpisa ta pagdapat ta duma na kinurti na mga bato. Ta pagsambit Jesus ta *mga manug-ubra ta balay*, beet ambalen din mga manugdumala ta mga Judio. *Pamag-ang na bato* na pasambit din beet ambalen iya na kaugalingen.

¹⁸Ambal man Jesus, “Kada ittaw na karagpa naan ta pamag-ang ya na bato, danen an mawasak. Daw kino na maulugan ta pamag-ang ya na bato, kanen an malegsek.”

¹⁹Mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises, dakepen danen dayon inta Jesus i tak naintindian danen na danen paisturya din naan ta iya na paanggid.^b Piro, ula danen dakepa tak adlek danen an na daw dakepen danen kanen i, basi mga ittaw dya magbuat ta malain kuntra ki danen.

Insa Ki Jesus Parti Ta Pagbayad Ta Buis

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

²⁰Mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises gabantay ta upurtunidad na ipadakep danen Jesus i. Pasugo danen pila na mga ittaw na manilag daw dakep-dakepen kanen i paagi ta mga insa aged maakusaran daw intriga naan ta Romanen na gubernador na gadumala ta iran na prubinsya. Mga gapanilag ya gapakuno-kuno nang na iran na pag-insa terek ta iran na nakem. ²¹Gambal danen ki Jesus, “Mistro, nlanan nay na ambal no an daw mga patudlo ubos igo. Ula ka may papaburan. Gatudlo ka ta kamatuuran parti ta kabebet-en ta Dyos. ²²Sugiran kay no tuo. Ta imo na isip, naan ta Mga Sinulat Moises patugutan ki na magbayad ta buis naan ta pangulo ta Roma?”

²³Nlanan Jesus na malain iran na tuyo daw ambal din, ²⁴“Dawatan a nyo ta isya na sinsilyo na paryo ta pabayad nyo ta buis.”^c Pagbaton din, ambal din, “Iya ti na sura daw ngaran naan ta yi na sinsilyo?” Sabat danen, “Iya ta pangulo ta Roma.” ²⁵Ambal din, “Ta, daw ino iya ta pangulo ta Roma, iatag nyo ki kanen. Daw ino iya ta Dyos, iatag nyo ta Dyos.” ²⁶Tenged dayad sabat Jesus, ula natuman iran na liag na madakep kanen ta iya na ambal naan ta atubangan ta mga ittaw. Ula danen gasasaba tak gatingala gid danen an ta iya na sabat.

Insa Ki Jesus Parti Ta Pagbannaw

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷May mga Saduseo^d na giling ki Jesus aged dakep-dakepen kanen an paagi ta insa parti ta pagbannaw tak ula danen an gapati na mabannaw mga patay an. ²⁸Ambal danen ki kanen, “Mistro, naan ta Mga Sinulat Moises may sunuron ki na daw mama na may sawa mapatay na ula kanen bata ta iya na sawa, dapat

---

^b 20:19 Naan ta paanggid na paisturya Jesus, mga pari daw mga manugtudlo pakumparar ta malain na mga gaagsa. Pakumparar man danen an ta mga mawasak daw malegsek ta pamag-ang na bato.   ^c 20:24 Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo binti-kwattro, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw.

^d 20:27 Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Saduseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

paus-os katengdanan din naan ta iya na mangngod aged makabata para ki kanen. ²⁹Alimbawa: may pitto na mag-utod na mama. Kamagulangan ya nangasawa daw napatay na ula kanen an bata. ³⁰Pagsawa ta balo na bai paus-os naan ta pangarwa na utod. ³¹Napatay man pangarwa na utod daw paus-os isab naan ta pangallo na utod. Yon man gyapon natabo ta duma na mga utod na tanan danen napatay na ula bata. ³²Ta uryan, bai ya napatay man. ³³Ta, daw mabot timpo na mabannaw mga patay, kino ki danen na mag-utod matuod na sawa ta bai ya tak danen na pitto ubos kasawa ki kanen?”

³⁴Sabat Jesus, “Ta yi na kabui gangasawa mga itlaw. ³⁵Piro, naan ta liyo na kabui ula gangasawa mga itlaw na bilangen ta Dyos na labet ta mga bannawen din na magduma ki kanen naan ta langit. ³⁶Naan dya ula en danen an kamatayen tak danen an paryo ta mga angil. Danen an mga bata ta Dyos na pabannaw din. ³⁷May pamatuod naan ta sinulat Moises na mabannaw mga patay. Naan ta isturya parti ta tanem na galeleg, ambal ta Ginuo Dyos parti ta iya na kaugalingen na kanen an Dyos danen Abraham, Isaac daw Jacob.” ³⁸Iling tan na ambal ta Dyos pamatuod na mga itlaw na napatay mabannaw tak dili kanen an Dyos ta mga patay. Dyos kanen an ta mga bui tak ta panan-aw din bui tanan an na mga itlaw na pabilang din na dapat na danen mag-angken ta kabui na ula katapusan.”

³⁹Mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na naan dya gambal ki Jesus, “Mistro, dayad gid sabat no an.” ⁴⁰Iling sa ambal danen tak ula may nangiseg na mag-insa pa ki kanen.

Ambal Jesus Parti Ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹Gambal Jesus i naan ta mga gapamati ki kanen, “Man-o tak gambal mga manugtudlo na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari linai Ari David ⁴²na Ari David mismo gasulat naan ta Mga Salmo ta iling ti,

‘Ginuo Dyos gambal ta ake na Ginuo,

“Mungko ka di naan dapit ta ake i na tuo

⁴³asta na mapirdi ko imo na mga kuntra

na danen an paryo ta tungtungan ta imo na mga batiis.” ’ ’^f

⁴⁴Ambal man Jesus, “Daw iling tan ambal Ari David parti ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari na paumaw din na iya na Ginuo, di’ ba Pinili Ta Dyos Na Mag-ari dili nang basta na linai Ari David?”

Pagpaandam Jesus Parti Ta Mga Manugtudlo Ta Mga Sinulat Moises

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

⁴⁵Gambal Jesus i naan ta iya na mga tinudluan daw duma na mga itlaw na naan dya na gapamati man, ⁴⁶“Mag-ambilig na dili kaw

---

^e 20:37 Naan ta Exodo 3:1-6 daw Mga Binuatan 7:30-32 pwidi nyo mabasa isturya parti ta tanem na galeleg. ^f 20:43 Mga Salmo 110:1

magparyo ta mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Daw mamasyar danen an, gasuot danen ta langkaw na bayo na maalen aged ipakita na datas iran na katengdanan. Daw naan danen an ta lugar na naan dya tama na mga itlaw, liag gid danen na mga itlaw mag-atag ta taod ki danen. Daw naan danen an ta mga balay tipunan, liag gid danen na naan danen ta pungkuan na para ta impurtanti na mga itlaw. Iling man tan daw mandegek danen an. ⁴⁷Sikad man danen an manluko ta mga balo na bai daw paubos danen pangabuian an ta mga balo. Gapakuno-kuno na riliyuso danen an paagi ta lawig na pangamuyo naan ta tama na mga itlaw aged dili mlaman na mga pabuat an danen malain. Tened iling tan mga buat danen, maageman danen segeng na silot ta Dyos.”

Alad Ta Bai Na Balo

(*Marcos 12:41-44*)

21 ¹Na gatudlo Jesus i naan ta Timplo, gatan-aw kanen ta palibot daw nakita din na paulog ta mga manggaranen iran na alad na kwarta naan ta mga ugsakan ta alad. ²Nakita din man na paulog ta balo na bai na pubri darwa na sinsilyo na derse na may pinakatise na balor.^g ³Pagkita din ta paatag ta bai, ambal din, “Daw lagen, sise gid paulog an ta pubri na balo. Piro, sugiran ta kyo na mas bakod pa naatag din kaysa ta naatag ta duma na mga itlaw ⁴tak paalad an danen subla nang ta iran na mga manggad na dili en danen kinanglan. Piro, maskin ula gid ta ula balo an, paalad din tanan din na pangabuian.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Mga Adlaw Na Mabot

(*Mateo 24:1-28; Marcos 13:1-23*)

⁵Na gatudlo pa Jesus i naan ta Timplo, may mga itlaw na gaisturya ki kanen na sikad dayad Timplo an tak buat ta dayad gid na mga bato daw dayad na mga dikurasyon na paalad ta mga itlaw para ta Dyos.^h Pagmati Jesus ta iran na pagdayaw, ambal din, ⁶“May adlaw na mabot na tanan na nakita nyo di anduni magubba gid daw tanan na bato ta Timplo i mawasak na ula gid maskin isya nang na bato na gasampaw pa naan ta duma na bato.”

⁷Gainsa danen an ki Jesus, “Mistro, kan-o matabo nyan na paambal no? Ino sinyalis na pamatuod na mabot en timpo na matuman ambal no?”

---

^g 21:2 Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo dos, ta timpo Jesus disi-sais na buok gabalor ta suol ta isya uras na ubra ta isya na itlaw. ^h 21:5 Timplo ya ta mga Judio pakabig na isya ta mga pinakadayad na bilding na patukod anay pa sa. Timplo ya nauman alin ta sikad darko na mga bato na kurti an riktanggulo. Beg-at an ta duma na mga bato mga 45,500 kilos.

⁸ Sabat Jesus, “Mag-andam kaw gid aged dili kaw maluko tak tama na mga itlaw miling ki kyo na akuon danen ake na ngaran ta iran na kaugalingen daw ambalen danen, ‘Yaken i Pinili Ta Dyos Na Mag-ari!’ Ambalen man danen, ‘Abot en timpo i na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari mag-umpisa ta iya na pagdumala!’ Piro, dili kaw magpatai ki danen. ⁹ Daw kabalita kaw ta mga gira daw gamo, dili kaw mataranta tak naan ta plano ta Dyos na matabo anay iling an tan. Piro, dili beet ambalen na mabot dayon katapusan ta yi na timpo.”ⁱ

¹⁰ Ambal din pa, “Mga nasyon maggiraay daw mga kaarian kuntra ta kaarian. ¹¹ Naan ta lain-lain na mga lugar may biskeg na mga linog, letem, mga pisti, makaadlek na mga matabo daw bakod na katingalaan naan ta kalangitan.

¹² “Piro, bag-o matabo iling an tan, may mga itlaw na magdakep ki kyo daw pangabuton kaw gid. Intriga kaw danen naan ta mga pangulo ta mga balay tipunan aged usisaen. Prisuon kaw man danen. Dleen man naan ta atubangan ta mga ari daw ta mga gubirnadador aged usisaen. Iling tan buaten danen na malain ki kyo tenged sakep kaw ki yaken. ¹³ Daw usisaen kaw, yon uras na may upurtunidad kaw na magpamatuod parti ta inyo na pagpatai ki yaken. ¹⁴ Gani, dapat ibetang nyo anduni naan ta inyo na isip na dili magpalibeg daw ino isabat nyo ¹⁵ tak ta uras na usisaen kaw, yaken magtabang ki kyo daw ino igo na ambalen nyo aged inyo na mga kuntra dili en kasabat pa ki kyo. ¹⁶ Duma ki kyo trayduran ta inyo na mga ginikanan, mga utod, mga parinti daw mga arey. Duma man ki kyo ipapatay danen. ¹⁷ Demetan kaw ta tanan tenged sakep kaw ki yaken. ¹⁸ Piro, dili kaw madlek tak Dyos mismo mag-ambilig ki kyo na maskin isya na naet ta inyo na buok dili marwad. ¹⁹ Daw magpadayon kaw ta pagpatai ki yaken maskin maagian nyo na papangabot kaw ta mga gakontra ki kyo, inyo na kabui maluwas.

²⁰ “Daw makita nyo na palibutan Jerusalem i ta tama na sundalo na gasulong, mlaman nyo na dili gid en maglugay masamad bilog na i na syudad. ²¹ Ta timpo na palibutan Jerusalem ta mga kuntra, mga itlaw an na gaistar naan ta prubinsya Judea, dapat na magbakwit naan ta mga bukid daw mga itlaw an na gaistar naan ta selled ta Jerusalem dapat na malin. Mga itlaw an na gaistar naan ta gwa ta Jerusalem dapat na dili en melled. ²² Daw masamad Jerusalem i, mlaman nyo na abot en timpo na matuman tanan na paandam na naan ta sinulat na pulong ta Dyos parti ta pagsilot ta Dyos ta mga linai Israel. ²³ Ta yon man na timpo, kaluluoy gid mga bai na gabagnes daw gapasuso tak mabellayan danen ta pagbakwit. Mga itlaw ta yi na nasyon, maageman danen sikad kuli na

---

ⁱ 21:9 Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

pangabui daw segeng na silot ta Dyos tenged ta iya na kagilek ki danen. ²⁴Mga itlaw mapatay paagi ta gira, daw duma ya mabiag daw dleen naan ta duma na mga nasyon. Mga itlaw na sakep ta Jerusalem pirdien daw lupigen ta mga dili-Judio asta ta katapusan ta timpo na tugutan ta Dyos na mga dili-Judio magdumala ta Jerusalem i.”

**Mga Matabo Naan Ta Adlaw Na Mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan**

(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)

²⁵Ambal pa gid Jesus parti ta mga adlaw na mabot, “May makita na mga sinyalis naan ta adlaw, bulan daw mga bituon. Mga itlaw naan ta kalibutan i mataranta daw maguluan daw ino beet ambalen ta sikad na pag-ugpaas ta mga baled ta dagat. ²⁶Kamangan danen an ta ginawa tenged ta iran na kaadlek. Makulbaan gid danen parti ta mga matabo pa na malain naan ta bilog na kalibutan tak tanan na naan ta kalangitan manlatak na paryo ta payegyeg. ²⁷Dayon, makita danen Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. Mabot kanen na naan kanen ta panganod^j na bakod gid iya na gaem daw sikad silaw na pawa ta Dyos naan ki kanen. ²⁸Daw mag-umpisa en malain na mga matabo naan ta kalangitan, biskegen nyo inyo an na nakem daw magkalipay kaw tak beet ambalen na malibri kaw en alin ta kalainan ta yi na timpo.”

**Sinyalis Na Mabot En Kanen Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan**

(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)

²⁹Gaisturya pa Jesus i ta paanggid na iling ti: “Lagen nyo kaoy na igos daw tanan man na kaoy. ³⁰Daw makita nyo na gasalingsing en, mlaman nyo na mabot en tagtanem. ³¹Yon man, daw makita nyo na gaumpisa en matabo mga pasugid ko ki kyo, sigurado gid na mlaman nyo na abot en timpo ta pagdumala ta Dyos. ³²Sugiran ta kyo na tanan ya na mga pasugid ko ki kyo matabo na ula pa napatay tanan na mga itlaw ta yi na timpo. ³³Maski marwad pa kalangitan an daw kalibutan, ake i na mga ambal magpadayon asta ta ula katapusan.”

**Pagbantay Ta Timpo Na Mabot Kanen Na Alin
Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan**

³⁴Gambal pa Jesus i, “Mag-amblig kaw na dili kaw mawili ta mga kasadyaan, pag-inem-inem daw paglabi nang ta inyo na pagpangabui tak Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan gulpi

---

^j 21:27 May anen na mga ambal naan ta birsikulo binti-syiti na naan alin Daniel 7:13-14.

mabot ta timpo na ula nyo paabuta. ³⁵Daw iling tan buaten nyo, paryo kaw ta ayep na gulpi nang nasied tenged maagian ta tanan na mga itlaw naan ta kalibutan mga matabo ta iya na pag-abot. ³⁶Gani, kinanglan na pirmi kaw magbantay ta iya na pag-abot. Mangamuyo kaw na tabangan ta Dyos na daw maagian nyo mga kabellay na mabot, ula may maino ki kyo. Mangamuyo kaw man na daw Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot, mubang kaw ki kanen na may kalipay daw ula man adlek.”

³⁷Adlaw-adlaw gatudlo Jesus i naan ta Timplo. Daw kilem, gagwa kanen i ta Jerusalem na miling naan ta Bukid Olibo daw naan dya gapalambay ta kilem. ³⁸Daw sellem pa gid, gatipon naan ta Timplo tama na mga itlaw aged mamati ki kanen.

Malain Na Plano Kuntra Ki Jesus

(*Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53*)

22 ¹Na dali nang en adlaw ta Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok na paumaw man na Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto,^k ²mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises gangita ta paagi na Jesus i ipapatay danen na ula may nalam tak nadlek danen an na basi maggamo mga itlaw.

Pagsugranen Judas Daw Mga Manugdumala Na Mga Pari

(*Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11*)

³Ta yon man na timpo na Jesus paplanuan na ipapatay, Satanas an gaumpisa na pagaeman din Judas na paumaw man na Iscariote.¹ Judas i isya ta dusi na apustulis. ⁴Na Judas i pagaeman en Satanas, giling kanen i naan ta mga manugdumala na mga pari daw ta mga gadumala ta mga gwardya ta Timplo. Gasugranen kanen ki danen daw ino paagi na matrayduran din daw intriga Jesus an naan ki danen. ⁵Nadayaran gid danen an ta iran na pagsugranen daw gatanyag ki kanen ta kwarta. ⁶Pabaton din iran an na tanyag daw umpisa ta yon man na uras, gangita en kanen ta tsansa na matrayduran din daw intriga Jesus an naan ki danen na dili mlaman ta tama na mga itlaw.

Yapon Ta Pagsilibrar Ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto

(*Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30*)

⁷Gabot adlaw na mag-umpisa en Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok. Yon man adlaw ta pag-iyaw ta mga karniro na bata pa na patagana para

---

^k **22:1** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok* daw *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ¹ **22:3** May pasaysay parti ta *Iscariote* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 6:16.

ta yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto. ⁸Na uras en ta pagpripayar ta yapon, Pedro ya daw Juan pasugo Jesus, “Muna kaw en naan ta syudad^m daw ipripayar nyo ate na yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto.” ⁹Gainsa danen ki Jesus, “Indi liag no na magpripayar kay?” ¹⁰Sabat din ki danen, “Pag-abot nyo naan ta syudad, may masugat kaw na mama na gapas-an ta bandi na may waig. Sunuron nyo kanen ya daw indi kanen melled na balay. ¹¹Ambalen nyo naan ta tag-iya, ‘May insa Mistro ya ki kaon. Yi insa din, “Indi selled na dayunan para ta bisita na naan a dya maan kani duma ta mga tinudluan ko ta yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto?’” ¹²Tapos ta ambal nyo, ipakita ta tag-iya ki kyo wayang na selled naan ta apaw na tanan na mga kinanglan anen dya en. Naan kaw dya magpripayar ta ate na yapon.” ¹³Pagtapos ta ambal Jesus, giling darwa na tinudluan naan ta syudad. Nakita danen selled ya na pasambit Jesus tak tanan na paambal din ki danen natuman. Na naan en danen ta selled ya, gapripayar danen ta yapon ta pagsilibrar ta pista.

Katapusan Na Yapon Jesus

(Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

¹⁴Na uras en ta yapon, gakaan Jesus i duma ta mga apustulis. ¹⁵Ambal din ki danen, “Bakod gid andem ko na maduma ko kyo yan ta pagkaan ta yi na yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto bag-o ko maagian kasakit an ta kamatayen. ¹⁶Sugiran ta kyo na pagtapos ta ate na pagyapon anduni, dili aren maan ta yapon ta Pista Ta Paglibri asta ta timpo na magdumala en Dyos an ta tanan na mga itlaw daw matuman daw ino beet ambalen ta yapon na i.”

¹⁷Gakamang Jesus i ta ineman na may ugsak na bino daw gapasalamat ta Dyos. Ambal din ta mga apustulis, “Batunon nyo ni daw minem kaw ti daw atag nyo man naan ta inyo na duma. ¹⁸Sugiran ta kyo na pagtapos ta ate na pagyapon anduni, dili aren minem ta bino asta mabot adlaw na mag-umpisa pagdumala ta Dyos.”

¹⁹Gakamang kanen i ta tinapayⁿ daw gapasalamat ta Dyos. Pabiak-biak din daw paatag ki danen na ambal din, “Yi ni ake na lawa na alad ko para ki kyo. Padayunon nyo pagbuat ta iling ti ta pagdemdem ki yaken.”

²⁰Iling man tan, pagtapos ta yapon, gaatag kanen i isab ki danen ta ineman na may ugsak na bino. Ambal din, “Yi na inemen bag-o na kasugtanan alin ta Dyos na palig-enen paagi ta kamatayen ko bilang alad para ki kyo na lengngessa ko matulo. ²¹Itlaw na magtraydor ki

---

^m 22:8 Na gambal Jesus “Muna kaw en naan ta syudad.” beet din ambalen na muna danen naan ta Jerusalem. ⁿ 22:19 Tinapay na pasambit naan ta birsikulo disi-nuibi, kurti din an bilog daw nabuat na ula laket na pampaabok.

yaken gakaan man duma ki yaken. ²²Matuman gid en plano an ta Dyos na mapatay Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. Piro, itaw an na magtraydor ki kanen may maageman na segeng na silot.” ²³Pagtapos ta ambal Jesus, gaumpisa mga apustulis an na mag-insaay daw kino taan ki danen magtraydor an.

Pagdiskasay Ta Mga Apustulis

²⁴Mga apustulis Jesus gaumpisa na magdiskasay daw kino ki danen kalaen na may pinakadatas na katengdanan. ²⁵Pagmati Jesus, ambal din, “Mga ari daw mga manugdumala ta mga dili-Judio gaabuso ta iran na pagdumala daw gusto man na kalaen na manugtabang ta iran na mga kasimanwa. ²⁶Piro kyo yan, dapat dili kaw iling tan. Daw kino ki kyo may pinakadatas na katengdanan dapat na magpaebes na bilangen din iya na kaugalingen na paryo kamangnguran nang ta tanan. Daw kino ki kyo na gapanguna dapat na bilangen din iya na kaugalingen na paryo suguon nang. ²⁷Indi ta darwa na i may mas datas na katengdanan? Itaw na gakaan, itaw na gasirbi ki kanen? Di’ ba itaw na gakaan? Piro, ta ate na pagdumaay, yaken na Ginuo nyo isya na gasirbi ki kyo.

²⁸“Kyo gaunong ki yaken na naageman ko mga kabellay. ²⁹Paryas ta pabuat ta Amay ko na paatagan a din ta katengdanan na magdumala, anduni yaken gaatag ki kyo ta katengdanan na magdumala ³⁰aged maan kaw daw minem duma ki yaken naan ta ake na lamisa ta pag-umpisa ta ake na pagdumala. Mungko kaw man naan ta truno ta mga ari tak magdumala kaw ta mga itaw na linai ta dusi na bata Israel.”

Pagsugid Jesus Na Mambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹Ambal Jesus ki Simon Pedro, “A, Simon! Satanas an galisinsya na tugutan kanen na kyo tanan tagan ta pagtilaw tak liag din na marwad pagsalig nyo ki yaken. ³²Gapangamuyo a para ki kaon aged dili marwad pagsalig no. Daw magbalik nakem no an ki yaken, tabangan no imo an na mga duma aged magbiskeg iran na pagsalig.” ³³Ambal Simon ki Jesus, “Ginuo, mag-unong a gid ki kaon maskin prisuon a duma ki kaon daw patayen a pa.” ³⁴Ambal Jesus ki kanen, “Pedro, sugiran ta kaw na bag-o magtagaok manok kani, kambal ka en ta tallo bisis na dili a no kala.”

Pag-anda Parti Ta Matabo Ki Jesus

³⁵Pagtapos ta ambal Jesus ki Simon Pedro, gainsa kanen i ta tanan na apustulis, “Na pasugo ta kyo kan-o na miling naan ta mga itaw na ula ta kyo papadalaa ta puyo, binagteng daw sandal na pangsili, di’ ba ula kaw nakulangi ta maskin ino?” Sabat danen, “Ee, ula kay gid nakulangi!” ³⁶Ambal pa Jesus, “Iling tan pugya, piro anduni daw may puyo kaw daw binagteng man, dleen nyo. Daw ula kaw ispada, kinanglan magbligya kaw ta bayo nyo aged malit ta ispada ³⁷tak

sugiran ta kyo na may ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos na kinanglan matuman paagi ta mga matabo ki yaken. Yi nasulat:

‘Kanen pabilang man na kriminal.’”^o

Ambal man Jesus, “Tanan na nasulat parti ki yaken matuman en.”³⁸ Ambal danen, “Ginuo, may anen di darwa na ispada.” Sabat din, “Igo nyan en.”

Pagpangamuyo Jesus Naan Ta Bukid Olibo

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

³⁹Na tapos en yapon Jesus daw mga apustulis, gagwa kanen i ta Jerusalem daw miling naan ta Bukid Olibo tak iling tan pirmi pabuat din umpisa ta iya na pag-abot naan ta Jerusalem.^p Gakuyog ki kanen mga tinudluan din. ⁴⁰Pag-abot danen naan ta iran na pailangan, ambal Jesus ta iya na mga tinudluan, “Mangamuyo kaw aged dili kaw mapirdi ta pagtilaw na mabot ki kyo.”

⁴¹Gapaadyo Jesus i ki danen ta distansya na paryo ta tumanan ta bato na patimbag. Na naan kanen dya, galuod kanen daw gapangamuyo. ⁴²Ambal din, “Amay, daw pagbeet no, ipamadyo no ki yaken segeng na kabellay na maagian ko. Piro, dili ake na liag matuman, imo na liag.”

⁴³Isya na angil alin ta langit gapakita ki Jesus daw pabiskeg din nakem an Jesus. ⁴⁴Gapangamuyo pa gid Jesus i ta miad tak gangasebe gid daw gatulo naan ta basak darko din na ulas na may lengngessa.^q

⁴⁵Pagtapos din ta pagpangamuyo, gabalik kanen i naan ta iya na mga tinudluan daw naabutan din danen an na gatunuga tak naluyaanan danen ta subla na kasebe. ⁴⁶Ambal din ki danen, “Man-o tak gatunuga kaw? Mangon kaw daw mangamuyo aged dili kaw mapirdi ta pagtilaw na mabot ki kyo.”

Pagdakep Ki Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷Na gambal pa Jesus i naan ta mga apustulis na duma ki kanen, nali nang gabot tama na mga itlaw. Gapanguna ki danen Judas na isya ta dusi na apustulis. Gaprani kanen an ki Jesus aged mag-atag ta taod paagi ta arek. ⁴⁸Ambal Jesus ki kanen, “Judas, man-o tak arek an na tanda ta pagpalangga pagamit no para trayduran Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan?”

⁴⁹Na naintindian ta mga duma Jesus daw ino matabo ki kanen, gainsa danen ki kanen, “Ginuo, gusto no na tigbasen nay danen an?”⁵⁰ Na

---

^o 22:37 Isaias 53:12   ^p 22:39 Naan ta Lucas 21:37 pwidi nyo mabasa parti ta pabuat pirmi Jesus na miling naan ta Bukid Olibo.   ^q 22:44 Naan ta pila na mga kupya ta libro na Lucas anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo kwarintay-tris daw kwarintay-kwattro.

ula pa kasabat Jesus i, patigbas ta isya ta mga tinudluan din suguon ya ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari daw nalantep gid tuo na talinga. ⁵¹Gasaway Jesus i, “Untatan nyo nyan en! Usto en!” Pag-ambal din, patandeg din puon ta talinga daw nayad.

⁵²Duma man ta mga giling dya aged magdakep ki Jesus mga manugdumala na mga pari, mga gadumala ta mga gwardya ta Timplo daw mga gadumala ta mga Judio. Ambal Jesus ki danen, “Man-o, tulisan a na kinanglan gid na magdala kaw pa ta mga ispada daw mga baston?” ⁵³Adlaw-adlaw duma a ki kyo naan ta Timplo, piro ula a nyo dya dakepa. Inyo en na timpo anduni aged maimo plano nyo tak uras en na patugutan manugdumala an ta kalainan na kanen magbeet.”

Pag-ambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(*Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27*)

⁵⁴Jesus i padakep ta mga manugdumala daw padala naan ta istaran ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari. Gasunod Pedro i ki danen, piro madyo iya na antad. ⁵⁵Pag-abot danen, gamaket danen an ta apoy naan ta tengnga ta sular daw gapungko danen naan ta palibot na gapadanga. Gapungko man dya Pedro na duma ki danen. ⁵⁶Na gamungko kanen dya daw napawaan ta apoy, nadiparaan kanen i ta isya na suguon na bai. Patan-aw kanen i ta miad ta bai daw gambal bai an naan ta mga ittaw dya, “Nyan isya man na duma ta ittaw na padala di.” ⁵⁷Piro, ula gaako Pedro i. Ambal din, “Kay, dili ko kanen an kala.”

⁵⁸Ula nang lugay may isya man na kakala ki Pedro daw ambal din, “Kaon yan isya man ta mga tinudluan din.” Piro, ambal Pedro, “Dey, dili a!”

⁵⁹Paglambay ta mga isya uras, may isya pa gid na ittaw na gambal, “Kanen gid an duma ta ittaw na padala di tak kanen taga-Galilea man.” ⁶⁰Piro, sabat Pedro, “Dey, ula a gid nalam daw ino paambal no an!” Ta yon gid na uras na gambal pa Pedro, gatagaok manok. ⁶¹Genuo i gatubang daw gatan-aw gid ta miad ki Pedro. Nademdeman dayon Pedro ambal ya ta Genuo ki kanen, “Bag-o magtagaok manok kani, kambal ka en ta tallo bisis na dili a no kala.” ⁶²Pagdendem Pedro, gagwa kanen i daw magal ta tudo ta pagnelsel.

Pagpagayya Daw Pagbugbog Ki Jesus
(*Mateo 26:67-68; Marcos 14:65*)

⁶³Naan ta istaran ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari, papagayyaan Jesus i daw pabugbog ta mga gagwardya ki kanen. ⁶⁴Paperengan danen mata din an daw insaan, “Lagpaten no tuo! Kino gatampaling ki kaon?” ⁶⁵Tama pa na ambal danen na insulto ki Jesus.

Jesus Naan Ta Tubangan Ta Sanedrin

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶Pagsennang ta adlaw, gasapol mga mimbrow an ta katasanan na kunsyio na Sanedrin. Danen an mga gadumala ta mga Judyo, mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Jesus i padala dya aged mubang ki danen. ⁶⁷Gambal danen ki kanen, “Sugiran kay no daw kaon gid Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.” Sabat din, “Daw ambalen ko na yaken Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, dili kaw man gyapon magpati. ⁶⁸Maskin ino insa ko ki kyo, dili kaw man magsabat. ⁶⁹Piro, umpisa anduni, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mungko en naan tengnged ta Dyos Na Makagagaem naan dapit ta tuo.”^r ⁷⁰Insa danen, “Beet no ambalen na kaon Bata Ta Dyos?” Sabat Jesus, “Kyo en gambal san na yaken.” ⁷¹Ambal danen, “Dili ta en kinanglan duma pa na mga itaw na magtistigo kuntra ki kanen. Namatian ta en iya an na mga sabat. Paukuman din iya na kaugalingen paagi ta iya na ambal.”^s

Jesus Naan Ta Tubangan Gubirnadador Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

23 ¹Pagtapos ta sapol ta Sanedrin na katasanan na kunsyio ta mga Judyo, tanan na mimbrow ta Sanedrin gapanaw daw padala Jesus i naan ki Gubirnadador Pilato. ²Na naan en danen ta tubangan Pilato, paakusar danen Jesus i na ambal danen, “Nasapuan nay itaw na i na gasegyet ta mga kasimanwa nay na dili danen an magpasakep ta gubirno ta Roma daw dili man danen an magbayad ta iran na buis naan ta pangulo ta Roma. Papati din man mga itaw an na kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.”

³Pilato i gainsa ki Jesus, “Kaon ari ta mga Judyo?” Sabat Jesus, “Kaon en gambal san.”

⁴Pilato i gambal naan ta mga manugdumala na mga pari daw ta duma na mga itaw na naan dya, “Ula a may nakita na sala ki kanen.” ⁵Piro, gapadayon pa gid danen an ta iran na pag-akusar, “Nyan gid gadala ta gamo naan ta bilog na Judea paagi ta iya na pagtudlo! Gaumpisa kanen an naan ta Galilea daw anduni padala din di ta Jerusalem i.”

⁶Pagmati Pilato ta iran na akusar, gainsa kanen i ki danen, “Taga-Galilea itaw na i?” ⁷Na nlaman din na Jesus i naan alin ta Galilea na

^r 22:69 Naan alin ta Mga Salmo 110:1 ambal an na mungko naan tengnged ta Dyos Na Makagagaem naan dapit ta tuo daw beet ambalen na Jesus daw Dyos isya nang ta uturidad.

^s 22:71 Para ta mga manugdumala na gausisa ki Jesus, kasala kanen an tak paako din na kanen daw Dyos isya nang ta uturidad.

padumalaan Herodes, pasugo din iya na mga ittawan na dleen Jesus i ki Herodes tak ta yon man na timpo Herodes naan ta Jerusalem.

Jesus Naan Tubangan Herodes

⁸Nalipay gid Herodes i na nakita din Jesus an tak kabalita kanen an parti ki Jesus daw lugay en na liag din makita aged kakita kanen ta katingalaan na buaten Jesus. ⁹Tama insa din ki Jesus. Piro, ula gid Jesus i gasabat. ¹⁰Naan man dya mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na gatindeg daw gasinggit gid danen an ta iran na pag-akusar ki Jesus. ¹¹Herodes daw iya na mga sundalo, painsultuan danen Jesus an daw patatawaan. Pabayuan danen kanen an ta maalen na bayo na paryo ta bayo ta ari daw pabalik danen ki Pilato.^t ¹²Herodes daw Pilato dati gakontraay. Ta yon man na adlaw na Jesus an pabalik Herodes naan ki Pilato, gaumpisa en danen an ta pagmiaray.

Pagsintinsya Ki Jesus Ta Kamatayen

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39–19:16)

¹³Na pabalik Jesus i naan ki Pilato, patipon Pilato mga manugdumala na mga pari, duma na mga gadumala ta mga Judio daw tama man na mga ittaw. ¹⁴Ambal din ki danen, “Padala nyo ittaw na i ki yaken daw gambal kaw na kanen an gasegyet ta mga ittaw na dili danen an magpasakep ta gubirno ta Roma. Nausisa ko en kanen an naan ta atubangan nyo, piro ula a may nakita na maski isya na sala na paakusar nyo ki kanen. ¹⁵Herodes ya ula man may nakita na sala naan ki Jesus tak pabalik din Jesus ki yaken. Ula gid may nabuat na sala Jesus an na dapat sintinsyaan ta kamatayen. ¹⁶Gani, magsugo a na latiguon kanen an daw pagtapos ta latigo, palibrien ko.”

¹⁷Iling tan ambal Pilato tak daw timpo ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto, kinanglan magpalibri kanen an ta isya na priso tenged iling tan iya na kaugalian.^u

¹⁸Tanan na mga ittaw na gatipon dya gasinggit ki Pilato, “Sintinsyaan ta kamatayen ittaw na yan! Barabas liag nay na librien no!” ¹⁹Barabas ya napriso tak labet kanen ya ta paggamo naan ta Jerusalem kuntra ta gubirno ta Roma daw kapatay kanen ta ittaw.

²⁰Tenged liag gid Pilato na librien Jesus i, gambal kanen isab ta mga ittaw na dapat librien Jesus i. ²¹Piro, gasinggit pa gid mga ittaw an, “Ilansang, ilansang kanen an naan ta krus!”^v

^t 23:11 Tenged Jesus paakusaran na gaako na kanen an ari ta mga Judio, pabayuan kanen an ta maalen na bayo para daw lagen kanen an paryo ari. ^u 23:17 Naan ta pila na mga kupya ta libro na Lucas anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo disi-syiti. ^v 23:21 Ta timpo Jesus, daw may kriminal na dili Romanen na pasintinsyaan ta kamatayen, isya na paagi ta pagsilot na pagamit ta gubirno ta Roma palansang kriminal an naan ta krus. Katamaan ta mga ittaw na pasilutan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus sikad malain na kriminal daw mga ribildi.

²² Ta pangallo bisis gambal Pilato i ki danen, “Man-o, ino gid nabuat din an na sala? Ula a may nakita na sala na dapat na sintinsyaan kanen i ta kamatayen. Magsugo a na latiguon kanen an daw pagtapos ta latigo, palibrien ko kanen an!” ²³ Piro, gasinggit pa gid danen an na bakod iran na kagi na papilit Pilato an na magsugo kanen na ilansang Jesus i naan ta krus. Ta uryan, paayunan nang en Pilato liag ya ta mga itlaw. ²⁴ Gadisisyon kanen an na tumanen nang en iran ya na liag. ²⁵ Palibri din mama ya na gagamo kuntra ta gubirno ta Roma daw kapatay ta itlaw. Piro, Jesus ya paintriga din naan ta mga sundalo na maglansang ki kanen naan ta krus aged matuman liag ya ta mga itlaw na mapatay kanen an.

Paglansang Ki Jesus Naan Ta Krus

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)

²⁶ Na Jesus i padala ta mga sundalo pagwa ta Jerusalem, nasugat danen mama na taga-Cirene na ngaran din Simon na naan galin ta uma daw gapaselled en naan ta syudad. Pagabling danen Simon an daw papas-an ki kanen krus an na lansangan ki Jesus daw papasunod danen kanen an ki Jesus.

²⁷ Sikad gid tama na mga itlaw na gasunod ki Jesus. Duma ki danen mga bai na gapukpok ta iran na dag-anan daw gaaya ta iran na kasebe parti ki kanen. ²⁸ Galiso Jesus i naan ta mga bai daw gambal, “Kyo na mga bai na taga-Jerusalem, dili kaw magal tenged ki yaken. Magal kaw tenged ta inyo na kaugalingen daw inyo na mga kabataan ²⁹ tak mabot timpo na may segeng na kalised. Ta yon man na timpo mambal mga itlaw, ‘Mas dayad pa kaimtangan ya ta mga bai na baog, ula kaagi minata daw ula may pasuso.’ ³⁰ Ta yon man na timpo,

‘mga itlaw mambal man naan ta mga bukid,

“Tumpagan kay nyo!”

Ambal man danen naan ta mga bungyod,

“Tampekan kay nyo.” ’ ’ ”w

³¹ Ambal man Jesus, “Sigurado gid na iling tan matabo tak daw yaken i na ula sala naagian ko segeng na kabellay, simpri mas segeng pa gid na kabellay maagian ta mga itlaw na nakasala daw ula man ganelsel.”

³² May darwa na kriminal na padala man ta mga sundalo duma ki Jesus naan ta gwa ta Jerusalem aged silutan danen an ta kamatayen.

³³ Na gabot danen tanan naan ta lugar na paumaw na Bungyod Balbagol,^x palansang ta mga sundalo Jesus i daw darwa ya na kriminal naan ta mga krus. Patindeg danen krus Jesus daw mga krus ta darwa na kriminal na isya an naan dapit ta tuo Jesus daw isya an a, naan dapit ta iya na

w 23:30 Oseas 10:8   x 23:33 Lugar na naan dya palansang Jesus naan ta krus paumaw na Bungyod Balbagol tak daw lagen, kurti an ta bungyod paryo ta balbagol ta itlaw.

wala. ³⁴Jesus i gambal, “Amay, patawaren no danen an tak ula danen naintindii daw ino pabuat an danen ki yaken.”^y Pagtapos ta paglansang, paulas-ulas ta mga sundalo iya na mga bayo paagi ta paggabot-gabutay.

³⁵Mga itlaw na giling dya na galuag daw mga manugdumala an na naan dya, patatawaan danen Jesus i daw ambal danen, “Paluwas din kabui ta duma na mga itlaw. Daw kanen an Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, dapat maluwas din man iya an na kaugalingen na kabui!”

³⁶Pagayyaan man ta mga sundalo Jesus i. Papranian danen kanen i daw painem ta agsem na bino. ³⁷Ambal danen, “Daw kaon yan ari ta mga Judio, luwasen no imo an na kaugalingen.”

³⁸Pabetang naan dapit ta apaw ta ulo din sinulat na iling ti, YI ARI TA MGA JUDIO.

³⁹Isya ya ta darwa na kriminal na nalansang man naan ta krus paryas ki Jesus gainsulto ki kanen, “Di' ba kaon kon Pinili Ta Dyos Na Mag-ari? Luwasen no imo an na kaugalingen daw kami man!” ⁴⁰Piro, pagmati ta isya an na kriminal, pasaway din kriminal na gainsulto ki Jesus. Ambal din, “Man-o tak gambal ka ta iling san? Ula ka adlek ta Dyos? Pasintinsyaan ka man ta kamatayen na paryas ki kanen. ⁴¹Igo nang na pasilutan ki tak bayad ta ate na malain na mga nabuat. Piro, kanen an a, ula may malain na nabuat.”

⁴²Ambal din ki Jesus, “Jesus, ta timpo na mag-umpisa ka en na magdumala, demdemen a no.” ⁴³Sabat Jesus ki kanen, “Ee. Gambal a ki kaon na anduni gid na adlaw magduma ka ki yaken naan ta Paraiso.”

Kamatayen Jesus

(*Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30*)

⁴⁴Na mag-ugto-adlaw en, gadelem bilog na lugar dya asta ta tallo uras ⁴⁵tak ula gaadlaw ta tallo na uras. Kurtina ya naan ta Balay Ta Dyos nagisi na tenga gid.^z ⁴⁶Gambal Jesus i na bakod iya na kagi, “Amay, pasalig ko ki kaon ake na ispiritu!” Pagtapos ta ambal din, nabugto iya na ginawa.

⁴⁷Pagkita ta upisyal ta sundalo ta natabo ya, gadayaw kanen an ta Dyos, “Matuod gid man! Matareng itlaw na yan!”

⁴⁸Tama na mga itlaw gatipon dya aged muag ta pagsintinsya. Pagkita danen ta natabo ya, guli danen an na gapukpok ta iran na mga dag-anan tenged ta sikad gid na kasebe. ⁴⁹Tama na mga arey Jesus daw mga bai na kakuyog ki kanen alin ta Galilea, danen an naan gatindeg ta madyo na gatan-aw ta mga natabo.

---

^y 23:34 Naan ta pila na mga kupya ta libro na Lucas anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula ambal “Amay, patawaren no danen an tak ula danen naintindii daw ino pabuat an danen ki yaken.” naan ta birsikulo trintay-kwattro. ^z 23:45 Kurtina ya naan ta Balay Ta Dyos na nagisi, yon elet ta tengnga ta primero na selled ta Balay Ta Dyos daw pinakaselled. Kurtina ya mga disi-utso mitros kadasen, nuibi mitros kalaparen, daw isya pulgada kadakmelen.

Paglebbeng Ki Jesus

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰May mama na ngaran din Jose na miad daw matareng na itlaw. Mimbrow kanen an ta Sanedrin na katasanan na kunsyo ta mga Judyo, ⁵¹piro dili kanen kumpurmi ta disisyon daw pabuat ta Sanedrin kuntra ki Jesus. Naan kanen gistar ta banwa Arimatea na sakep ta Judea daw gapaabot kanen ta timpo na mag-umpisa pagdumala ta Dyos.

⁵²Giling Jose i ki Gubirnadador Pilato daw galisinsya na kanen mamang ta lawa Jesus. ⁵³Patugutan kanen i daw pakamang din naan ta krus lawa ya Jesus daw paputos paagi ta pagblebed ta maalen na tila na lino.^a Pabetang din lawa ya Jesus naan ta lebbengan na bato na palungagan na paryo ta kwiba. Lebbengan na ya ula pa may nalebbeng dya. ⁵⁴Nalebbeng Jesus dya naan ta adlaw ta pagpripalar daw ta uras na dali nang en mag-umpisa Adlaw Ta Pagpuay.^b

⁵⁵Mga bai na kakuyog ki Jesus na galin kanen ta Galilea gasunod ki Jose miling naan ta lebbengan. Nakita danen lebbengan an daw nakita man danen daw ino na pag-uyos ta lawa Jesus. ⁵⁶Guli danen an daw mag-imes ta ammot na mga pamanyos para ta lawa Jesus. Na gaumpisa en Adlaw Ta Pagpuay, ula en danen an gaubra aged magtuman ta mga sugo naan ta Mga Sinulat Moises parti ta Adlaw Ta Pagpuay.^c

Pagbannaw Ki Jesus

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

24 ¹Ta una na adlaw ta duminggo^d na sellem pa gid, mga bai an na gaimes ta ammot na mga pamanyos para ta lawa Jesus giling isab

---

^a **23:53** Ta timpo Jesus, kaugalian ta mga Judyo na lawa an ta patay paputos paagi ta pagblebed ta tila bag-o lebbeng. May pasaysay parti ta *lino* na pwidi nyo mabasa naan ta 'footnote' ta Lucas 16:19. ^b **23:54** Ambal na ta *uras na dali nang en mag-umpisa Adlaw Ta Pagpuay* beet ambalen ta *uras na dali nang en magsalep adlaw* tak ta pagbilang ta mga Judyo ta mga adlaw, gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta pagsalep ta adlaw na dili paryo ta ate na pagbilang anduni na gaumpisa daw gatapos mga adlaw an naan ta tenga kilem. Na napatay Jesus, gadali danen an ta pag-asikaso ta lawa din aged ilebbeng bag-o magsalep adlaw an tak ta pagpati ta mga Judyo isya na ubra na kuntra ta mga sugo parti ta Adlaw Ta Pagpuay pag-asikaso an ta patay. ^c **23:56** Isya man na kaugalian ta mga Judyo ta iran na pag-asikaso ta patay, pabanyusan ta ammot na mga pamanyos. Alin ta uras ta pagkamang Jose ta lawa Jesus asta ta pagsalep adlaw, kulangen uras ya aged imesen ta mga bai mga pamanyos daw mabanyusan man lawa din. Paimes nang danen mga pamanyos daw gatagad danen an asta na maglambay Adlaw Ta Pagpuay bag-o gabalik naan ta lebbengan para banyusan lawa Jesus ta iran na mga paimes na pamanyos. ^d **24:1** Ta pagbilang ta mga Judyo ta mga adlaw na seled ta isya na duminggo, pangpitto na adlaw *Adlaw Ta Pagpuay* na yon man anduni paumaw ta na Sabado. Adlaw an na sunod ta Adlaw Ta Pagpuay paumaw danen na *una na adlaw ta duminggo* na yon man anduni paumaw ta na Duminggo.

naan ta lebbengan din na padala danen iran na naimes. ²Pag-abot danen naan ta lebbengan, nakita danen na lebbengan ya bukas en tak bato na sara naligid en. ³Gaselled danen naan ta lebbengan, piro ula danen nakita lawa Ginuo Jesus. ⁴Gakullaw danen an daw ino natabo. Na gakullaw pa danen, nali nang may darwa na mama na iran na bayo sikad silaw na gatindeg naan tengnged ki danen. ⁵Mga bai an sikad gid nadlek daw galuod padapa. Darwa na mama gambal ta mga bai, “Man-o tak bui an papangita nyo ta lugar i ta mga patay? ⁶Ula di en kanen ya! Pabannaw en ta Dyos! Demdemen nyo ambal din ki kyo na naan pa kanen ta Galilea. ⁷Ambal din na naan ta plano ta Dyos na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan intriga naan ta malain na mga ittaw daw ilansang naan ta krus daw naan ta pangallo na adlaw alin ta iya na kamatayen, kanen an mabannaw.” ⁸Pagmati ta mga bai ta ambal ta darwa na mama, nademdeman danen naambal ya Jesus ki danen.

⁹Guli danen an alin ta lebbengan Jesus daw pasugid danen mga natabo ya ki danen naan ta unsi na apustulis^e daw naan ta duma man na mga tinudluan Jesus. ¹⁰Maria Magdalena, Juana, Maria na inay Santiago daw iran na mga duma, danen mga bai ya na gasugid naan ta mga apustulis. ¹¹Pasugid ya ta mga bai ula papatii ta mga apustulis tak salig danen na kabuangan nang sugid ya. ¹²Piro, Pedro i galin dayon daw gadlagan na miling naan ta lebbengan Jesus. Pag-abot din dya, galeeb kanen i daw sil-ingen selled an. Nakita din mga tila nang en na lino na pamputos.^f Pagkita din, guli kanen i na gakullaw daw ino natabo ya.

Pagpakita Jesus Naan Ta Darwa Din Na Tinudluan
Na Giling Ta Emmaus
(Marcos 16:12-13)

¹³Yon man na adlaw na mga bai ya giling naan ta lebbengan Jesus, may darwa na tinudluan din na giling naan ta banwa na paumaw Emmaus. Kaadyuon an ta Emmaus alin ta Jerusalem daw panawen mga tallo uras.^g ¹⁴Ta iran na pagpanaw, gaisturyaay danen an parti ta mga bag-o nang na natabo ki Jesus.

¹⁵Na gaisturyaay danen an, Jesus i gaprani daw gapanaw na dengngan ki danen. ¹⁶Piro, ula danen nakala kanen i tak paryo paliperan iran an na mata. ¹⁷Gainsa kanen ki danen, “Ino paisturya nyo an mintras gapanaw kaw?” Pagmati danen ta insa din, gateneng anay danen an ta iran na pagpanaw. Makita naan ta iran na sura na danen gangasebe gid. ¹⁸Isya ki danen na

---

^e 24:9 Unsi nang en mga apustulis tak Judas ya gapakamatay. Naan ta Mateo 27:5 daw Mga Binuatan 1:18 pwidi nyo mabasa parti ta pagpakamatay din. ^f 24:12 Ta timpo Jesus, kaugalian ta mga Judio na lawa an ta patay paputos paagi ta paglebed ta tila bag-o lebbeng. May pasaysay parti ta *lino* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 16:19. ^g 24:13 Mga tallo uras na panaw paryo man ta kaadyuon na mga unsi kilumitro.

ngaran din Cleofas gambal ki Jesus, “Ta tanan na bisita na naan ta Jerusalem, kaon nang ula nalam parti ta bag-o nang na mga natabo!”¹⁹ Insa Jesus, “Ngaran sa mga natabo ya?” Sabat danen, “Mga natabo ki Jesus na taga-Nazaret. Kanen ya prupita na may sarang ta pagtudlo daw pagbuat ta mga katingalaan. Nadayaran gid Dyos ki kanen daw pataod gid kanen ta mga itlaw.²⁰ Piro, ame na mga manugdumala na mga pari daw mga gapanguna ta banwa, paintriga danen kanen ya naan ta gubirnadador aged masintinsyaan ta kamatayen. Papalansang danen kanen naan ta krus.²¹ Kami na mga tinudluan din gasalig gid na kanen maglibri ki kiten na mga linai Israel alin ta ate na mga kuntra. Anduni pangallo na adlaw en alin ta iya na kamatayen.²² Duma nay na mga bai may nasugid ki kami daw gatingala kay gid. Ambal danen na gina sellem giling danen naan ta lebbengan Jesus,²³ piro ula danen nakita lawa din ya. Gabalik danen an daw gasugid ki kami na may nakita danen na panan-awan na mga angil gambal ki danen na Jesus ya bui.²⁴ Pagmati nay ta iran na sugid, pila na mga duma nay giling naan ta lebbengan daw mga nakita danen dya paryo gid ta sugid ya ta mga bai. Ula man danen nakita Jesus ya!”

²⁵ Ambal Jesus ki danen, “Aree! Ula kaw pa kaintindi? Man-o tak bellay para ki kyo na magpati ta tanan na ambal ta mga prupita?”²⁶ Simpri maagian anay ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari tanan ya na mga malain na buat ki kanen paryo ta pasambit nyo bag-o din mabaton pinakadatas na uturidad daw pagdayaw na iya ta Dyos tak iling tan naan ta plano ta Dyos.”²⁷ Pasaysay man Jesus ki danen tanan an na naan ta sinulat na pulong ta Dyos na parti ki kanen, umpisa ta Mga Sinulat Moises asta ta Mga Sinulat Ta Mga Prupita.

²⁸ Na dani en danen an ta banwa na ilingan danen, paryo na magdiritso pa Jesus i ta iya na pagpanaw.²⁹ Piro, paawiran kanen an ta darwa an na ambal danen, “Unti ka nang anay magdayon duma ki kami tak mapon en daw dali nang en magdelem.” Tened ta iran na ambal, gakuyog Jesus i ki danen aged naan dya magdayon.

³⁰ Na naan en ta balay, gakaan Jesus i duma ki danen Cleofas. Gakamang kanen i ta tinapay daw gapasalamat. Pabiak-biak din tinapay ya daw paatag ki danen.³¹ Nali nang, paryo ula en liped iran na mata. Nakala en danen kanen i! Dayon kanen i narwad ta iran na panan-aw.³² Gaisturyaay danen an, “Na gapanaw ki pa gina, nyan pla na nadayaran ki gid ta iya na pag-isturya ki kiten na pasaysay din mga ambal ya naan ta sinulat na pulong ta Dyos!”

³³ Gadali-dali panaw danen Cleofas alin Emmaus na malik naan ta Jerusalem. Pag-abot dya, nakita danen unsi na apustulis^h daw mga duma man danen na gatipon en.³⁴ Mga gatipon dya gaisturyaay, “Matuod gid! Ginuo ya nabannaw! Gapakita kanen ya ki Simon!”³⁵ Pag-ambal ta mga gatipon dya, danen Cleofas gasugid daw ino natabo ya ki danen mintras

---

^h 24:33 May pasaysay parti ta *unsi na apustulis* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Lucas 24:9.

gapanaw danen na miling Emmaus daw nakala danen Jesus ya paagi ta pagbiak-biak din ta tinapay.

Pagpakita Jesus Naan Ta Duma Pa Na Mga Tinudluan Din

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Mga Binuatan 1:6-8)

³⁶Na danen Cleofas gaisturya pa ta duma na mga tinudluan Jesus, gulpi nang gapakita Jesus i na gatindeg duma ki danen. Ambal din ki danen, “Kabay pa na mabaton nyo katawwayan na alin ta Dyos!”
³⁷Nakulbaan danen daw adlek gid tak salig danen na kalag nakita danen. ³⁸Ambal din pa ki danen, “Man-o tak kulbaan kaw? Man-o tak ula kaw gapati na yaken ni? ³⁹Lagen nyo ake i na mga lima daw mga batiis! Yaken gid ni! Ibitan a nyo daw tan-awen tak kalag an a ula sapo daw bekkeg, piro yaken i a may sapo daw bekkeg paryo ta nakita nyo.”
⁴⁰Pag-ambal din, papakita din mga agi ta lansang naan ta iya na mga lima daw batiis. ⁴¹Piro, ula pa gid danen gapati na Jesus gid nakita an danen tenged bakod iran na kalipay daw gatingala gid danen an. Tenged ula pa danen gapati, gainsa kanen i ki danen, “May pagkaan kaw di?”
⁴²Paatagan danen kanen i ta sinugba na sidda. ⁴³Pakamang din sidda ya daw gakaan kanen an na danen an gatan-aw.

⁴⁴Gambal kanen i ki danen, “Na gadumaay ki pa kan-o, gambal a daan ki kyo na naan ta plano ta Dyos na matuman tanan na nasulat parti ki yaken na naan ta Mga Sinulat Moises, Mga Sinulat Ta Mga Prupita daw Mga Salmo.” ⁴⁵Pasaysay din sinulat na pulong ta Dyos ki danen aged maintindian danen ta usto. ⁴⁶Gambal kanen i, “Iling ti nasulat: Pinili Ta Dyos Na Mag-ari maagian din segeng na mga kabellay. Mapatay kanen, piro ta pangallo na adlaw mabannaw. ⁴⁷Nasulat man na paagi ta iya na uturidad mga itlaw naan ta Jerusalem asta ta bilog na kalibutan sugiran na daw magnelsel danen an daw dilian iran an na mga sala, patawaren danen an ta Dyos. ⁴⁸Kyo na mga tinudluan ko, magpamatuod kaw parti ki yaken tak nakita nyo tanan na mga buat ko daw natabo ki yaken. ⁴⁹Ipadala ko ki kyo papangako ya ta ake na Amay. Gani, magtagad kaw anay unti Jerusalem i asta na mabaton nyo gaem na alin ta Dyos na papangako din.”

Pagbalik Jesus Naan Ta Langit

(Marcos 16:19-20; Mga Binuatan 1:9-11)

⁵⁰Na timpo na Jesus i malik en naan ta langit, padala din iya an na mga tinudluan na mwa danen an alin ta Jerusalem. Na dani nang en danen an naan ta baryo na Betania, padatas din iya an na mga lima na mangamuyo daw pabindisyunan danen an. ⁵¹Na gapangamuyo pa kanen i, galin kanen ki danen daw padala naan ta langit. ⁵²Padayaw kanen i ta mga tinudluan din. Gabalik danen an naan ta Jerusalem na bakod gid iran na kalipay!
⁵³Adlaw-adlaw naan danen an ta Timplo na gadayaw ta Dyos.